Guy de Maupassant

Hånden

og andre fortællinger

Bibliotek 1800

Maupassants 19 fortællinger

Guy de Maupassant

Hånden

og andre fortællinger

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Guy de Maupassant: *Hånden og andre fortællinger* er baseret på originaler, som (på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Guy de Maupassant: *Hånden og andre fortællinger* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA (at the time of publishing).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Hånden

En ivrig kreds havde samlet sig omkring Bermutier, forhørsdommeren, der var i færd med at udvikle sin mening om det hemmelighedsfulde mord i Saint-Cloud. I den sidste måned havde Paris ikke været optaget af andet end denne forbrydelse, som ingen kunne forstå.

Bermutier stod og talte med ryggen lænet imod kaminen; han ophobede beviser og belyste de forskellige anskuelser, men kom ikke til noget resultat.

Flere af damerne havde rejst sig for at komme nærmere, og deres øjne veg ikke fra dommerens glatbarberede mund, hvorfra der udgik så alvorsfulde ord. De gøs og sitrede, gennemtrængte af en nysgerrig frygt og af den grådige og umættelige trang til at føle rædsel, der lurer på bunden af enhver menneskesjæl og kan pine den som en utilfredsstillet hunger.

En af dem, der var blegere end alle de andre, udbrød i en pause:

"Det er forfærdeligt. Det grænser til det overnaturlige. Jeg er vis på, at det aldrig bliver opklaret."

Dommeren vendte sig om imod hende:

"De har ret, frue, det sandsynligste er, at man aldrig får noget at vide om, hvorledes det er gået til. Hvad det "overnaturlige" angår, så tror jeg ikke, at det ord passer her. Vi står overfor en forbrydelse, der er så snedigt udtænkt, så dristigt udført og så indhyllet i hemmelighedsfuldhed, at det er os umuligt at udrede de gådefulde enkeltheder, der omgiver den … Nej, jeg

har en gang tidligere haft at gøre med en sag, hvori det virkelig kunne se ud, som om der var et overnaturligt moment. Vi måtte forresten opgive den, den blev heller aldrig opklaret."

Flere af damerne bad på samme tid, så at deres stemmer næsten lød som én:

"Å, fortæl os om den!"

Bermutier smilede lidt højtideligt, således som en forhørsdommer bør smile, og begyndte:

"Jeg må først forudskikke den bemærkning, at jeg for mit personlige vedkommende selvfølgelig ikke et øjeblik har forudsat den mulighed, at der kunne være noget overnaturligt ved sagen. Jeg tror kun på normale årsager. Men hvis vi i stedet for at benytte ordet "overnaturligt" for dermed at udtrykke det, vi ikke forstår, ville nøjes med betegnelsen "uforklarligt", så ville det måske være mere rammende. Ved den sag, som jeg nu skal fortælle Dem om, er det i øvrigt de ydre omstændigheder, de forudgående omstændigheder, der særligt gjorde indtryk på mig. Nu skal De høre:

jeg var den gang forhørsdommer i Ajaccio, der, som De ved, er en lille hvid by, der ligger ved en vidunderlig skøn havbugt og på alle sider er omgivet af høje bjerge.

Hvad jeg især havde at beskæftige mig med var hævndramaer, de såkaldte "vendettas". Nogle af dem var i høj grad tragiske, storslåede og heltemodige. Dér lærer man hævnen at kende i alle dens skikkelser, det århundredgamle had, som man for længst skulle tro udslukt, og som pludselig blusser op, de hæsligste baghold, snigmord, som udarter til blodbade, og handlinger, der næsten er berømmelige. I hele to år havde jeg ikke hørt tale om andet end om blodhævn, denne

frygtelige korsikanske tradition, der fordrer, at man hævner enhver fornærmelse på dens ophavsmand eller på hans afkom eller slægtninge. Jeg havde set børn og oldinge blive kvalte, og mit hoved var fyldt med alle disse historier.

En dag fik jeg at vide, at en englænder for flere år havde lejet en lille villa, der lå inderst inde i bugten. Han havde en fransk tjener, som han havde fæstet på vejen til Marseille, med sig.

Det varede ikke længe, inden alle var optaget af denne mærkelige mand, som levede ganske alene i sin villa og kun gik ud for at jage eller fiske. Han talte ikke med nogen, kom aldrig nogensinde ind til byen og øvede sig hver morgen en time eller to i at skyde med pistol eller riffel.

Der dannede sig hele legender om ham. Der blev påstået, at han var en højtstående person, som af politiske grunde havde måttet flygte fra sit fædreland. Andre sagde, at han skjulte sig, fordi han havde begået en forfærdelig forbrydelse, og man gik endog så vidt, at man skildrede de nærmere omstændigheder ved denne som noget ganske særlig rædselsfuldt.

I min egenskab af forhørsdommer mente jeg, at det var min pligt at indhente nogle oplysninger om manden, men jeg kunne ikke få noget som helst at vide. Han lod sig kalde sir John Rowell.

Jeg måtte altså nøjes med at have et øje med ham, men det viste sig snart, at han ikke foretog sig det mindste, der kunne være mistænkeligt.

Da rygterne om ham stadig vedvarede og voksede, besluttede jeg, at jeg selv ville gøre bekendtskab med den mærkelige fremmede, og jeg gav mig til at jage i omegnen af hans ejendom.

Jeg måtte vente længe på en lejlighed. Endelig frembød den sig under form af en agerhøne, som jeg skød efter og ramte lige for næsen af englænderen. Min hund hentede den, men jeg tog straks fuglen, gik hen til sir John Rowell og bad ham om at undskylde min ukorrekthed og modtage byttet.

Det var en meget høj og svær mand med rødt hår og skæg. Han gjorde indtrykket af at være en slags fredelig og godmodig Herkules, der var intet af den engelske stivhed hos ham, og han takkede mig yderst elskværdigt på et fransk, som tydeligt nok var fra den anden side af Kanalen. Da der var gået en måned havde vi passiaret sammen en fire eller fem gange.

Endelig en aften, da jeg kom forbi hans hus, så jeg ham sidde overskrævs på en stol og ryge sin pibe ude i haven. Jeg hilste på ham, han bød mig indenfor og spurgte, om jeg ikke havde lyst til et glas øl. Jeg lod mig det ikke sige to gange.

Han modtog mig med omstændelig engelsk høflighed, talte med begejstring om Frankrig og om Korsika og erklærede, at han elskede "denne" land og "dette" kyst.

Meget forsigtigt og tilsyneladende kun tilskyndet af en levende interesse stillede jeg ham nogle spørgsmål om hans liv og fremtidsplaner. Han svarede uden forlegenhed, fortalte, at han havde rejst meget både i Indien, Afrika og Amerika, og tilføjede leende:

"Jeg have haft meget eventyr, oh! yes."

Derpå begyndte jeg at tale om jagt, og han gav mig de besynderligste enkeltheder om jagter på flodheste, tigre, elefanter og krokodiller.

Jeg sagde:

"Det er nogle frygtelige dyr alle sammen."

Han svarede:

"Oh, no! Det værste dyr, det være mennesket."

Og han gav sig til at le med en bred og tilfreds latter:

"Jeg også jaget mennesker."

Han gik over til at tale om våben og bad mig gå med ind i villaen for at se på nogle rifler af forskellige systemer.

Hans dagligstue var betrukket med sort, sort guldbroderet silke. Store gyldne blomster udfoldede sig over det mørke stof og skinnede som ild.

Han sagde:

"Det være et japansk tæppe."

Men midt på det bredeste felt var der en mærkelig genstand, som tiltrak sig mit blik. På en firkant af rødt fløjl tegnede sig et mørkt omrids. Jeg gik nærmere: det var en hånd, en menneskehånd. Ikke en ren og hvid knokkelhånd, men en sort, udtørret hånd med gule negle, blottede muskler og spor af gammelt blod, der som en snavset skorpe havde samlet sig omkring armbenet, der omtrent ved det midterste af underarmen var hugget af som ved et øksehug.

Omkring håndleddet på denne uhyggelige og snavsede menneskelevning var smedet en stærk jernkæde, der var fastgjort til væggen ved hjælp af en ring, som så ud til at være solid nok til at kunne holde en fangen elefant, der ville prøve på at rykke sig fri.

Jeg spurgte:

"Hvad er det der?"

Englænderen svarede roligt:

"Det være af min bedste fjende. Ham kom fra Amerika. Ham hugget af med sablen og flået huden af med et skarp sten og

tørret i solen for hele otte dage. Oh, det være very good for me, det!"

Jeg rørte ved hånden, der måtte have tilhørt en sand kæmpe. De uforholdsmæssigt lange fingre var påhæftede med store sener, på hvilke der endnu hist og her sad lidt hud. Den var frygtelig at se på og ledte uvilkårligt tanken hen på en eller anden barbarisk hævn.

Jeg sagde:

"Det må have været en meget stærk mand."

Englænderen svarede sagtmodigt:

"Oh, yes, men jeg være den mest stærke. Jeg have sat den lænke for at holde ham."

Jeg troede, han spøgte, og indvendte:

"Ja, nu er lænken jo temmelig unyttig, hånden løber såvist ikke sin vej."

Sir John Rowell svarede meget alvorlig:

"Den lænke være nødvendig. Ham ellers slippe løs."

Jeg kastede et hastigt blik på hans ansigt, idet jeg spurgte mig selv:

"Er han gal, eller skal det være en dårlig spøg?"

Men hans ansigt var lige uigennemtrængeligt, roligt og velvilligt. Jeg skyndte mig at tale om andre ting og beundrede hans rifler.

Ikke desto mindre lagde jeg mærke til, at tre ladte revolvere lå fremme lige til at gribe, som om denne mand levede i en stadig frygt for et angreb.

Flere gange senere var jeg inde hos ham. Så kom jeg der ikke mere. Vi var nu blevet vante til hans nærværelse, og ingen brød sig mere om at tænke på ham.

Et helt år gik hen.

En morgen sidst i november vækkede min tjener mig med den meddelelse, at sir John Rowell var blevet myrdet om natten.

En halv time senere trådte jeg sammen med generalkommissæren og gendarmerikaptajnen ind i englænderens hus. Tjeneren, der var helt fra det, stod uden for døren og græd, ulykkelig og fortvivlet. Til at begynde med nærede jeg mistanke til ham, men det viste sig snart, at han var uskyldig.

Den skyldige blev aldrig fundet.

Da vi kom ind i dagligstuen, fik jeg straks øje på liget, der lå på gulvet midt i værelset.

Jakken var flået i stykker, det ene ærme var revet helt af, og alt tydede på, at en forfærdelig kamp havde fundet sted.

Englænderen var død, kvalt! Hans sorte, opsvulmede og skrækindjagende ansigt syntes at udtrykke en vanvittig rædsel. Der sad noget mellem hans tæt sammenbidte tænder, og på halsen, som var ganske blodig, sås fem huller, der kunne være frembragt af jernspidser.

Lægen, som der var sendt bud efter, kom endelig. Han undersøgte længe sporene på halsen og sagde derpå de mærkelige ord:

"Man skulle næsten tro, at han var blevet kvalt af et skelet."

Det løb mig koldt ned ad ryggen og uvilkårligt kastede jeg et blik op på væggen, på det sted, hvor jeg havde set den uhyggelige, lemlæstede hånd. Den var der ikke mere. Lænken var brudt itu og hang slapt ned.

Jeg bøjede mig ned over den døde, vristede hans sammenpressede mund op og fandt en af fingrene af den forsvundne hånd. Den var bidt af nøjagtig ved det andet led.

Vi undersøgte derpå værelset, men opdagede intet. Ingen dør, intet vindue, intet møbel havde lidt overlast.

Tjenerens vidnesbyrd var i korthed følgende:

I de sidste to måneder havde hans herre gjort et ophidset indtryk. Han havde fået mange breve, som han brændte, efterhånden som han modtog dem.

Ofte havde han taget en ridepisk og med et raseri, der grænsede til vanvid, havde han slået løs på den indtørrede hånd, som hang på væggen, og som, samtidig med, at forbrydelsen blev begået, var forsvundet. Mange gange havde han om natten talt højt og vredt, som om han skændtes med en eller anden.

Mordnatten havde han tilfældigvis ingen støj hørt, og det var først, da han kom ind for at lukke vinduerne op, at han havde fundet sin herre myrdet. Han mistænkte ingen.

Jeg indberettede, hvad jeg vidste om mordet, og over hele øen blev der iværksat en omhyggelig undersøgelse, men den førte ikke til noget resultat.

En nat, tre måneder efter at forbrydelsen havde fundet sted, havde jeg et skrækkeligt mareridt. Det forekom mig, at jeg så hånden, den forfærdelige hånd, løbe som en skorpion eller en edderkop op og ned ad mine gardiner og mine vægge. Tre gange vågnede jeg og tre gange sov jeg atter ind; tre gange så jeg den uhyggelige menneskelevning fare rundt i mit sovekammer, krummende fingrene, som om det var klør.

Den næste dag fik jeg den bragt, den var fundet på kirkegården, på sir John Rowells grav. Da det ikke havde været muligt at finde hans slægt, var han nemlig blevet begravet dér. Håndens pegefinger manglede.

Ja, mine damer, det er min historie. Mere ved jeg ikke."

Damerne havde hørt efter, spændte, blege og gysende. En af dem udbrød:

"Ja, men det er jo hverken en løsning eller en forklaring! Det er os virkelig umuligt at sove, hvis De ikke siger os, hvorledes det efter Deres mening er gået til."

Dommeren smilede strengt:

"Ja, så kommer jeg virkelig til at ødelægge Deres uhyggelige drømme. Jeg for mit vedkommende tror nemlig simpelthen, at håndens retmæssige ejermand ikke var død, og at han kom tilbage for at hente den med den anden hånd, som han endnu havde. Det har kun været mig ganske umuligt at få opsporet, hvorledes han har båret sig ad. Det må have været en slags vendetta."

En af damerne mumlede:

"Nej, således kan det ikke være gået til."

Og stadig smilende svarede dommeren:

"Jeg sagde Dem jo nok, at De ikke ville synes om min forklaring."

På dødslejet

Marguerite de Thérelles lå for døden. Skønt hun ikke var mere end seks og halvtreds år, så hun alligevel ud, som om hun var fem og halvfjerds. Hun kæmpede for at få vejret, hun var hvidere end lagenet og gennemrystedes uafbrudt af voldsomme gysninger, hendes ansigt var fortrukket og hendes øjne stirrede vildt, som om noget forfærdeligt havde vist sig for hende.

Hendes søster Suzanne, der var seks år ældre, lå hulkende på knæ ved siden af sengen. Over et lille bord tæt ved den døendes hovedgærde lå en hvid serviet, og derpå stod to tændte lys, for præsten, som skulle høre Marguerites skriftemål og give hende den sidste olie, måtte snart være der.

Hele værelset syntes præget af døden. Medicinflasker stod omkring alle vegne, omslag og håndklæder lå og flød i krogene, skubbet derhen af en utålmodig fod eller af en hastig fejekost. Selv stolene, der stod i uorden, så ud, som om de skræmte var løbet i alle retninger. Døden var der, uhyggelig, skjult, lurende.

De to søstres historie var rørende. Den blev fortalt ofte og viden om og havde fået mange øjne til at fælde tårer.

Suzanne, den ældste, havde i sine unge dage været tilbedt til vanvid af en ung mand, der ejede hendes genkærlighed. De var forlovede, og dagen for ægteskabskontraktens underskrivelse var allerede bestemt, da Henry de Sampierre pludselig døde.

Den unge piges fortvivlelse var grænseløs, og hun svor, at hun aldrig ville gifte sig. Hun holdt ord. Hun klædte sig i enkedragt og havde aldrig senere aflagt den.

Men en morgen kom hendes søster, hendes lille søster Marguerite, som den gang ikke var mere end tolv år, og kastede sig om hendes hals, idet hun sagde:

"Store søster, jeg vil ikke have, at du skal være så ulykkelig. Jeg vil ikke have, at du skal græde hele dit liv igennem. Jeg vil aldrig forlade dig, aldrig, aldrig! Jeg vil heller aldrig gifte mig, men blive hos dig, altid, altid, altid!"

Suzanne kyssede hende, rørt over denne barnlige opofrelse, som hun ikke kunne tro på.

Men den lille holdt også sit ord, trods forældrenes bønner og den ældste søsters overtalelser giftede hun sig aldrig. Hun var smuk, meget smuk, og hun sagde nej til mange unge mænd, der syntes at nære en oprigtig kærlighed til hende.

Hun ville ikke forlade sin søster.

De levede hele deres liv sammen, dag ud og dag ind, uden en eneste gang at have været skilte. Side om side vandrede de, uadskilleligt forenede. Men Marguerite var stadig tungsindig, mere nedbøjet og mere trøstesløs end den ældste søster. Det var, som om hendes ophøjede offer havde knust hende. Hun blev tidligt gammel; allerede da hun var tredive år, begyndte hendes hår at blive hvidt, og hun var ofte syg, som om en eller anden ukendt lidelse undergravede hendes helbred.

Nu skulle hun altså dø først.

I de sidste fire og tyve timer havde hun slet ikke talt. Hendes eneste ord havde, da det begyndte at gry ad dag, været:

"Send bud efter præsten. Nu er øjeblikket kommet."

Derefter var hun blevet liggende på ryggen, gennemrystet af trækninger; hendes læber bevægede sig hele tiden, som om forfærdelige ord steg op til dem fra hendes hjerte uden at

kunne komme videre, hendes blik udtrykte en vild rædsel, og hun var uhyggelig at se på.

Hendes søster, der var ude af sig selv af sorg, græd som en fortvivlet med panden støttet mod sengekanten, og blev ved med at gentage:

"Margot, stakkels Margot, lille søster."

Hun havde altid kaldt hende: "lille søster", ligesom den anden altid havde sagt "store søster" til hende.

Der lød skridt på trappen. Døren gik op. En kordreng kom til syne, fulgt af den gamle præst, der var iført sin messeskjorte.

Så snart den døende fik øje på ham, satte hun sig op med et sæt, åbnede munden, stammede en to, tre ord og gav sig til at kradse med neglene på lagenet, som om hun ville kradse hul.

Præsten gik hen til hende, tog hendes hånd, kyssede hende på panden og sagde blidt:

"Gud tilgive Dem, kære barn, hav mod, øjeblikket er kommet. Tal!"

Skælvende fra hoved til fod, så at hele sengen dirrede, stammede hun:

"Rejs dig, store søster, og hør, hvad jeg har at sige dig."

Præsten bøjede sig ned over Suzanne, der stadig lå sammenkrøbet ved sengens fodende, løftede hende op og hjalp hende til sæde i en lænestol. Så tog han en af søstrenes hænder i hver af sine og sagde:

"Herre, min Gud, giv hende styrke og sænk din barmhjertighed over hende!"

Marguerite begyndte at tale; et for et faldt ordene, hæse, stødvise og ligesom udmattede fra hendes læber.

"Tilgiv mig, store søster, tilgiv mig! Å, hvis du vidste, hvor bange jeg hele mit liv har været for dette øjeblik! ..."

Suzanne stammede grådkvalt:

"Hvad skulle jeg tilgive dig, lille søster? Du har jo givet mig alt, ofret alt for min skyld, du er en engel ..."

Men Marguerite afbrød hende:

"Ti, hører du, ti! Lad mig først tale ... afbryd mig ikke ... Det er så forfærdeligt ... lad mig sige dig alt ... det alt sammen ... og stands mig ikke, hører du ... Hør så ... du husker ... du husker ... Henry ..."

Suzanne skælvede og så på søsteren, der fortsatte:

"Du må høre det alt sammen ... ellers kan du ikke forstå det ... Jeg var tolv år den gang, ikke mere end tolv år, det husker du nok, ikke sandt? Og jeg var forkælet, jeg gjorde alt, hvad jeg ville! ... du husker også, hvor forkælet jeg var, ikke? ... Hør nu videre ... Første gang han kom, havde han lakstøvler på. Han steg af hesten neden for stentrappen og gjorde undskyldninger for sin påklædning, men han kom med en besked til far. Det husker du, ikke sandt? ... Nej, sig ikke noget ... hør blot videre – da jeg så ham, blev jeg ganske betaget, så smuk fandt jeg ham, og jeg blev stående ganske stiv i et hjørne af dagligstuen hele tiden, mens han var der. Børn er ofte besynderlige ... og forfærdelige ... å, ja ... hvor jeg drømte om ham!

Han kom igen ... flere gange ... mine øjne og min sjæl så ikke andet end ham ... jeg var stor af min alder ... og meget mere udviklet, end nogen troede. Han kom oftere og oftere ... Jeg tænkte ikke på andet end ham og ganske sagte gentog jeg:

"Henry ... de Sampierre!"

Så en dag fik jeg at vide, at han skulle giftes med dig. Det var mig en stor sorg … store søster … en sorg … å, en hjertesorg! Tre nætter i træk lå jeg og græd uden at sove. Nu kom han hver dag, hver formiddag, så snart han havde spist frokost, ikke? … det kan du godt huske, ikke sandt? … Nej, svar mig ikke … ti bare stille … du bagte kager til ham, som han holdt meget af … de blev bagt af mel, smør og mælk … å, jeg husker tydelig opskriften … jeg kunne lave dem endnu, om det skulle være … Han spiste dem i en eneste mundfuld og ovenpå drak han et glas vin og sagde: "Nej, hvor det smager!" Kan du huske, at han sagde således?

Jeg var skinsyg, skinsyg! Dagen for dit bryllup nærmede sig. Der var kun fjorten dage til. Jeg var lige ved at blive vanvittig. Jeg sagde til mig selv: "Han skal ikke gifte sig med Suzanne, nej, jeg vil ikke have det! … Det er mig, han skal gifte sig med, når jeg bliver stor. Jeg finder aldrig nogen, som jeg kan komme til at elske så højt!" … Så var det en aften, ti dage før kontrakten skulle underskrives … Du spadserede med ham i måneskinnet nede foran slottet … og dér … nede under fyrren … den store fyr … kyssede han dig … han tog dig i sine arme og kyssede dig længe … længe … det husker du sikkert også! Det var rimeligvis første gang … ja … du var så bleg, da I atter kom op i stuen.

Jeg så jer … jeg stod skjult inde i buskadset. Jeg var rasende! Havde jeg kunnet, havde jeg dræbt jer begge to!

Jeg sagde til mig selv: "Han skal ikke få lov til at gifte sig med Suzanne, aldrig! Han skal ikke få lov til at gifte sig med nogen. Jeg ville blive alt for ulykkelig …" Og fra det øjeblik gav jeg mig til at hade ham vanvittigt.

Og så … ved du, hvad jeg så gjorde? … Hør nu … Jeg havde set gartneren lave lokkemad til at sætte ud for at dræbe de omstrejfende hunde. Han slog en flaske itu og stødte skårene med en sten og så æltede han de fine glassplinter ind i en kødbolle.

Jeg tog en lille medicinflaske hos mor, knuste den ganske fint med en hammer og puttede glasset ned i min lomme. Det var blevet til et slags skinnende pulver … Den næste dag, da du havde formet dine små kager, skar jeg dem midt over, dryssede pulveret ned i dem og formede dem igen … Han spiste tre af dem … jeg spiste også, men kun én … de seks andre kastede jeg i dammen … tre dage efter var to af svanerne døde … husker du det? … Nej, sig ingenting … hør blot … hør … jeg var den eneste, som ikke døde – men jeg har altid været syg … hør nu … han døde … det ved du jo … nej, hør på mig … det er alt sammen ingenting … det var først bagefter … senere … bestandig … det var det forfærdeligste … hør mig …

Mit liv, hele mit liv har kun været en eneste lang kval! Jeg sagde til mig selv: "Jeg vil aldrig forlade min søster, og når jeg skal til at dø, vil jeg sige hende alt." … Således havde jeg bestemt det … Og siden har jeg aldrig tænkt på andet end det øjeblik, det øjeblik, da jeg skulle sige dig det … Nu er det kommet … det er forfærdeligt! … Å! … store søster!

Morgen og aften, dag og nat har jeg altid tænkt på det samme: én gang må jeg sige hende det! … Jeg ventede! … hvilken tortur … Nu er det endelig gjort … nej, sig ikke noget … og nu er jeg bange … jeg er bange … å, jeg er så bange! … Hvis jeg nu skal se ham igen, nu om lidt, når jeg er død? … Se ham igen … hvad synes du! … være den første, der ser ham igen! … Jeg tør ikke …

og jeg skal … jeg skal dø … Du må tilgive mig … jeg vil have det! … Ellers tør jeg ikke møde ham … jeg tør ikke … Å, sig til hende, at hun skal tilgive mig, hr. pastor … sig det til hende … jeg beder Dem … ellers kan jeg jo ikke dø …"

Hun tav, og hendes åndedræt blev endnu mere hivende. Hendes negle kradsede stadig krampagtigt på lagenet …

Suzanne havde skjult ansigtet i sine hænder og rørte sig ikke mere. Hun tænkte på ham, som hun kunne have beholdt og været lykkelig med så længe! Hvilket liv de kunne have haft sammen! Hun så ham atter for sig, som han var i den fortid, der aldrig var blegnet. Hun syntes atter, at hun følte hans kys, hans eneste kys! Dybt i sin sjæl havde hun bevaret dem. Og siden efter – intet, intet i hele hendes lange tilværelse …!

Præsten havde pludselig rettet sig op, og med en stærk, klangfuld røst råbte han:

"Frøken Suzanne, frøken Suzanne! Deres søster dør!"

Suzanne tog hænderne bort og blottede sit ansigt, der var gennemvædet af tårer, så styrtede hun sig over sin søster, kyssede hende af al sin magt og stammede:

"Jeg tilgiver dig, jeg tilgiver dig, lille søster."

Farvel

De to venner var omtrent færdige med deres middag. Gennem caféens vindue så de ud over boulevarden, der var dækket af et menneskemylder. Af og til kom der en af de lune luftninger, som i de milde sommernætter blæser hen over Paris, får de forbipasserende til at løfte hovedet og giver en lyst til at rejse langt bort, ligegyldigt hvorhen, blot til et sted, hvor der er grønne træer … og man giver sig til at drømme om måneblanke floder, lysende Skt. Hans orme og smægtende nattergale.

Den ene af dem, Henri Simon, sukkede dybt og udbrød:

"Ak Gud, ja, man bliver gammel! Det er sørgeligt! Hvis det havde været i svundne dage, så ville sådan en aften som denne have fået blodet til at rulle raskere gennem éns årer, og man ville have været parat til at begå alle mulige dumheder. Nu duer jeg kun til at ærgre mig. Ja, livet går hurtigt!"

Han var allerede blevet lidt svær, han kunne vel være en fem og fyrretyve år og var meget skaldet.

Den anden, Pierre Garnier, som var en lille smule ældre, men magrere og mere levende, svarede:

"Ja, du har ret. Jeg er forresten blevet gammel, uden at jeg mærkede det. Jeg har altid haft et godt humør og et godt helbred og har kunnet byde mig selv – alt. Når man så hver dag ser sig i spejlet, ser man slet ikke, hvorledes alderdommen fuldfører sit værk, som ganske langsomt og umærkeligt skrider frem gennem ubetydelige små forandringer i hele éns ydre. Det er ene og alene derfor, at vi ikke dør af sorg efter de første to-tre års ødelæggelser. Vi lægger slet ikke mærke til dem, skulle vi

det, måtte vi først et halvt år igennem ikke se os i spejlet – – og så ville det være forfærdeligt!

Mest beklager jeg kvinderne, du, de arme stakler! Hele deres lykke, al deres magt, hele deres liv ligger i deres skønhed, som kun varer ti år.

Nå, jeg for mit vedkommende blev altså gammel uden at ane det. Jeg troede næsten, at jeg endnu var en yngling, da jeg allerede var nær ved de halvtreds. Da jeg ikke var bebyrdet med nogen som helst svaghed, levede jeg glad og lykkelig.

Afsløringen af min dekadence foregik på en meget naturlig måde, der dog for mig var så uhyggelig, at jeg i næsten et halvt år var som lamslået … så forsonede jeg mig med min skæbne.

Som alle mænd har jeg ofte været forelsket, især dog én gang.

Jeg traf hende en sommer på stranden ved Etretat, nu er det omtrent tolv år siden, det var kort efter krigen. Der gives ikke noget mere bedårende end denne strand om morgenen ved badetiden. Den er lille, rundet som en hestesko, indrammet af de høje klinter, der er gennemboret af de mærkelige huller, som de kalder "porte", den ene uhyre stor med det ene ben plantet midt ude i havet, den anden lav og rund. Damerne samler sig på den smalle rullestens-tange, som de forvandlede til et blændende bed af lyse toiletter, der tager sig pragtfuldt ud i den dystre klinteramme. Solen skinner lige ned på stranden, på de brogede parasoller og det grønligblå hav. Alt er muntert, lyst og smilende. Herrerne sætter sig helt ud i strandkanten og ser på de badende damer. De kommer trippende, indsvøbt i en badekåbe, som de med en smuk bevægelse lader falde, idet de når skumfrynsen, der kanter de korte bølger. Så skynder de sig med hastige, små skridt ud i vandet, men af og til standses de

af en liflig kuldegysen, som får dem til et øjeblik at blive stående for at snappe efter vejret.

Kun meget få består denne prøve, der giver én lejlighed til at vurdere dem fra hoved til fod, eller rettere fra læggen og op til halsen. Særlig udturen åbenbarer alle svagheder; når de først er ude i vandet, tager de sig bedre ud, for vandet dækker over legemets slapheder.

Straks første gang jeg så hende, blev jeg fortryllet af hende. Hun bestod prøven, hun var fast og fyldig. Dertil kom, at hun havde et af de ansigter, som man øjeblikkelig bliver indtaget i. Man har en følelse af, at man har fundet den kvinde, som man var født til at elske. Jeg fik akkurat dette indtryk.

Jeg lod mig forestille for hende, og jeg var snart så forelsket, som jeg aldrig før havde været. Mit hjerte var lige ved at sprænges af kærlighed til hende. Det er på samme tid vidunderligt og forfærdeligt til den grad at være under en kvindes indflydelse. Det er næsten en lidelse, og samtidig er det en ufattelig lykke. Hendes blik, hendes smil, håret i nakken, som vinden purrede op i, hvert lille træk i hendes ansigt og den mindste skiften i udtrykket henrykte mig og gjorde mig ude af mig selv. Hun ejede mig gennem hele sin person, gennem hver eneste af sine bevægelser, ja, selv hendes klæder var jeg forelsket i. Jeg kunne blive helt rørt ved at se hendes slør ligge på et bord eller hendes handsker kastet hen i en lænestol. Jeg syntes, at hendes kjoler var vidunderlige, og jeg havde aldrig set hatte, der kunne lignes ved hendes.

Hun var gift, og hendes mand kom hver lørdag aften og blev til mandag morgen. Han var mig for øvrigt fuldkommen ligegyldig. Jeg var aldeles ikke skinsyg; aldrig har noget

menneske forekommet mig at have så ringe betydning her i livet, og aldrig har nogen gjort mindre indtryk på mig.

Gud, hvor jeg elskede hende! Og hvor hun var smuk, yndefuld og ung! Hun var ungdommen, friskheden og elegancen selv. Aldrig før havde jeg følt, hvilken smuk, fin og fornem skabning, kvinden er, i hvilken grad hun er skabt af ynde og charme. Jeg havde aldrig før forstået, hvilken berusende dejlighed, der kan være i en kinds runding, en læbes bøjning, i et lille øres krinkelkroge og i formen af det tossede organ, som man kalder næsen.

Det varede i tre måneder, så rejste jeg til Amerika med et af fortvivlelse knust hjerte. Jeg blev ved med at tænke på hende. Hun ejede mig på afstand, som hun havde ejet mig, da jeg var i hendes nærhed. År gik hen. Jeg glemte hende ikke. Hendes billede stod stadig for mine øjne og var indridset i mit hjerte. Og bestandig nærede jeg den samme ømhed for hende, en rolig, men trofast ømhed, der efterhånden gik over til at blive et kært minde om noget af det skønneste og vidunderligste, der var mødt mig i livet.

Tolv år er intet i en mands tilværelse. Man mærker næsten ikke, at de går! Det ene år svinder efter det andet, langsomt og dog hastigt, hvert af dem synes så langt og er dog så hurtigt forbi! De summer sig så rask sammen, de efterlader så få spor, og de glider så fuldstændig bort, at man, når man vender sig om for at kaste et blik tilbage, ikke ser noget som helst. Man forstår ikke, hvorledes det er gået til, at man er blevet så gammel.

Det forekom mig virkelig, at del kun var nogle måneder siden, jeg havde tilbragt den skønne sommer på stranden ved Etretat.

I begyndelsen af foråret skulle jeg en dag spise til middag hos nogle venner, der bor i Maisons-Lafitte.

Ligesom toget skulle til at gå, steg en svær dame ledsaget af fire småpiger op i min kupé. Jeg så knapt på denne moder, der, bred og rund, med et fuldmåneansigt under hatten med de store sløjfer, mindede mig om en omsorgsfuld høne med kyllinger.

Hun trak vejret noget dybt, forpustet over at have måttet skynde sig. Børnene begyndte straks at pludre. Jeg åbnede min avis og gav mig til at læse.

Vi var lige kommet forbi Asniéres, da den svære dame pludselig sagde til mig:

"Undskyld, men er det ikke hr. Carnier?"

"Jo, det er mig."

Hun gav sig til at le med en skikkelig kones skikkelige latter, der dog havde en lidt vemodig klang.

"Kan De ikke kende mig igen?"

Jeg tøvede. Det forekom mig ganske vist, at jeg et eller andet sted havde set hendes ansigt. Men hvor? Og når? Jeg svarede:

"Ja ... og nej ... jeg er ganske sikker på, at jeg kender Dem, men det er mig ikke muligt at huske Deres navn."

Hun rødmede en lille smule:

"Jeg er Julie Lefèvre."

Aldrig har jeg fået et sådant stød. Et øjeblik syntes jeg, at alt var forbi for mig. Jeg følte kun, at et slør var blevet sønderrevet for mine øjne, og at jeg ville komme til at se noget forfærdeligt.

Det var hende! Dette tykke, simple fruentimmer – det var hende? I den tid, jeg ikke havde set hende, havde hun udruget disse fire pigebørn. Disse fire væsener overraskede mig lige så meget som deres moder. Det var hende, der havde bragt dem til verden, de var allerede store, de fyldte deres plads her i livet, mens hun ikke talte med mere, hun, der havde været et vidunder af ynde, koketteri og finhed. Jeg syntes, at det ikke var længere siden end i går, at jeg havde set hende, og nu genfandt jeg hende således! Var det muligt? En voldsom smerte knugede mit hjerte sammen, der var noget i mig, som gjorde oprør imod naturen, jeg følte en flammende harme over dens brutale og skændige ødelæggelsesværk.

Forfjamsket stirrede jeg på hende. Så tog jeg hendes hånd, og tårerne steg mig op i øjnene. Jeg græd over hendes ungdom, og jeg græd over hendes død, for den svære dame, der sad lige overfor mig, kendte jeg ikke.

Hun var lige så bevæget og stammede:

"Jeg er meget forandret, ikke sandt? Ja, hvad skal man sige, alt til sin tid. Nu er jeg blevet moder, og en god moder. Alt andet … Farvel! Det er forbi. Jeg tænkte nok, at De ikke ville kunne kende mig igen, hvis vi nogensinde mødtes. De har forresten også forandret Dem meget. Det varede lidt, inden jeg var sikker på, at jeg ikke tog fejl. De er blevet ganske hvidhåret. Tænk bare – tolv år! Det er tolv år siden. Min ældste datter er allerede ti år."

Jeg så på barnet og genfandt hos hende noget af det trylleri, som i sin tid havde betaget mig hos hendes moder, men det var ikke udviklet, nærmest som et løfte. Livet forekom mig så hastigt som et tog, der farer forbi.

Vi nærmede os Maisons-Lafitte. Jeg kyssede min tidligere elskedes hånd. Jeg havde ikke kunnet finde noget at sige hende ud over de aller almindeligste bemærkninger. Jeg var alt for bevæget til at kunne tale.

Om aftenen, da jeg var kommet hjem og var ganske alene, så jeg mig længe, meget længe i spejlet. Og jeg endte med at huske mig selv, således som jeg havde været, med i tankerne at gense mit brune overskæg, mit mørke hår og hele mit unge ansigt. Nu var jeg blevet gammel, farvel!

En fader

Da han var ansat i Ministeriet for Offentlige Arbejder og boede i Batignolles, tog han hver morgen med omnibussen for at komme ned til sit kontor. Og hver morgen kom han til at køre et stykke af vejen overfor en ung pige, som han forelskede sig i.

Hver dag på samme tid kørte hun til sin forretning. Hun var lille og mørk med et par øjne så sorte, at de så ud som et par huller, og en teint, hvis skær var som elfenben. Han så hende altid komme fra hjørnet af den samme gade, og hun måtte i reglen sætte i løb for at nå den tunge omnibus. Hun havde en morsom forjaget mine, smidig og graciøs sprang hun op på trinnet, inden vognen endnu var helt standset. Så gik hun lidt forpustet indenfor, satte sig ned og så sig omkring.

Første gang François Tessier havde set hende, stod det ham klart, at hendes ansigt tiltrak ham i højeste grad. Man træffer sommetider på kvinder, som man straks uden at kende dem får lyst til at tage i sine arme. Således svarede denne unge pige til hans hemmelige længsel, hans inderste begær, til hele det elskovsideal, som man uden at vide det bærer i sit hjerte.

Uvilkårligt måtte han hele tiden se på hende. Hun blev forlegen over denne vedholdende stirren og rødmede. Han lagde mærke til det og ville tage øjnene bort, men skønt han gjorde sig al umage for at se andre steder hen, vendte hans blik alligevel stadig tilbage til hende.

Efter nogle dages forløb kendte de hinanden uden nogensinde at have talt sammen. Han overlod hende sin plads inde i vognen, når der var fuldt, og gik ovenpå, skønt det var

ham en sorg. Snart hilste hun på ham med et lille genkendende smil, og selv om hun altid slog øjnene ned for hans alt for gennemtrængende blik, lod hun dog ikke længere til at føle sig ubehagelig berørt over det.

Det endte med, at de kom til at tale sammen, og et hastigt venskab på en halv time daglig udviklede sig imellem dem. Det var for ham den bedste halve time af hans tilværelse. Hele resten af tiden tænkte han på hende, og i den lange kontortid så han hende hele tiden for sig. Han var betaget, magtstjålet af dette billede, og det forekom ham, at det ville være en uvurderlig lykke, langt ud over den menneskelige fornufts grænser, at eje hende helt og holdent.

Nu gav hun ham hver dag et håndtryk, og lige til aften følte han endnu denne berøring og berusede sig i mindet om det svage tryk af hendes spinkle fingre. Han havde en fornemmelse af, at de havde efterladt et usynligt mærke på hans hud.

Han syntes kun, at han levede den korte tid, omnibusturen varede, og søndagene forekom ham ulidelige.

Hun gengældte sikkert hans følelser, for en forårsmorgen, en lørdag, modtog hun hans indbydelse til den næste dag at tage med ham ud i skoven og spise frokost i Maisons-Lafitte.

Hun stod allerede på banegården og ventede, da han kom. Det overraskede ham, men hun sagde til ham:

"Førend vi tager afsted, må jeg tale med Dem. Vi har tyve minutter, det er mere end tilstrækkeligt."

Hendes arm, som hun støttede på hans, dirrede, hun havde slået øjnene ned og var meget bleg. Hun fortsatte:

"Jeg vil ikke have, at De skal tage fejl af mig. Jeg er en hæderlig pige, og jeg tager kun med Dem, hvis De på forhånd vil love mig, vil give mig Deres ord på, at De … at De ikke vil prøve på … på at gøre noget, som … som ikke er … passende."

Hun var pludselig blevet ildrød. Hun tav. Han vidste ikke, hvad han skulle svare, han følte sig på samme tid lykkelig og skuffet. På bunden af sit hjerte foretrak han måske, at det skulle være således, men alligevel … alligevel havde han natten igennem indlullet sig i drømme, der havde fået blodet til at strømme som ild gennem hans årer. Han ville sikkert elske hende mindre, hvis han fik at vide, at hun var let på tråden, men det ville ikke desto mindre være en vidunderlig dejlig oplevelse for ham! Alle et elskovssygt mandfolks egoistiske beregninger fyldte hans hjerne.

Da han intet sagde, vedblev hun med bevæget røst og tårer i øjnene:

"Ja, hvis De ikke lover, at De vil respektere mig, bliver jeg hjemme."

Han trykkede ømt hendes arm og svarede:

"Det lover jeg. Jeg lover Dem, at De ikke skal komme til at gøre andet, end hvad De selv vil."

Hun så lettet ud og spurgte smilende:

"Kan jeg stole på det?"

Han så hende dybt ind i øjnene:

"Det kan De!"

"Gå så hen og køb billetter," sagde hun.

På udturen talte de ikke videre sammen, for kupeén var fuld af mennesker.

Da de kom til Maisons-Lafitte, gik de i retning ned til Seinen.

Den milde luft var som en lægedom for deres sind og deres legeme. Solen, der skinnede ned på floden og de grønne blade, gjorde dem kåde og overgivne. Hånd i hånd gik de langs med bredden og morede sig som et par børn over fiskene, der smuttede ud og ind mellem hinanden. De følte sig overvældede af lykke, ligesom løftede fra jorden op i en betagende salighed.

Endelig sagde hun:

"Hvor De må finde mig uforsigtig!"

Han spurgte:

"Hvorfor det?"

Hun svarede:

"Er det ikke uforsigtigt af mig at tage herud således ganske alene med Dem?"

"Vist ikke nej, det er da meget naturligt."

"Nej, nej, det er ikke naturligt – ikke for mig i alt fald – for jeg vil ikke gøre noget urigtigt, og det er dog på den måde, at det sker. Men hvis De vidste! Jeg har det så trist hjemme, den ene dag er som den anden, og det ene år som det andet. Jeg er ganske alene med min moder, og hun er altid så bekymret og så tungsindig, fordi hun har haft så mange sorger. Jeg prøver på at holde humøret oppe, jeg tvinger mig til at le, men det er ikke altid, at det lykkes mig. Men det er lige meget, det er alligevel forkert af mig, at jeg tog med. Nå, De vil vel i det mindste ikke bebrejde mig det."

I stedet for at svare kyssede han hastigt hendes øre. Hun trak sin arm ud af hans og udbrød vredt:

"Fy, hr. François, De glemmer, hvad De lovede mig."

De vendte om og gik tilbage til Maisons-Lafitte.

De spiste frokost i en restaurant i et lille lavt hus, der lå ud til floden, overskygget af tre-fire mægtige popler.

Den friske luft, forårsvarmen, den hvide vin og betagelsen over at føle sig så nær ved hinanden, gjorde dem røde, tavse og forlegne.

Men efter kaffen skød glæden pludselig atter op i dem, de gik over på den anden side af Seinen og langs med floden i retning af landsbyen La Frette.

Pludselig spurgte han:

"Hvad er Deres fornavn?"

"Louise."

Han gentog: "Louise," men sagde ikke mere.

Floden beskrev en lang bøjning og løb langt forude forbi en række hvide huse, der spejlede sig i vandet med hovedet nedad. Den unge pige plukkede margueritter og lavede en stor buket, mens han sang af fuld hals og var lige så overstadig som et ungt føl, der første gang er på græs.

Til venstre lå en bakke, bevokset med vin. På én gang standsede François og blev stående ubevægelig af forbavselse.

"Nej, se!" sagde han.

Vinen var hørt op, og hele den ene del af bakken var dækket af blomstrende syrener. Det var som en lille skov, en slags duftende tæppe, der var bredt ud over jorden og nåede helt hen til landsbyen, som lå en to-tre kilometer borte.

Også hun blev stående ganske betaget og udbrød:

"Å, hvor det er smukt!"

De skråede tværs over en mark, og løb hen imod den vidunderlige bakke, som forsyner alle de små blomstervogne, der om foråret trækkes gennem Paris' gader, med syrener.

En smal sti gik ind imellem buskene. De fulgte den, og da de kom til en lille lysning, satte de sig ned.

En vrimmel af myg sværmede omkring dem og fyldte luften med en blid, vedvarende summen. Det var blikstille; solen sendte sine varme stråler ned over den blomstrende bakke, og blomsternes sved bredte sig omkring dem som en betagende krydret og bedøvende vellugt.

Langt borte ringede en kirkeklokke.

Uvilkårligt gled de ind i hinandens arme, deres favntag blev hedere og uden at vide, hvad de gjorde, sank de tilbage i græsset. Hun havde lukket øjnene og klyngede sig tæt ind til ham uden tanke og uden vilje, i spændt, sitrende forventning. Og hun blev hans uden at ane, hvad der skete, og uden at hun gjorde sig klart, at hun gav sig hen til ham … Hun vågnede op til bevidstheden om, at der var sket en uoprettelig ulykke, og med ansigtet skjult i sine hænder gav hun sig til at græde, en voldsom og fortvivlet gråd.

Han søgte at trøste hende. Men hun ville afsted, hjem, lige med det samme. Hun skyndte sig lige så stærkt, hun kunne, mens hun blev ved med at gentage:

"Å, Gud! Å, Gud!"

Han sagde:

"Louise! Louise! Lad os blive, lad os tale lidt sammen, hører De!"

Men hun svarede ikke. På hver af hendes kinder brændte en rød plet, og hendes øjne var omgivet af mørke ringe. Så snart de var kommet ind til banegården i Paris, forlod hun ham uden en gang at sige farvel til ham.

Da han den næste dag traf hende i omnibussen, syntes han, at hun var forandret, hun var blevet magrere.

"Jeg har noget at tale med Dem om," sagde han, "lad os stige ud ved boulevarden."

Så snart de stod alene på fortovet, fortsatte hun: "Vi må sige farvel til hinanden. Efter hvad der er foregået imellem os, kan jeg ikke længere træffe Dem."

Han stammede:

"Hvorfor dog ikke?"

"Fordi jeg ikke kan. Jeg har begået en brøde. Det skal aldrig ske mere."

Han gav sig til at tigge og bønfalde hende, pint af længsel, ude af sig selv af attrå efter at eje hende helt i lange elskovsnætters ubetingede hengivelse.

Hun blev hårdnakket ved med at gentage:

"Nej, jeg kan ikke. Jeg kan ikke!"

Han blev ivrigere og hidsede sig mere og mere op. Han lovede, at han ville gifte sig med hende. Hun svarede stadig:

"Nej, jeg kan ikke."

Til sidst afbrød hun brat samtalen og gik fra ham.

I otte dage så han hende ikke. Det lykkedes ham ikke at møde hende, og da han ikke kendte hendes adresse, troede han, at hun for bestandig var tabt for ham.

Den niende dag om aftenen ringede det på hans dør. Han gik hen og lukkede op. Det var hende. Hun kastede sig i hans arme, og hendes modstand var brudt.

I tre måneder var hun hans elskerinde. Han begyndte allerede at blive ked af hende, da hun fortalte ham, at hun var

frugtsommelig. Fra det øjeblik havde han kun én eneste tanke – for enhver pris at bryde deres forhold.

Men han kunne ikke komme afsted med det. Han vidste ikke, hvorledes han skulle bære sig ad eller hvad han skulle sige til hende, og angsten for dette barn, der dagligt udviklede sig, fik ham til at tabe hovedet. Til sidst greb han til en fortvivlet udvej. En aften sent flyttede han i al hemmelighed og forsvandt.

Det var et så hårdt slag for hende, at hun slet ikke gjorde noget forsøg på at finde den, der således havde forladt hende. Hun kastede sig på knæ foran sin moder og tilstod det hele for hende. Nogle måneder senere nedkom hun med en dreng.

Årene gik, og François Tessier begyndte at blive gammel, uden at der var sket nogen som helst forandring i hans liv. Han førte alle kontormenneskers fredelige og ensformige tilværelse uden store oplevelser, uden forhåbninger og uden forventninger. Hver dag stod han op på samme tid, gik gennem de samme gader, ind gennem den samme port, forbi den samme portner og ind i det samme kontor, hvor han satte sig på den samme stol og udførte det samme arbejde. Han var ene i verden, ganske ene, om dagen mellem sine ligegyldige kolleger og om natten i sin ungkarlelejlighed. Hver måned lagde han hundrede francs hen til sin alderdom.

Om søndagen plejede han at spadsere en tur i Champs-Elysées for at se på den fornemme verden, de flotte ekvipager og de skønne kvinder.

Den næste dag sagde han til sin sidemand på kontoret:

"Der var mange mennesker i Boulogneskoven i går."

En søndag, da han fik lyst til at gå ad nogle andre gader, kom han ind i Parc Monceau. Det var en smuk og klar sommermorgen.

Barnepiger og mødre sad omkring i alléerne og passede på børnene, der løb og legede foran dem.

På én gang gav det et sæt i François Tessier. En kvinde gik forbi med to børn ved hånden, en lille dreng på omtrent en halv snes år og en lille pige på fire. Det var hende.

Han gik endnu et hundrede skridt, så sank han overvældet af sindsbevægelse om på en stol. Hun havde ikke kendt ham igen. Han vendte om og gik tilbage i håb om at få hende at se endnu en gang. Hun havde sat sig på en stol, og drengen stod meget snusfornuftig ved siden af hende, mens den lille pige legede med stenene i gruset.

Det var hende. Det var virkelig hende. Hendes væsen havde en dameagtig værdighed, hendes dragt var enkel, og hendes holdning var rolig og sikker.

Han blev stående i nogen afstand og iagttog hende uden at turde gå nærmere. Den lille dreng løftede hovedet. François Tessier kom til at ryste. Det var ganske sikkert hans søn. Han så opmærksomt på ham, og syntes, at han kunne genkende sig selv, således som han så ud på et lille fotografi, der var taget af ham som barn.

Han gemte sig bag et træ for at vente, til hun gik, og følge bag efter hende.

Den nat var det ham umuligt at falde i søvn! Det var især tanken om barnet, som han ikke kunne blive kvit. Hans søn! Han ville gerne være sikker på det, skønt – hvad skulle han gøre?

Han havde set, hvor hun boede, og han forhørte sig om hende. Han fik at vide, at hun var blevet gift med en nabo, en pæn og hæderlig mand, der var blevet rørt over hendes skæbne. Denne mand vidste, hvad der var sket, men han tilgav hende og havde endog anerkendt hendes barn, François Tessiers barn, som sit eget.

Fra nu af gik han hver søndag hen i Parc Monceau. Hver søndag så han hende igen, og hver gang fik han større og større lyst til at slutte drengen i sine arme, dække ham med kys og tage ham med sig og beholde ham.

Han led frygtelig ved sin ungkarle-ensomhed, ved bevidstheden om, at ingen brød sig om ham, og at han ikke havde nogen at holde af. Han led de skrækkeligste kvaler på grund af denne faderkærlighed, der var sammensat af samvittighedsnag, misundelse, skinsyge og den trang til at elske sit afkom, naturen har nedlagt i ethvert levende væsen.

Endelig besluttede han sig til at gøre et fortvivlet forsøg, og en dag, da hun kom ind i parken, gik han lige hen til hende, stillede sig midt på vejen foran hende og spurgte med dirrende læber og et ligblegt ansigt:

"Kan du ikke kende mig igen?"

Hun så op på ham, udstødte et forskrækket skrig, greb med sine hænder efter begge børnene og slæbte dem med et udtryk af afsky bort med sig.

Han gik hjem for at græde.

Der gik flere måneder.

Han så hende ikke mere og han led dag og nat, forpint og fortvivlet af længsel efter sin dreng.

Han kunne dø, han kunne slå andre ihjel, der var ikke det arbejde, han ikke kunne have udført, ikke den fare, han ikke kunne have trodset, ikke det vovestykke, han ikke kunne have indladt sig på, hvis han blot havde kunnet få lov til at kysse sin søn.

Han skrev til hende. Hun svarede ikke. Da han havde skrevet tyve breve, forstod han, at han ikke kunne håbe på at formilde hende. Så tog han en fortvivlet beslutning, og rede til, om det skulle blive nødvendigt, at lade sig skyde en kugle i livet, skrev han et brev af følgende indhold til hendes mand:

"Min herre!
Mit navn vil sikkert fylde Dem med afsky. Men jeg er så elendig, så forpint af sorg, at mit eneste håb står til Dem.
Jeg beder Dem om en samtale på ti minutter.
Med særdeles agtelse ..." osv.

Den næste dag fik han svar:

"Min herre!
Jeg venter Dem på tirsdag klokken fem."

Da François Tessier gik opad trappen, måtte han standse for hvert trin, til den grad bankede hans hjerte. Han kunne føle det i sit bryst som et jaget dyr, der satte afsted i en dump og voldsom galop. Han kunne næsten ikke få vejret og han måtte holde sig ved rækværket for ikke at falde.

Da han var kommet op på tredje sal, ringede han. En pige lukkede op.

"Jeg skulle tale med hr. Flamel," sagde han.

"Vær så god!"

Han blev vist ind i et borgerligt udstyret værelse. Han var alene og han ventede. Han var halvt vanvittig, som om han befandt sig midt i en katastrofe.

En dør gik op, og en herre kom ind. Han var i sort diplomatfrakke, høj, alvorsfuld, en lille smule svær. Han pegede på en stol.

François Tessier satte sig og begyndte næsten stønnende:

"Jeg ... jeg ved ikke, om De kender mit navn ... om De ved, at ..."

Flamel afbrød ham:

"Det behøves ikke, min herre, jeg ved alt. Min hustru har fortalt mig om Dem."

Hans tone var værdig som hos en godmodig mand, der vil være streng, og hans væsen prægedes af den hæderlige mands majestætiske borgerlighed.

François Tessier fortsatte:

"Når jeg har vovet at henvende mig til Dem, så er det ... fordi ... ja, fordi jeg dør af sorg, samvittighedsnag og skam. Jeg ville så gerne ... bare én gang ... en eneste gang ... kysse ... barnet ..."

Flamel rejste sig, gik hen til kaminen og ringede. Pigen kom ind, og han sagde til hende:

"Hent Louis!"

Hun gik. De to mænd stod tavse lige overfor hinanden uden at kunne finde noget at sige og ventede.

Pludselig kom en lille ti års dreng styrtende ind i stuen og løb lige hen til den, som han troede var hans fader, men da han fik

øje på den fremmede, standsede han flov og forvirret.

Flamel bøjede sig ned og kyssede ham på panden.

"Gå hen og kys den fremmede herre," sagde han.

Barnet adlød og gik hen til François Tessier og så op på ham.

Han havde rejst sig, han tabte sin hat og var lige ved selv at falde om. Hans øjne veg ikke fra drengen.

Flamel havde af finfølelse vendt sig bort og var gået hen til vinduet, hvor han stod og så ud på gaden.

Barnet stod et øjeblik overrasket og ventede, så tog han artigt hatten op og rakte den til den fremmede. I det samme greb François Tessier ham i sine arme, og gav sig som en vanvittig til at kysse ham over hele ansigtet, på øjnene, på kinderne, på munden og på håret.

Drengen, der blev ganske forskrækket over denne hagl af kys, søgte at undgå dem. Han drejede hovedet væk og skød med sine små hænder den fremmede mands forslugne læber til side.

Men pludselig satte François Tessier ham atter ned på gulvet og hulkede:

"Farvel! Farvel!"

Og han flygtede bort som en tyv.

I gamle dage

Slottet, som er i gammel stil, ligger oppe på en skovklædt bakke; store træer omgiver det med en ramme af mørkt løv og gennem udskæringer i den uendelige park ser man snart ud over dybe skove og snart over lyse marker. Nogle meter fra facaden glitrer en dam, i hvilken marmorkvinder bader deres hvide lemmer, lidt længere nede er endnu en dam og således fortsættes de etagevis, helt ned til foden af bakken. En kilde, der indesluttes af en stenkant, risler i kaskader ned gennem hele rækken.

Lige fra slottet selv, der er pyntet som en af fortidens kokette skønne, til grotterne, som er beklædt med muslingeskaller og tjener til bolig for et svundent århundredes amoriner, har hele ejendommen bevaret sit gammeldags præg. Alt synes endnu at tale om fordums skikke, om fortidens sæder, om den galante ridderlighed og letsindige elegance, som vore forfædre dyrkede til fuldkommenhed.

I en lille dagligstue i Ludvig den Femtendes stil, hvis vægge er dækkede med hyrder, der kurtiserer hyrdinder, skønne damer med pocher og parykker og galante kavalerer med spændesko og kniplingsbrus, sidder eller rettere ligger en gammel dame i en lænestol. Hendes knoklede, mumietørre hænder hænger ned på hver side af stolen, og når hun ikke bevæger sig, ser hun ud, som om hun er død.

Hendes tilslørede blik svæver ud over parken, som for at følge synerne fra hendes ungdom. Af og til fører et vindpust en duft af græs og blomster med sig ind gennem det åbne vindue. Det

får det hvide hår til at vifte om hendes rynkede pande og sætter de gamle minder i hendes tanker i bevægelse.

Ved siden af hende sidder på en lav, broderet stol en ung pige, hvis lyse hår hænger i en tæt fletning ned ad ryggen, og broderer på en alterdug. Hendes øjne har et drømmende udtryk, og skønt hun flittigt fører nålen ud og ind, er det alligevel tydeligt, at hendes tanker er andre steder.

Bedstemoderen drejer hovedet om imod hende.

"Berthe," siger hun, "tag og læs noget i aviserne for mig, så at jeg kan vide lidt af, hvad der foregår ude i verden."

Den unge pige tager en avis og lader blikket løbe op og ned ad spalterne:

"Der er en hel masse politik, bedstemor, skal jeg springe det over?"

"Ja, vist så min skat. Er der ingen kærlighedshistorier? Er kærligheden virkelig gået af mode i Frankrig, siden der hverken tales om bortførelser eller andre eventyr således som i gamle dage?"

Den unge pige søgte længe.

"Her er noget," sagde hun endelig, "det hedder: *Et elskovsdrama*."

Den gamle dame smilede i sine rynker:

"Ja, læs det."

Berthe begyndte. Det var en historie, der handlede om vitriol. En kvinde havde for at hævne sig på sin mands elskerinde kastet hende den ætsende væske i ansigtet og forbrændt hendes hud og hendes øjne. Hun var kommet for retten, men var blevet frikendt af juryen og havde forladt retssalen under tilhørernes begejstrede bifald.

Den gamle dame flyttede sig frem og tilbage på sin stol og gentog:

"Det er afskyeligt! Det er afskyeligt! Se, om du ikke kan finde noget andet, min pige."

Berthe ledte og på den næste side fandt hun en artikel, der hed: *En sørgelig tragedie*. En ekspeditrice, som ikke længere var helt ung, havde ladet sig bedåre af en ung mand, men da det viste sig, at hendes elskers hjerte flagrede andre steder hen, havde hun affyret en revolver imod ham. De edsvorne, der dog var moralske folk, havde taget parti for morderskens illegitime elskov og frifundet hende.

Denne gang kom bedstemoderen fuldstændig i oprør og udbrød med rystende stemme:

"Men er I da blevet forrykte nutildags? Er I helt gale? Den gode Gud har givet jer kærligheden, livets eneste tillokkelse, dertil har menneskene føjet koketteriet, den eneste virkelige adspredelse, og så blander I vitriol og revolvere ind i det, aldeles, som om man ville komme fejeskarn i en flaske champagne."

Berthe syntes ikke at kunne forstå bedstemoderens forargelse:

"Ja, men bedstemor, den kvinde hævnede sig jo. Husk på, hun var gift, og hendes mand bedrog hende."

Det gav et sæt i den gamle dame:

"Hvad er det dog for anskuelser, man nutildags indpoder de unge piger?"

Berthe svarede:

"Ægteskabet er jo dog helligt, bedstemor?"

Bedstemoderen skælvede, og hendes kvindehjerte, der var blevet til i galanteriets århundrede, gav sig til at banke.

"Det er ikke ægteskabet, mit barn, det er kærligheden, som er hellig," sagde hun, "tro du en gammel kone, som har levet gennem tre slægtled, og som ved god besked med forholdet mellem mand og kvinde. Ægteskab og kærlighed har ikke noget med hinanden at gøre. Man gifter sig for at stifte en familie, og man stifter familie for at bevare samfundet. Samfundet kan ikke undvære ægteskabet. Hvis du vil sammenligne samfundet med en kæde, så er hver familie et led i kæden, men for at smede disse led gælder det om at finde to éns metaller.

Når man gifter sig, må man sørge for, at de ydre vilkår passer sammen, at formuerne svarer til hinanden, at slægterne står på samme sociale trin, kort sagt, tænke på begge parters fælles interesser: formuen og børnene. Man gifter sig kun én gang, min pige, fordi verden fordrer det, men man kan elske tyve gange i sit liv, fordi naturen har skabt os, som vi er. Ægteskabet er en lov, ser du, men kærligheden er et instinkt, der snart driver os til højre og snart til venstre.

Samfundet har lavet love, som bekæmper vore instinkter, for det var nødvendigt, men instinkterne er bestandig de stærkeste, for de stammer fra Vorherre, mens lovene stammer fra menneskene.

Hvis man ikke parfumerede livet med kærlighed, med så megen kærlighed som muligt, ligesom man kommer sukker i den medicin, man giver et barn, så gad ingen tage det, som det var, det kan du stole på, min ven."

Berthe spilede forfærdet øjnene op og mumlede:

"Ja, men bedstemor, bedstemor, man kan da kun elske én gang."

Den gamle dame løftede sine hænder mod himlen, som om hun endnu en gang ville påkalde galanteriets afdøde gud, og udbrød forarget:

"Men er I da blevet til pøbel og borgerlige alle sammen! Siden revolutionen er verden ikke til at kende igen! I puster alle jeres handlinger op med store ord og putter kedelige pligter i alle ender og kanter af tilværelsen. I tror på lighed og evige følelser. Og der er folk, som laver vers for at fortælle jer, hvorledes man dør af kærlighed. I min tid lavede man vers for at lære mændene at elske alle kvinder. Og vi? … Var der en kavaler, der behagede os, så sendte vi en page hen til ham. Og når vort hjerte fik en ny kaprice, så var vi ikke længe om at afskedige den sidste elsker … med mindre vi foretrak at beholde dem begge to …"

Den gamle dame smilede med et fint smil, og i hendes grå øjne glimtede den åndfulde skepsis, som var et særkende for hin tids aristokrater, der ikke troede, at de var skabt af samme stof som andre, men levede som herskere, der er hævet over den almindelige morals grundsætninger.

Den unge pige, som var blevet ganske bleg, stammede:

"Men havde kvinderne da ingen ære?"

Bedstemoderen hørte op med at smile. Havde hun i sin sjæl bevaret noget af Voltaires ironi, havde hun tillige også lidt af Jean Jacques Rousseaus flammende filosofi:

"Ingen ære! Fordi de elskede, fordi de turde indrømme det og endog rose sig af det? Men, barn, hvis én af os, der var Frankrigs fornemste damer, ikke havde haft nogen elsker, ville

hele hoffet have lét af det. De, som ville leve på en anden måde, måtte gå i kloster. Og I bilder jer måske ind, at jeres mænd ikke vil elske andre end jer hele deres liv? Som om det kunne lade sig gøre! Nej, tro du mig, ægteskabet er en nødvendig ting, for at samfundet kan blive ved med at eksistere, men det er ikke foreneligt med vor natur, det kan jeg forsikre dig, min pige. Der er kun én ting her i livet, som der er noget ved, og det er kærligheden.

Men hvor I forstår den dårligt, hvor I ødelægger den! I laver den om enten til noget højtideligt som et sakramente eller til noget, man køber, ligesom man køber en kjole."

Den unge pige tog den gamle dames rynkede fingre i sine skælvende hænder:

"Ti, bedstemor, jeg beder dig!"

Hun lagde sig på knæ foran hende og med tårer i øjnene bad hun Himlen om at skænke hende en stor kærlighed, én eneste, evig kærlighed, således som nutidens digtere drømmer, mens bedstemoderen kyssede hende på panden, og endnu gennemtrængt af den elskværdige snusfornuft, som det attende århundredes galante digtere krydrede deres tidsalder med, mumlede:

"Pas på, lille ven, hvis du tror på sådanne tåbeligheder, vil du blive meget ulykkelig."

En kujon

Han var kendt under navnet "den kønne Signoles". Hans fulde navn var vicomte Gontran Joseph de Signoles.

Da han var forældreløs og i besiddelse af en tilstrækkelig formue, forstod han, som man siger, "at gøre sig" i selskabslivet. Han så godt ud, havde en elegant holdning, den fornødne veltalenhed til, at man kunne anse ham for at være åndrig, en vis naturlig elskværdighed, et stolt og fornemt væsen, et kækt overskæg og et par indsmigrende øjne, som kvinderne havde ondt ved at modstå.

Han blev bedt meget ud, var en søgt balkavaler og indgød mændene den modvilje, som man overfor en mand med et elskværdigt ansigt dækker bag et imødekommende smil. Det hed sig, at han havde haft nogle kærlighedshistorier af den art, der pynter på deres helt. Han levede et lykkeligt og roligt liv i det mest fuldkomne moralske velvære. Man vidste, at han fægtede fortræffeligt, og at han var en endnu bedre skytte.

"Hvis jeg nogensinde kommer til at duellere," sagde han, "så vælger jeg pistoler. Med det våben er jeg vis på, at jeg dræber min modstander."

En aften var han gået i teatret med to unge, smukke damer og deres mænd, og efter forestillingen inviterede han dem til at spise is hos Tortoni. De havde kun været der nogle minutter, da han lagde mærke til, at en herre, der sad ved bordet ved siden af, hårdnakket stirrede på den ene af de to damer, han var i selskab med. Det lod til at genere hende, hun flyttede sig uroligt på stolen og bøjede hovedet. Endelig sagde hun til sin mand:

"Den herre dér bliver ved med at stirre på mig. Jeg kender ham ikke. Kender du ham?"

Ægtemanden, som naturligvis intet havde set, så hen på ham og erklærede:

"Jeg? Nej, jeg har aldrig set ham før."

Den unge dame fortsatte, halvt ærgerligt, halvt smilende:

"Det er irriterende. Han ødelægger helt isen for mig!"

Manden trak på skuldrene:

"Å, snak, lad bare være med at lægge mærke til det. Hvis man skulle bekymre sig om alle de næsvise fyre, man træffer på sin vej, så fik man nok at bestille."

Men vicomten var sprunget op. Han ville ikke finde sig i, at den is, som han havde inviteret til, blev ødelagt. Det var ham, fornærmelsen var rettet imod, eftersom det var for hans skyld og foranlediget af ham, at hans selskab var kommet ind i caféen. Sagen vedrørte altså ham alene.

Han gik hen til herren og sagde til ham:

"Min herre, De betragter de damer, jeg er sammen med, på en måde, som jeg ikke vil tåle. Jeg må bede Dem om øjeblikkelig at holde op med Deres stirren."

Den anden svarede:

"Vil De behage at lade mig sidde i fred."

Med sammenbidte tænder erklærede vicomten:

"Tag Dem i agt, min herre, De tvinger mig til at gå over grænsen."

Den anden svarede med et ukvemsord, der rungede gennem hele caféen og fik alle gæsterne til at fare op, som om de blev skudt i vejret af en fjeder. Alle, der sad med ryggen til, vendte sig om med et ryk, og alle de andre løftede hovedet. To tjenere

snurrede sig rundt på hælene som et par toppe, og de to damer, der sad bag ved kassen, rettede sig op og stak overkroppen frem, som om de var et par automater, der lystrede det samme håndtag.

Der var blevet dødsstille. Pludselig lød der et smæld. Vicomten havde givet den fremmede herre en ørefigen. Alle rejste sig for at lægge sig imellem. De to modstandere udvekslede kort.

Da vicomten var kommet hjem, gik han i nogle minutter frem og tilbage i sit værelse. Han var alt for ophidset til at tænke på noget som helst. Der var kun en eneste tanke i hans hjerne: "En duel", uden at denne tanke endnu vakte nogen som helst bevægelse hos ham. Han havde gjort, hvad der var hans pligt at gøre, han havde opført sig, således som han burde opføre sig. Der ville blive talt om det, og man ville billige hans opførsel og lykønske ham. Og med kraftig røst, således som man under stærke sindsbevægelser udtaler sine tanker, gentog han flere gange:

"Hvilken uforskammet tølper! Hvilken uforskammet tølper!"

Så satte han sig ned og gav sig til at overveje. Straks næste morgen måtte han skaffe sig et par sekundanter. Hvem skulle han henvende sig til? Han gennemgik sin bekendtskabskreds for at finde de to koldblodigste og mest berømte. Endelig standsede han ved marquis de la Tour Noire og oberst Bourdin; den ene var af gammel adel og den anden en fremragende officer, det var netop, hvad han behøvede. Deres navne ville tage sig godt ud i bladene. Han opdagede pludselig, at han var tørstig og drak tre glas vand lige oven på hinanden. Derpå gav

han sig atter til at gå op og ned ad gulvet. Han følte sig fuld af energi. Når han viste sig kæk og fast besluttet, og når han fordrede de strengeste og farligste betingelser, kort sagt lod forstå, at han ville have en alvorlig, en frygtelig duel, ville hans modstander utvivlsomt trække sig tilbage og gøre undskyldninger.

Han tog kortet, som han havde taget op af sin lomme og smidt hen på bordet, og læste igen det samme, som han allerede havde læst i caféen og ud for hver eneste gadelygte i rækken på vejen hjem: "Georges Lamil, Rue Moncey 51." Andet stod der ikke.

Han undersøgte nøje disse bogstaver; det forekom ham, at de var uhyre hemmelighedsfulde og måtte have en skjult mening. Georges Lamil! Hvem var den mand? Hvad tog han sig for? Hvorledes var han? Hvorfor havde han stirret så påtrængende på damen? Var det ikke oprørende, at en fremmed, en ukendt således på én gang skulle bringe forstyrrelse ind i éns liv, fordi det morede ham at se næsvist på en dame? Og vicomten gentog endnu en gang højt:

"Den tølper!"

Derefter blev han stående uden at røre sig og grundede, stadig med blikket fæstet på kortet. En dump vrede mod dette stykke papir vågnede i ham, en dump og hadsk vrede, hvori der blandede sig en ejendommelig følelse af utilfredshed. Det var en fjollet historie! Han tog sin lommekniv og jog den lige midt ind mellem bogstaverne, som om han stak en dolk i én eller anden.

Han skulle altså duellere! Skulle han nu vælge kårde eller pistoler, for han betragtede sig som den fornærmede part, der

har ret til at vælge våbnene. Valgte han kårder, risikerede han mindst, men valgte han pistoler, var der en mulighed for, at han skræmte sin modstander. Det er meget sjældent, at en duel på kårder får en dødelig udgang, den gensidige forsigtighed forhindrer de kæmpende i at komme så nær på hinanden, at kårdespidserne kan trænge dybt ind. Valgte man pistoler, var det derimod det samme som at man for alvor satte sit liv på spil, men han kunne jo altså ganske vist også ved dette valg slippe ud af affæren med hele æren på sin side, uden at det kom til duel.

"Jeg må være fast, så bliver han bange," erklærede han.

Lyden af hans egen stemme fik ham til at skælve, og han så sig omkring. Han følte sig meget nervøs. Han drak endnu et glas vand og klædte sig så af for at gå til ro.

Så snart han var kommet i seng, pustede han lyset ud og lukkede øjnene.

Han tænkte:

"Jeg har hele dagen i morgen til at ordne sagen. Det er bedst, at jeg skynder mig at sove for at blive rolig."

Han var meget varm under sit tæppe, men det var ham ikke muligt at falde i søvn. Han kastede sig omkring, lå fem minutter på ryggen og drejede sig så om på højre side for et øjeblik efter at vende sig om på den venstre.

Han var stadig tørstig. Han stod op for at drikke lidt vand, og grebet af en pludselig ængstelse spurgte han sig selv:

"Skulle jeg være bange?"

Hvorfor gav hans hjerte sig til at banke vildt ved hver kendt lyd i værelset? Når uret skulle til at slå, fik fjederens forudgående knirken ham til at fare sammen, og i nogle

sekunder efter måtte han blive ved med at snappe efter vejret, for han havde en fornemmelse af, at han skulle kvæles.

Han gav sig til at ræsonnere med sig selv om muligheden af dette:

"Skulle jeg være bange?"

Nej, han var vis på, at han ikke var bange, eftersom han var fast besluttet på at føre sagen ud i alle dens konsekvenser, eftersom det var hans usvigelige vilje at duellere uden at skælve. Ikke desto mindre følte han sig så forvirret, at han spurgte sig selv:

"Kan man være bange uden at ville være det?"

Tvivlen fik magt over ham, den blev til uro, til rædsel. Hvis en kraft, der var stærkere end hans vilje, gjorde sig til herre over ham, hvad skulle der så blive af ham? Selvfølgelig mødte han til duellen, fordi han ville møde, men hvad så? Hvis han kom til at skælve? Hvis han tabte bevidstheden? Han tænkte på sin stilling, sin anseelse, sit navn.

Han fik pludselig en mærkelig lyst til at stå op og se sig i spejlet. Han tændte atter lyset. Da han så sit ansigt træde frem på den blanke flade, kunne han knap kende det igen, og han syntes, at han aldrig før havde set sig selv. Hans øjne forekom ham at være uforholdsmæssigt store, og han var bleg, ja, det kunne ikke nægtes, han var bleg, meget bleg.

Han blev længe stående foran spejlet. Han rakte tungen ud for at undersøge sin sundhedstilstand, og pludselig skød den tanke som en kanonkugle op i ham:

"I overmorgen ved denne tid er jeg måske død."

Og hans hjerte gav sig til at hamre hurtigt og voldsomt.

"I overmorgen ved denne tid er jeg måske død. Det menneske, jeg her ser for mig, det "jeg", som stirrer mig i møde der inde fra spejlet, eksisterer da ikke mere. Er det muligt? Her står jeg, jeg ser mig selv, jeg føler, jeg lever, og om fire og tyve timer ligger jeg måske der henne i sengen, død, med lukkede øjne, kold og stiv, borte, slettet ud!"

Uvilkårligt vendte han sig om imod sengen, hvor han syntes, at han tydeligt så sig selv ligge udstrakt på ryggen i de samme lagener, som han nylig havde forladt. Hans ansigt var indfaldent som hos alle døde, og hans hænder var kolde og slappe som hænder, der aldrig mere skal bevæge sig.

Han blev pludselig bange for sin seng, og for ikke længere at se den gik han over i sit rygeværelse. Han tog mekanisk en cigar, tændte den og gav sig på ny til at gå frem og tilbage. Han frøs, han gjorde et par skridt i retning af klokken for at vække tjeneren og lade ham lægge i kaminen, men han standsede med hånden strakt ud imod snoren:

"Nej, det går ikke! Sæt, han opdagede, at jeg er bange!"

Han ringede ikke, men tændte selv op. Hans hænder rystede en smule hver gang, han tog på et eller andet, og det var ham umuligt at beherske denne nervøse skælven. Hans hoved svimlede, hans tanker forvirredes, de blev tågede, springende og smertefulde, og han var til mode, som om han havde drukket sig en rus.

Og hele tiden spurgte han sig selv:

"Hvad skal jeg gøre? Hvad skal der blive af mig?"

Hans krop sitrede, og hvert øjeblik gennemrystedes han af en kraftig skælven. Han rejste sig, gik hen til vinduet og trak gardinerne til side.

Dagen var i færd med at gry, en rigtig sommerdag. Den rosenrøde himmel gød et rosenrødt skær ud over byen, tagene og murene. Den opgående sol sendte sine stråler som et kærtegn ned over den vågnende menneskehed, og solskinnet fyldte vicomtens hjerte med et hastigt opblussende glad håb! Var han blevet forrykt, at han således kunne lade sig beherske af sin angst, når der endnu ikke var noget som helst afgjort, når hans sekundanter endnu ikke havde været hos Georges Lamil, og når han endnu ikke en gang vidste, om duellen overhovedet blev til noget?

Han gik tilbage til sit soveværelse, gjorde omhyggeligt toilette, klædte sig på og gik rank og bestemt ned ad trappen.

Mens han gik, gentog han:

"Jeg må være energisk, meget energisk. Jeg må vise, at jeg ikke er bange."

De to sekundanter, han havde udvalgt sig, marquis'en og obersten, stillede sig straks til hans tjeneste, og efter at de energisk havde trykket hans hænder, gav de sig til at drøfte betingelserne.

Obersten spurgte:

"Er det en alvorlig duel, De vil have?"

"Ja, meget alvorlig."

Marquis'en fortsatte:

"Vælger De pistoler?"

"Ja."

"Giver De os fuldmagt til at aftale resten?"

Vicomten fremstødte i en tør, forretningsmæssig tone:

"Tyve skridts afstand, på tælling og løftende pistolen, ikke sænkende den. Der veksles kugler, indtil en af parterne er alvorligt såret."

Obersten erklærede i en tilfreds tone:

"Det er udmærkede betingelser. De skyder godt, altså er alle chancerne på Deres side".

Og de drog af.

Vicomten gik hjem for at vente på dem. Hans ophidselse, der et øjeblik var blevet dæmpet, voksede nu fra minut til minut. Langs med armene, langs med benene og inde i brystet følte han en slags vedvarende rysten. Han kunne ikke forholde sig rolig, hverken siddende eller stående. Han havde kun en anelse af spyt i munden og måtte bestandig gøre en smældende bevægelse med tungen for at løsne den fra ganen.

Han ville spise frokost, men han kunne ikke få mad ned. Så fik han den idé at drikke noget for at få mod, han lod en flaske rom bringe og tømte i ét træk seks likørglas fulde.

En pludselig varme, næsten som om han havde brændt sig, strømmede igennem ham og efterfulgtes omtrent med det samme af en behagelig sjælelig sløvhed.

Han tænkte:

"Nu ved jeg råd, nu skal det nok gå."

Men da der var gået en time, og han havde tømt karaflen, blev hans ophidsede tilstand uudholdelig. –

Han følte en vanvittig lyst til at rulle sig på gulvet, til at råbe og bide. Det begyndte at mørkne.

Det ringede på entrédøren, og alt blodet strømmede ham til hjertet, som om han skulle kvæles. Han havde ikke en gang kraft til at rejse sig og gå sine sekundanter i møde.

Han turde heller ikke tale til dem, sige goddag eller overhovedet åbne munden af frygt for, at de af hans forandrede stemme skulle gætte sig til det hele.

Obersten tog ordet:

"Nu er alt ordnet på den måde, De forlangte. Deres modstander gjorde først krav på at blive betragtet som den fornærmede part, men han gav dog næsten straks efter og gik ind på alt. Hans sekundanter er to officerer."

Vicomten fremstødte:

"Tak."

Marquis'en sagde:

"Jeg håber, De undskylder, at vi straks trækker os tilbage, men vi har endnu en masse ting at sørge for. Vi må have fat på en dygtig læge, da kampen først skal ophøre, når den ene af de kæmpende er blevet alvorligt såret, og De ved nok, at en pistolkugle ikke er til at spøge med. Vi må også bestemme stedet, der helst skal være i nærheden af et hus, hvor vi, hvis det bliver nødvendigt, kan bringe den sårede hen osv., kort sagt, i de første to-tre timer har vi nok at gøre."

Det lykkedes vicomten for anden gang at få svaret:

"Tak."

Obersten spurgte:

"Har De det ellers godt? Er De rolig?"

"Ja, fuldstændig rolig, tak!"

Og de to herrer gik.

Da vicomten atter var alene, havde han en følelse af, at han skulle blive gal. Han havde ladet tjeneren tænde lamperne, og han satte sig ved sit skrivebord for at skrive sit testamente. Men

efter at han øverst på en side havde begyndt: "Dette er mit testamente …", rejste han sig med et ryk, skød stolen tilbage og gik bort fra bordet, da han følte sig ude af stand til at tænke to sammenhængende tanker, tage en beslutning eller bestemme noget som helst.

Det var altså sandt, han skulle duellere! Han kunne ikke længere undgå det. Hvad var det dog, der foregik i ham? Han ville slås, det var hans bestemte hensigt, hans beslutning stod urokkelig fast, og alligevel følte han, at han, selv om han anspændte sin ånd og sin vilje til det yderste, ikke en gang ville have de nødvendige kræfter til at begive sig til kampstedet. Han søgte at udmale sig duellens forløb, sin egen holdning og modstanderens optræden.

Af og til stødte hans tænder inde i munden mod hinanden med en tør, klaprende lyd. Han ville læse og tog en bog, der handlede om dueller. Men inden han fik bogen lukket op, spurgte han sig selv:

"Mon min modstander har lært at skyde? Er han kendt for at være en god skytte? Hvorledes skal jeg bære mig ad med at få det at vide?"

Han kom i tanker om baron de Vauls bog om fremragende skytter og bladede den febrilsk igennem. Georges Lamil var ikke nævnt i den. Men alligevel – hvis Lamil ikke vidste med sig selv, at han kunne skyde, ville han så øjeblikkelig være gået ind på, at duellen skulle finde sted med så farlige våben og på så strikse, ja, man kan godt sige dødelige betingelser?

Han tog i forbigående en af sine pistolkasser, satte den på et lille bord og tog en af pistolerne ud. Så stillede han sig i positur

som for al skyde og løftede armen. Men han skælvede fra hoved til fod, og mundingen pegede i alle retninger.

"Det er umuligt," sagde han til sig selv, "når jeg har det således, kan jeg ikke slås."

Han stirrede ind i pistolløbet, ind i dette lille, sorte og dybe hul, der udspyer døden, og han tænkte på vanæren, på sladderen i klubben, på latteren omkring i selskaberne, på kvindernes foragt, på bladenes hentydninger og på de fornærmelser, som de, der selv var feje, ville slynge ham i ansigtet.

Han stod rolig og så på våbenet, og idet han uvilkårligt spændte hanen, opdagede han, at den, åbenbart ved en forglemmelse, var forblevet ladt; det voldte ham en ubestemmelig og uforklarlig glæde.

Hvis han ikke, når han stod overfor den anden, havde den rolige og anstandsfulde holdning, som var nødvendig, ville han være færdig for bestandig. Han ville være en plettet mand, som ingen ville være bekendt at omgås, en mand, der var udstødt af det gode selskab. Men denne sikre og dristige ro ville han ikke være i besiddelse af, det vidste han, det følte han. Og alligevel var han jo modig, eftersom …

Tanken, der fødtes i hans hjerne, blev ikke en gang tænkt ud, førend han spærrede munden højt op og med en hurtig bevægelse stak pistolløbet helt tilbage i halsen og trykkede på hanen …

Da hans kammertjener, hidkaldt af knaldet, kom styrtende ind, fandt han ham liggende på ryggen. En blodstrøm havde stænket hen på det hvide papir på bordet, og en stor rød plet havde samlet sig under de fire ord:

"Dette er mit testamente ..."

Drengen

Lemonnier var enkemand, men han havde et barn.

Han havde været vanvittig forelsket i sin hustru; det havde været en øm og tilbedende kærlighed, der aldrig under hele deres samliv havde lidt mindste skår. Han var en brav mand, en god mand, ærlig og ligefrem, uden mistro og uden krogveje.

Han var blevet forelsket i en ung pige, der boede i samme hus som han, han havde friet til hende og giftet sig med hende. Han havde en klædehandel, der var ret indbringende, og han tjente gode penge, men det faldt ham ikke et øjeblik ind, at den unge pige ikke skulle have taget ham for hans egen skyld.

Hun gjorde ham i øvrigt meget lykkelig. Han så kun hende i hele verden, tænkte kun på hende, og betragtede hende stadig med de samme respektfulde og tilbedende øjne. Ved måltidet begik han en mængde kejtetheder, blot for ikke at være nødt til at vende blikket bort fra det ansigt, som var ham så kært. Han skænkede vin i sin tallerken, hældte vand i saltkarret og gav sig bagefter til at le som en dreng, mens han gentog:

"Jeg holder alt for meget af dig, ser du, det er det, som får mig til at gøre så mange dumheder."

Hun smilede med et roligt og resigneret udtryk og så til den anden side, som om hun følte sig forlegen over sin mands tilbedelse; hun søgte at få ham til at tale om noget andet og at få samtalen ledet i en anden retning. Men han tog hendes hånd over bordet, beholdt den i sin og hviskede:

"Jeanne, elskede lille Jeanne!"

Hun endte med at blive alvorlig og sige:

"Så, så, vær nu fornuftig, spis og lad mig få lov til at spise i fred."

Han udstødte et dybt suk og brækkede et stykke brød af, som han puttede i munden og langsomt tyggede.

De var gift i fem år uden at få børn, så blev hun pludselig frugtsommelig. Han var vanvittig af lykke. Under hele hendes svangerskab veg han ikke fra hende. Det gik så vidt, at pigen, en gammel pige, som havde opdraget ham og havde meget at skulle have sagt i huset, undertiden ligefrem satte ham udenfor og lukkede døren for næsen af ham for at tvinge ham til at trække frisk luft.

Han stod i et fortroligt venskabsforhold til en ung mand, som havde kendt hans hustru fra hun var barn, og som var underdirektør i præfekturet. Tre gange om ugen spiste Duretour til middag hos Lemonniers, bragte fruen blomster og sommetider teaterbilletter. Ved desserten hændte det ofte, at den skikkelige Lemonnier vendte sig om mod sin kone og udbrød:

"Med en hustru som du og en ven som han er man fuldkommen lykkelig her på jorden."

Hun døde under fødslen, og han var også lige ved at dø, men synet af barnet, af det lille væsen, der krympede sig og græd, gav ham mod.

Han kom til at elske barnet med en lidenskabelig, smerteblandet kærlighed, en lidt sygelig kærlighed, hvori mindet om døden blandede sig, men hvori der også var noget af tilbedelsen af den døde. Det var hendes barn, kød af hendes kød, en fortsættelse af hende, ligesom en kvintessens af hende selv. Dette barn var hendes liv, der var gået over i et andet

legeme; hun var forsvundet, for at det kunne blive til. Og faderen trykkede det heftigt i sine arme … Men på den anden side havde barnet dræbt hende, havde tilranet sig, røvet hendes liv, taget hendes plads i tilværelsen … Lemonnier lagde atter sin søn ned i vuggen og satte sig ved siden af ham for at se på ham. Time efter time blev han siddende og betragtede barnet, mens han tænkte på tusinde skønne og sørgelige ting. Når så den lille var faldet i søvn, bøjede han sig ned over hans ansigt, og hans tårer dryppede ned mellem kniplingerne.

Barnet blev større. Faderen kunne ikke længere undvære det en eneste time. Han var stadig om drengen, spadserede med ham, legede med ham, klædte ham selv på, vaskede ham og gav ham mad. Hans ven, Duretour, lod også til at holde meget af drengen, af og til kunne han tage ham ind til sig med en fanatisk ømhed, som ellers kun forældre plejer at føle. Han lod ham gynge i sine arme og ride ranke på sit knæ, eller han lagde ham pludselig tværs over sine ben, løftede hans lille bluse og kyssede hans lille nøgne, buttede hals og hans små trinde lægge.

Lemonnier så til og mumlede henrykt:

"Er han ikke sød? Er han ikke sød?"

Duretour tog barnet op til sig og kildede ham på halsen med sit overskæg.

Kun Céleste, den gamle pige, syntes ikke at bryde sig om den lille. Hun blev vred over hans kådhed og lod til at ærgre sig skrækkeligt over de to mænds forkælelse af ham.

"Hvor kan nogen dog opdrage et barn på den måde?" udbrød hun. "De gør ham jo til et rent pylrehoved!"

Årene gik, Jean fyldte ni år. Han kunne knapt nok læse, så forkælet var han, og han gjorde aldrig andet end, hvad han selv havde lyst til. Han var egensindig og stædig og kunne få nogle forfærdelige anfald af arrigskab. Faderen gav bestandig efter og gav ham lov til alt. Duretour købte alt det legetøj, drengen ytrede lyst til at få, og proppede ham med bolsjer og kager.

Når Céleste så det, blev hun gerne hidsig og råbte:

"Det er en skam, at han får lov til det, det er en skam af Dem, herre! De ødelægger jo barnet, hører De, De ødelægger ham, siger jeg, og det bliver hans ulykke. Der må en ende på det, og der skal komme en ende på det, det kan De stole på. Og det skal ikke vare så længe!"

Lemonnier smilede og svarede:

"Herregud, hvad skal jeg gøre, Céleste, jeg holder så meget af ham, at jeg ikke kan nægte ham noget, det må du virkelig lære at finde dig i."

Jean var sart, en smule sygelig. Lægen konstaterede, at han led af blodmangel og ordinerede jern, kraftige kødspiser og fede supper.

Men den lille brød sig kun om kager og ville ikke vide af nogen anden mad, og den bekymrede fader stoppede ham med flødeboller og chokolade.

En dag, da han og drengen havde sat sig ved middagsbordet, kom Céleste ind med en suppeterrin og satte den på dugen med en myndig og bydende mine, der slet ikke lignede hendes sædvanlige måde at være på. Hun tog med en rask bevægelse låget af og stak skeen ned i suppen, idet hun erklærede:

"Det er en suppe, som jeg endnu ikke har lavet Dem magen til. Den *skal* drengen spise."

Lemonnier bøjede forskræmt hovedet, han mærkede, at det trak op til uvejr.

Céleste tog hans tallerken, fyldte suppen i og satte den hen foran ham.

Han smagte på den og udbrød:

"Ja, det må jeg indrømme, den er udmærket."

Pigen havde taget drengens tallerken og øst op til ham. Så trak hun sig to skridt tilbage og ventede.

Jean lugtede til suppen, skød tallerkenen fra sig og udstødte et: "Puh!", der udtrykte den dybeste afsky. Céleste, som var blevet ganske bleg, gik hen til ham, tog hans ske og førte den, svingende fuld som den var, med magt ind i drengens halvåbne mund.

Han var lige ved at kvæles, han nøs, hostede og spyttede og greb med den ene hånd sit glas og slyngede det lige imod pigen. Det ramte hende i maven. Fuldstændig ude af sig selv af raseri puttede hun drengens hoved ind under sin ene arm og proppede den ene skefuld suppe efter den anden ned i halsen på ham. Han kastede det op, efterhånden som han fik det ned, slog og sparkede om sig, snappede efter vejret, fægtede med hænderne i luften og blev ildrød i hovedet, som om han skulle kvæles.

Faderen var først blevet så lamslået af overraskelse, at det var ham ganske umuligt at gøre en eneste bevægelse. Men pludselig fo'r han rasende op, kylede servietten fra sig, greb pigen i struben og slyngede hende over mod væggen.

"Ud med dig! … ud! … ud!" stammede han.

Men hun stødte ham med et kraftigt puf tilbage og med kappen gledet skævt og lynende øjne skreg hun:

"Hvad bilder De Dem ind? Vover De at slå mig, fordi jeg vil have, at barnet skal spise sin suppe i stedet for at slå det ihjel med al den slik, sådan som De gør!"

Han gentog skælvende fra hoved til fod:

"Ud med dig! ... ud! ... ud!"

Hun blev ude af sig selv af raseri, gik lige hen til ham og sagde med dirrende stemme, mens hun så ham lige ind i øjnene:

"Nå, så det tror De? ... De tror, at De kan behandle mig på den måde, mig, mig? ... Næ, De kan tro nej ... Og for hvis skyld, for hvis skyld ... for den forkælede unges skyld, som ikke en gang er Deres egen ... nej ... ikke en gang Deres egen ... ikke Deres egen ... ikke Deres egen ... Hører De, hvad jeg siger? Det er ikke Deres barn! ... Og det er noget, som alle ved, undtagen De selv naturligvis ... Spørg bare urtekræmmeren og slagteren og bageren og dem alle, alle sammen ..."

Tungen slog sludder for hende, og vejret var lige ved at gå fra hende af lutter hidsighed. Hun tav, men blev ved med at se stift på ham.

Han rørte sig ikke mere; han var blevet gustenbleg og hans arme hang slapt ned langs siderne, først efter nogle sekunders forløb fremstammede han med en mat, ligesom udslukt, skælvende røst, hvori der endnu sitrede en voldsom sindsbevægelse:

"Hvad er det, du siger ... Hvad er det, du siger?"

Hun svarede ikke, hun var blevet forskrækket ved at se hans ansigt.

Han gjorde endnu et skridt hen imod hende og gentog:

"Hvad er det, du siger … Hvad er det, du siger?"

Denne gang svarede hun i en rolig tone:

"Jeg siger, hvad jeg ved, selvfølgelig, og hvad alle andre mennesker også ved."

Han løftede armene, kastede sig med et dyrisk raseri over hende og søgte at slå hende til jorden. Men skønt hun var gammel, var hun både stærk og behændig. Hun gled ud af hans arme og løb om på den anden side af bordet.

Hidsigheden skød atter op i hende og hun vrængede:

"Men så se da på ham! Se bare på ham, fjols, som De er, og se, om det ikke er Duretours udtrykte billede! … Se bare på hans næse og hans øjne! Har De sådan en næse og sådanne øjne! Og er det Deres hår? Eller var hendes hår således? … Jeg siger Dem jo, at alle ved det, alle undtagen Dem! … De er til grin for hele byen, er De! … Se bare på ham!"

Mens hun talte, havde hun sneget sig hen i nærheden af døren. Nu lukkede hun den op og forsvandt.

Jean stod rædselsslagen og ubevægelig foran sin suppetallerken.

Da der var gået en time, kom hun ganske stille listende tilbage for at se, hvorledes det stod til. Efter at have spist alle kagerne, drukket al fløden og halvvejs tømt sukkerskålen sad drengen nu og rodede med sin suppeske i syltetøjskrukken.

Faderen var gået.

Céleste tog barnet, kyssede det og bar det sagte ind i dets soveværelse, hvor hun klædte det af og puttede det i seng. Så gik hun tilbage til spisestuen, tog af bordet og satte alt til side. Hun var meget urolig.

Der hørtes ikke en lyd i hele huset, ikke en eneste. Hun gik hen og lagde øret til sin herres dør. Han bevægede sig slet ikke. Hun kiggede ind gennem nøglehullet. Han sad og skrev og så meget rolig ud.

Så listede hun sig ud og satte sig i køkkenet for at være parat, om det skulle behøves, for hun havde en fornemmelse af, at der ville ske noget.

Hun faldt i søvn på stolen og vågnede først, da det var dag.

Hun gjorde huset i stand, således som hun hver morgen plejede. Hun fejede, tørrede støv af og henad klokken otte lavede hun morgenkaffen til Lemonnier.

Men hun turde ikke bringe den ind til sin herre, da hun ikke rigtig vidste, hvorledes hun ville blive modtaget. Hun foretrak derfor at vente, indtil han ringede.

Men han ringede ikke. Klokken blev ni, og den blev ti. –

Céleste vidste hverken ud eller ind. Hun gjorde bakken i stand og begav sig med bankende hjerte på vej. Foran døren standsede hun og lyttede. Intet bevægede sig. Hun bankede på; der var ingen, der svarede. Så samlede hun alt sit mod, lukkede døren op og gik ind. Men i samme nu udstødte hun et forfærdeligt skrig, og kaffebakken faldt ud af hendes hænder og ned på gulvet.

Lemonnier hang lige midt i værelset i et reb, som var fastgjort i en krog i loftet. Tungen hang ham langt ud af munden. Den højre tøffel var faldet af og lå på gulvet, den venstre var blevet på foden. En stol var væltet og trillet helt hen til sengen.

Céleste stod et øjeblik og stirrede som en vanvittig på ham, så flygtede hun skrigende bort. Alle naboerne kom ilende til.

Lægen konstaterede, at døden var indtrådt ved midnatstid.

På bordet ved siden af den hængte blev der fundet et brev, adresseret til Duretour. Det indeholdt kun én eneste linje:

"Jeg går bort og betror Dem drengen!"

Et brev

De spørger, frue, om jeg gør nar ad Dem? De kan ikke tro, at der kan findes en mand, som aldrig har følt kærlighed? Og dog er det sandt – jeg har aldrig elsket, aldrig!

Hvoraf kommer det? Jeg ved det ikke, men jeg har aldrig kendt den betagelse, som kaldes kærlighed. Jeg har aldrig levet i den drøm, i den begejstring, i det vanvid, som billedet af en kvinde fremkalder hos mændene. Jeg er aldrig blevet forfulgt af tanken om en kvinde, jeg har aldrig brændt i feber eller troet mig hensat i Paradiset af længsel efter at besidde et væsen, som jeg attråede højere end al anden lykke, som jeg syntes skønnere end alle andre skabninger, og som forekom mig at have større betydning end alt andet i verden! Ingen kvinde har nogen sinde fået mig til at græde eller til at lide. Jeg har aldrig tilbragt en nat med at ligge med åbne øjne og tænke på en kvinde. Jeg har aldrig følt den febrilske og forpinte utålmodighed, når hun skulle komme, eller det salige savn, når hun gik sin vej og kun lod en duft af violer og af sit legeme blive tilbage.

Jeg har aldrig elsket.

Jeg har tit og mange gange spurgt mig selv hvorfor, men det har været mig umuligt at give et helt tilfredsstillende svar. Jeg har ganske vist fundet grunde nok, men de strejfer ind på det metafysiske og vil måske ikke falde i Deres smag.

Jeg tror, at jeg ser for klart på kvinderne til at lade mig fængsle af deres trylleri. Jeg beder om tilgivelse for denne udtalelse. Enhver skabning består af to dele, den fysiske og den moralske. Skulle det lykkes mig at føle kærlighed, måtte der

mellem disse to være en harmoni, som jeg aldrig har fundet. Der er altid en af dem, som har overtaget over den anden, snart den moralske, snart den fysiske.

Den intelligens, som man har ret til at fordre af en kvinde for at kunne elske hende, har intet med den mandlige intelligens at gøre. Den er mere og den er mindre. En kvinde må være let modtagelig, fintmærkende, følsom, fin og forstående. Hendes tanker behøver hverken myndighed eller initiativ, men de må være prægede af godhed, ømhed, elegance, koketteri og den sammensmeltningsevne, der i løbet af kort tid får hende til at være ganske lig den mand, hvis liv hun deler. Hendes største egenskab må være takt, denne ejendommelige evne, der for ånden er det samme som følelsen for legemet; gennem den får hun kundskab om tusinde ubetydelige ting, om alle konturer, hjørner og former på det åndeliges områder.

Smukke kvinders intelligens står som oftest ikke i noget rimeligt forhold til hendes ydre, og jeg kan ikke gøre for det, men den mindste uoverensstemmelse i den retning gør indtryk på mig og støder mig straks. Når det gælder et venskab, har det ikke den samme betydning. Man kan se klart på en ven eller en veninde, glæde sig over det gode hos dem og glide let hen over deres dårlige sider, man kan nøje bedømme deres værd og på samme tid give sig hen i en inderlig og forstående gensidig sympati.

Når man skal elske, må man være blind, udlevere sig med hud og hår, intet se, intet forstå, intet kritisere. Man må kunne tilbede den elskedes mangler ligeså højt som hendes skønhed, man må hverken indlade sig på at vurdere eller reflektere, og ethvert skarpsyn er af det onde.

Jeg er ude af stand til at bøje mig ind under en sådan forblændelse, mit væsen oprøres ved at skulle lade min fornuft sættes ud af spillet.

Men det er endda ikke alt. Jeg har en så udpræget følelse for og en sådan trang til harmoni, at ingen nogensinde ville kunne virkeliggøre mit ideal. De tror bestemt, at jeg er forrykt, men hør nu videre. En kvinde kan efter min mening have både en skøn sjæl og et skønt legeme, uden at denne sjæl og dette legeme stemmer sammen. Jeg udtrykker mig måske tydeligere ved at sige, at folk, hvis næse har en bestemt form, ikke har lov til at tænke på en bestemt måde, at de fede ikke har ret til at bruge de samme ord og de samme sætninger som de magre. De, frue, har blå øjne og kan derfor ikke se på tilværelsen og dømme om ting og begivenheder på samme måde som en kvinde med sorte øjne. Farven af Deres blik må nødvendigvis klinge sammen med farven af Deres tanker. Min følelse for denne harmoni har samme skarphed som en opdagers instinkt. De kan le ad mig, hvis De har lyst, men således er det.

En dag, en time har jeg troet, at jeg elskede, fordi jeg i min tåbelighed lod mig påvirke af de ydre omgivelser. Jeg lod mig bedåre af en morgenrødes gøglespil. Gider De høre historien? Den er ikke lang.

Jeg havde en aften truffet en lille overspændt kvinde, som i et anfald af poesi havde fundet på, at hun ville tilbringe en nat sammen med mig i en båd på en flod. Jeg ville have foretrukket en seng i et hotel, men jeg gik alligevel ind på hendes forslag om båden og floden.

Dét var i juni måned. Min lille veninde valgte en nat, da det var måneskin, for at kunne blive mere hysterisk.

Vi spiste til middag i en kro ved flodbredden og henad klokken ti gik vi ned til båden. Jeg syntes, at det var tåbeligt, men da min ledsagerinde behagede mig, var jeg ikke modvillig. Jeg satte mig på toften lige overfor hende, tog årerne og stødte fra land.

Jeg kunne ikke nægte, at det var et henrivende skuespil. Vi gled langs med en skovbevokset ø, hvor der var fuldt af nattergale, og strømmen førte os hurtigt afsted over det sølvglimtende vand. Tudserne, der udsendte deres klare og ensformige skrig, frøerne, som sang inde i græsset, og vandets sagte skvulpen omkring båden smeltede sammen til en ubestemmelig, næsten ulegemlig, sagte skræmmende støj, der omgav os med en mystik, som næsten gjorde os bange.

Den lune nats og den måneklare flods trylleri beherskede os ganske. Jeg følte et ejendommeligt velbehag ved at leve, ved at lade mig drive med strømmen, ved at drømme og ved siden af mig føle en ung, smuk og betaget kvinde.

Jeg var bevæget og forvirret, lidt beruset af det blege aftenskær og tanken om min ledsagerinde.

"Sæt Dem over ved siden af mig," sagde hun.

Jeg adlød.

"Sig nogle vers for mig," fortsatte hun.

Jeg syntes, at hun overdrev, og nægtede det, men hun blev ved med at plage mig. Hun ville åbenbart have hele musikken, sentimentaliteten udsat for stort orkester, lige fra månen til digtene. Jeg endte med at give efter og deklamerede med

hensigt et digt af Louis Bouilhet, som jeg mente måtte gå langt over hendes horisont.

Da jeg tav, ventede jeg, at hun ville komme med bebrejdelser, men jeg tog fejl.

"Hvor det var smukt – og sandt," mumlede hun.

Jeg blev aldeles forbløffet. Havde hun virkelig forstået det?

Båden var lidt efter lidt drevet længere ind mod bredden og stødte nu mod et fremhængende piletræ, der standsede den. Jeg lagde blidt min arm om den unge kvindes liv og bøjede mig ned over hende for at kysse hende på halsen. Men med en pludselig og harmfuld bevægelse stødte hun mig tilbage.

"Lad mig være! Hvor De er plump!" udbrød hun.

Jeg forsøgte at drage hende ind til mig, men hun strittede imod og klamrede sig til træet, så at vi nær begge to var faldet i vandet. Jeg anså det for det klogeste at indstille mine ømhedsbeviser.

"Jeg ville hellere få båden til at kæntre," sagde hun, "jeg har det jo så godt. Jeg drømmer. Det er vidunderligt."

Lidt efter tilføjede hun i en drillende tone: "Det forekom mig, at det digt, De deklamerede for mig, var mere ophøjet."

Hun havde ret. Jeg tav.

"Så, ro nu videre," befalede hun, og jeg tog atter årerne.

Jeg begyndte at føle natten lang, og den rolle, jeg spillede, lidt latterlig.

Pludselig spurgte min ledsagerinde:

"Vil De love mig noget?"

"Ja, – hvad er det?"

"At forholde Dem ganske rolig og ikke prøve på at gøre noget upassende, hvis jeg giver Dem lov til ..."

"Til hvad? Skynd Dem ..."

"Jeg har lyst til, at vi begge to lægger os ned i bunden af båden ved siden af hinanden og ser på stjernerne."

"Det var en udmærket idé!" udbrød jeg.

"Nej, nej," svarede hun, "De misforstår mig. Vi skal nok ligge ved siden af hinanden, men jeg forbyder Dem at røre ved mig, at kysse mig eller ... i det hele taget at kærtegne mig."

Jeg lovede det, og hun erklærede:

"Hvis De rører Dem, får jeg båden til at kæntre."

Vi lagde os ned ved siden, af hinanden med øjnene op mod himlen, mens strømmen, der var blevet mindre stærk, langsomt førte os videre. Bådens svage gyngen vuggede os blidt. Nattens lette lyde nåede os her på bunden af båden endnu tydeligere og fik os undertiden til at fare sammen. En forunderlig dyb betagelse voksede frem i mig, en uendelig ømhedslængsel, en trang til at åbne mine arme for at favne og mit hjerte for at elske, til at give mig selv, mine tanker, mit legeme, mit liv, hele mit væsen til en anden.

Min ledsagerinde mumlede halvt som i drømme:

"Hvor er vi? Hvor driver vi hen? Jeg har en følelse af, at jeg forlader jorden. Hvor det er vidunderligt! ... Å, hvis De elskede mig ... blot en lille smule!"

Mit hjerte gav sig til at banke. Jeg kunne intet svare, jeg syntes, at jeg elskede hende. Jeg følte ikke længere nogen som helst attrå. Jeg havde det godt, som jeg havde det, jeg lå ved siden af hende, og det var mig tilstrækkeligt.

Længe blev vi liggende uden at røre os. Vi havde taget hinanden i hånden og en salig betagelse lammede os, vi var bundet af en ukendt, overlegen magt, en kysk, inderlig og

ubetinget samfølelse, vi tilhørte hinanden uden at røre hinanden! Hvad var det? Ved jeg det? Kærlighed? Ja måske!

Ganske langsomt begyndte dagen at gry. Klokken var tre om morgenen. En stor lysning bredte sig over himlen. Båden stødte imod noget. Jeg rejste mig op. Vi var drevet ind mod en lille ø.

Og jeg blev siddende, henrykt og fortryllet. Lige foran os oplystes himlen af et rosenrødt og violet skær, plettet af glødende skyer, som lignede gyldne dampe, floden var purpurfarvet, og tre huse oppe på en bakke så ud, som om de stod i flammer.

Jeg bøjede mig ned over min ledsagerinde.

Jeg ville lige til at sige til hende:

"Se dog!"

Men jeg tav betaget, og jeg så ikke længere andet end hende. Også hun var rosenrød, som om himlens farve randt i hendes årer. Hendes hår var rosenrødt, hendes øjne rosenrøde, hendes tænder rosenrøde, hendes kjole, hendes kniplinger, hendes smil, alt var rosenrødt. Jeg syntes et øjeblik, så vanvittig var jeg, at det var morgenrøden selv, jeg havde foran mig.

Hun rejste sig langsomt og rakte mig sine læber. Skælvende og betaget nærmede jeg min mund til hendes, det var mig, som om jeg skulle kysse himlen, kysse lykken, kysse en drøm, som var blevet kvinde, kysse selve idealet, nedsteget i et menneskelegeme.

Men pludselig sagde hun:

"Der er en orm i Deres hår!"

Det var den som fik hende til at smile!

Jeg havde en følelse af, at jeg fik et kølleslag oven i hovedet, og jeg blev på én gang så bedrøvet, som om jeg havde mistet

ethvert håb i livet.

Ja, frue, det er det hele. Det er barnagtigt, dumt, meningsløst. Men siden den dag tror jeg, at jeg aldrig vil kunne elske. Måske tager jeg fejl … hvem kan vide det?

Den unge mand, hos hvem dette brev blev fundet, blev i går fisket op af Seinen. En velvillig flodskipper, som havde undersøgt hans lommer for at opdage, hvad han hed, kom med papiret.

Skælmsstykker

Af en skælms memoirer.

Vi lever i et århundrede, hvor skælmene minder om ligbærere og kalder sig: politikere. Vi kender ikke længere til de rigtige skælmsstykker. Det er skade, for gives der vel noget bedre og fornøjeligere end et sådant skælmsstykke? Kan man tænke sig noget morsommere end at drille godtroende sjæle, revse tåberne, narre dem, der tror sig mest snedige, og få de mest selvtilfredse til at falde i en eller anden uskyldig, men komisk snare? Gives der noget mere frydefuldt end at pudse folk, når det gøres med talent, og tvinge dem til at le ad dem selv og deres troskyldighed eller, hvis de bliver vrede, at hævne sig ved at spille dem et nyt puds?

De kan stole på, at jeg har lavet skælmsstykker i mit liv. Og jeg har også været offer for en del, og det var minsandten lige så storartet … Ja, jeg har udspekuleret adskillige, som var vildt grinagtige. Et af mine ofre døde. Det var forresten ikke noget tab for nogen. Det skal jeg fortælle om en anden dag; skønt det bliver ikke let at finde tilstrækkeligt dæmpede udtryk, for det var ingen rigtig fin spøg, og anstændig var den absolut ikke. Historien gik for sig i en lille landsby i omegnen af Paris. Alle de, som var vidne til den, græder endnu af latter over den til trods for, at den, som spøgen gik ud over, er død … Nå, fred være med hans sjæl!

I dag vil jeg fortælle om to andre skælmsstykker, det sidste, som jeg selv blev offer for, og det første, som jeg var ophavsmand til.

Lad os begynde med det sidste, som jeg finder er det mindst morsomme, fordi det var mig, der måtte lide for det.

Det var om efteråret, og jeg var taget på besøg hos nogle venner, som havde et gods i Picardiet; og som havde indbudt mig til en jagt hos dem. Mine venner satte pris på en god spøg – selvfølgelig, jeg omgås ikke andre mennesker.

Da jeg kom, fik jeg en fyrstelig modtagelse, som gjorde mig mistænksom. Der blev affyret geværskud til ære for mig, og jeg blev omfavnet og rusket i, som om de ventede sig rigtig megen fornøjelse af mig.

"Pas på, gamle ræv," sagde jeg til mig selv, "de forbereder et eller andet."

Ved middagen var humøret strålende, alt for strålende.

Jeg tænkte:

"De morer sig meget mere, end der er grund til. De må have et eller andet skælmsstykke i beredskab, der på forhånd sætter dem i så godt humør. Det er sikkert mig, det skal gå ud over. Jeg må være på min post."

Hele aftenen skyllede latteren gennem stuerne. Ligesom en hund sporer vildtet, følte jeg, at der lå et skælmsstykke i luften. Men hvad kunne det være? Jeg holdt både øjne og øren åbne. Ikke et ord, ikke en hentydning, ikke en bevægelse undslap mig. Alt forekom mig mistænkeligt, om det så var tjenerens minespil.

Omsider var det blevet tid til at gå til ro og i højtidelig procession blev jeg fulgt op på mit værelse. Hvorfor gjorde de det? De råbte godnat i munden på hinanden. Jeg gik ind, lukkede døren efter mig og blev stående uden at gøre et skridt med lyset i hånden.

Jeg kunne høre dem le og hviske uden for i korridoren. De udspejdede mig formodentlig. Jeg lod mit blik løbe undersøgende hen over væggene, møblerne, loftet, tapetet og gulvet. Jeg kunne ikke opdage noget som helst mistænkeligt. Jeg hørte nogen gå på den anden side af døren. Det var sikkert én, der kiggede ind gennem nøglehullet.

"Mit lys vil måske pludselig gå ud, og så står jeg her i mørket."

Jeg skyndte mig at gå hen og tænde lysene på kaminen. Derpå så jeg mig atter omkring uden at opdage noget som helst.

Med små forsigtige skridt gik jeg værelset en gang rundt. – Intet. – Jeg underkastede alle genstande, den ene efter den anden, en omhyggelig undersøgelse. – Heller intet. – Jeg gik hen til vinduet. Skodderne, de svære, massive træskodder, var blevet stående åbne. Jeg lukkede dem omhyggeligt, trak gardinerne for, nogle tykke og tunge fløjlsgardiner, og satte en stol foran, så at jeg ikke behøvede at frygte for noget, der skulle komme udefra.

Derpå satte jeg mig forsigtigt ned. Lænestolen var solid nok. Jeg turde ikke gå i seng. Tiden gik, det blev sent, og jeg endte med at indse, at jeg gjorde mig selv latterlig. Hvis jeg, således som jeg formodede, blev udspioneret, måtte de, mens de ventede på resultatet af deres planlagte skælmsstykke, le hjerteligt på min bekostning.

Jeg besluttede mig derfor til at gå i seng. Men min seng forekom mig ganske særlig mistænkelig.

Jeg halede i gardinerne. De lod til at sidde meget godt fast. Men her måtte faren alligevel være, det var jeg ikke et øjeblik i tvivl om. Måske ville der risle et iskoldt styrtebad ned fra

sengehimlen, eller også ville jeg, så snart jeg strakte mig ud i sengen, falde lige igennem bunden og ned på gulvet sammen med alle dynerne. Jeg opgravede af mine erindringer alle de skælmsstykker, jeg selv havde fundet på, og i hvilke en seng havde spillet en rolle. Jeg ville ikke lade mig narre, nej, det ville jeg ikke, det kunne de lige stole på!

På én gang kom jeg i tanker om en sikkerhedsforanstaltning, som var absolut uovertræffelig. Jeg tog forsigtigt fat i kanten af madrassen og halede den blidt ud af sengen. Lagnerne og tæpperne fulgte med, og jeg trak det hele midt ud i værelset lige foran indgangsdøren. Dér redte jeg så sengen, så godt, jeg kunne, langt fra det mistænkelige leje og den uheldvarslende alkove. Derpå slukkede jeg alle lysene, famlede mig hen til madrassen og puttede mig ned under tæpperne.

Jeg sov ikke straks. Over en time blev jeg liggende vågen og ved den mindste støj fo'r jeg sammen. Alt lod dog til at være roligt; der var så stille, som om alle var gået i seng. Uden at jeg selv vidste af det, faldt jeg i søvn.

Jeg måtte have sovet længe, tungt og fast, da jeg pludselig blev revet brat ud af min slummer ved at et tungt legeme faldt over mig. På samme tid styrtede der ned over mit ansigt, min hals og mit bryst en brændende væske, som fik mig til at hyle af smerte, mens der lige ved mine øren lød en forfærdelig støj, som om en hel buffet, fyldt med porcelæn, blev væltet om ved siden af mig.

Jeg var lige ved at kvæles under den tunge masse, som var væltet ned over mig, og som ikke mere rørte sig. Jeg følte en næse og et par bakkenbarter, og af alle mine kræfter sendte jeg et næveslag lige ind i dette ansigt. I samme nu fik jeg en

haglbyge af lussinger, som fik mig til med et spring at fare op fra mine våde lagener og i bar skjorte løbe ud i gangen, som jeg så, døren var blevet lukket op til.

Kan De tænke Dem min forbløffelse, da jeg opdagede, at det var højlys dag! De andre kom løbende til ved spektaklet og fandt, liggende tværs over min improviserede seng, kammertjeneren, som var kommet ind med morgenteen, var snublet over madrassen og var faldet ned over mig og mod sin vilje havde hældt mig al teen ned over ansigtet.

Det var ene og alene min egen forsigtighed med at lukke skodderne og rede seng midt ude på gulvet, der havde spillet mig det frygtelige puds.

Den dag var jeg rent ud sagt til grin!

Det andet skælmsstykke, som jeg vil fortælle om, ligger så langt tilbage som til min allerførste ungdom. Jeg var femten år og kom i alle ferierne hjem til mine forældre, som ligeledes havde et gods, ligeledes i Picardiet.

Vi fik ofte besøg af en gammel dame fra Amiens, en rigtig utålelig, prækende, giftig, ondskabsfuld og hævngerrig gammel én. Mig havde hun nu særlig, uden at jeg ved hvorfor, kastet sit had på, og hun benyttede enhver lejlighed til at sladre om mig og sætte ondt for mig; hver af mine handlinger og hvert ord, jeg sagde, forstod hun at lægge noget ondt i. Uf, det gamle asen!

Hun hed fru Durefour og gik med en pragtfuld sort paryk, skønt hun mindst var tresindstyve år. Oven på parykken sad en latterlig lille kappe med rosenrøde bånd. Hun blev behandlet med ærbødighed, fordi hun var rig. Jeg afskyede hende af mit

inderste hjerte, og jeg besluttede at hævne mig på hende for al hendes ondskab imod mig.

Det var netop det første år, jeg havde fået undervisning i kemi, og blandt de ting, der særlig interesserede mig, var et stof, som hed natrium, og som når det blev kastet i vand, flammede op, knaldede og futtede og udsendte en hæslig lugt. Jeg havde set mit snit til at hugge lidt af det for at more mig med det i ferien.

Jeg havde en fætter på samme alder som jeg. Jeg betroede ham min plan, og han blev forfærdet over min dristighed.

En aften, mens hele familien var samlet i dagligstuen, listede jeg mig forsigtigt ind i fru Durefours værelse, og tog – ja, De må undskylde mig, mine damer – en vis lille, rund, hvid genstand, som man i almindelighed gemmer under sengen. Jeg overbeviste mig om, at den var fuldstændig tør, og lagde derefter en lille portion af det ovenfor omtalte natrium ned på bunden af den.

Da det var gjort, sneg jeg mig op på loftet og ventede tålmodigt på, at det skulle blive sengetid. Endelig hørte jeg støj af stemmer, og jeg forstod, at de alle var i færd med at gå ovenpå til deres soveværelser. Kort efter blev alt stille. Nu var øjeblikket kommet. På strømpefødder listede jeg mig ned ad trappen og hen til min fjendes værelse. Dér bøjede jeg mig ned og kiggede ind gennem nøglehullet.

Hun nuslede omkring og ordnede alle sine småting. Derefter begyndte hun at klæde sig af og iførte sig en lang hvid natkjole, der så ud, som om den var klæbet fast til hendes knogler. Hun tog et glas, fyldte det med vand og stak hånden langt ind i munden, som om hun ville rive sin tunge ud; det var dog ikke

tungen, hun tog ud, men noget rødt og hvidt, som hun lagde ned i glasset. Jeg blev bange, som om jeg havde overværet et eller andet skændigt og uhyggeligt mysterium. Det var dog ikke andet end hendes gebis.

Derpå smøgede hun den mørke paryk af sig og afslørede en isse med nogle enkelte, strittende hvide hår, der var så komiske, at jeg måtte gøre mig de største anstrengelser for ikke at briste i latter. Så knælede hun og had sin aftenbøn, hvorefter hun rejste sig og gik hen og tog mit hævninstrument. Hun stillede det midt på gulvet og satte sig ned over det, således at natkjolen faldt dækkende ud til alle sider.

Mit hjerte bankede højt af spænding. Jeg kunne se hendes ansigt, det havde et roligt, lykkeligt og tilfreds udtryk. Jeg ventede … også jeg var lykkelig, så lykkelig som man føler sig, når man udfører en hævn.

Jeg hørte først en ganske svag lyd, en stille rislen, men pludselig kom der en række dumpe knald som fra en fjern geværild.

Det var ligefrem uhyggeligt at se fru Durefours ansigt. Hendes øjne spilede sig vidt op, så lukkede hun dem tæt til, men åbnede dem straks igen – de ligefrem lyste af vanvittig rædsel. Det varede kun et sekund, så fo'r hun i vejret med en smidighed, som jeg ikke havde tiltroet hende, vendte sig om og stirrede …

Den hvide genstand futtede og knaldede, og luerne flammede op som fra de gamle grækeres offerskåle. En tæt røg steg op fra den, helt op mod loftet, en skrækindjagende hemmelighedsfuld røg, der så ud, som om den var fremkaldt ved trolddomskunster.

Hvad måtte den stakkels kone tænke? Troede hun at det var et påfund af Djævlen? Eller at hun led af en rædselsfuld sygdom, og at denne ild, som hun selv havde præsteret, langsomt ville fortære hendes indvolde, eller pludselig vælde frem som fra et vulkansk krater og måske få hende til at sprænges som en overladet kanon?

Hun stod ganske stiv, fuldstændig gal af angst og stirrede på fænomenet. Så udstødte hun pludselig et hvinende skrig, der fik hårene til at rejse sig på mit hoved, og styrtede bag over.

Jeg løb min vej, sprang lige op i min seng og puttede mig ned under tæpperne, hvor jeg tvang mig til at holde øjnene lukkede som for at overbevise mig om, at jeg ingenting havde gjort og ingenting set, at jeg slet ikke havde været ude af mit sovekammer.

Jeg sagde halvhøjt:

"Hun er død! Jeg har slået hende ihjel!"

Og ængstelig lyttede jeg efter, hvad der foregik i huset.

Der var en hastig løben frem og tilbage og en summen af forvirrede stemmer. Så hørte jeg med ét nogen le og lidt efter modtog jeg en forsvarlig revselse af den fædrene hånd.

Den næste dag var fru Durefour meget bleg. Hvert øjeblik drak hun vand, måske for, trods lægens forsikringer, at prøve på at slukke ilden, som hun troede rasede i hendes indre.

Lige siden den nat plejer hun gerne, når der i hendes nærværelse bliver talt om en eller anden sygdom, at udstøde et dybt suk og mumle:

"Ak, Gud, hvis De vidste! Der er så mange mærkelige sygdomme ..."

Mere siger hun aldrig.

Dobbeltmordet

Defensor havde støttet sit forsvar på vanvid.

Hvorledes skulle man kunne forklare forbrydelsen, hvis den anklagede ikke var gal?

En morgen havde man i Seinen i nærheden af Chatou fundet to tæt sammenslyngede lig, en mands og en kvindes. De var blevet genkendt, det var et rigt og anset par, de var ikke længere helt unge, men de havde kun været gift i godt et år. Hun havde været gift før og i tre år havde hun været enke.

Ingen vidste noget om, at de skulle have fjender, og de var ikke blevet bestjålet. Det så ud, som om de fra bredden var blevet kastet ned i floden efter først at være blevet slået med et langt og spidst jerninstrument.

Undersøgelsen førte ikke til noget resultat. Flodskipperne, der blev forhørt, vidste intet, og man var lige ved at opgive sagen, da en ung møbelsnedker fra den nærliggende landsby, Georges Louis, også kaldet "Greven", meldte sig som morderen.

På alle spørgsmål havde han de samme svar:

"Jeg har kendt ham i de sidste to år. Damen så jeg første gang for et halvt års tid siden. De kom ofte hos mig for at lade mig restaurere nogle gamle møbler, hvad jeg, uden at rose mig selv, er meget dygtig til."

Gang på gang spurgte dommeren ham:

"hvorfor har De dræbt dem?"

Hver gang svarede han lige hårdnakket:

"Jeg dræbte dem, fordi jeg ville dræbe dem."

Det var umuligt at få andet ud af ham.

Han var formodentlig et uægte barn, som i sin tid var sat i pleje på egnen og senere overladt til sin skæbne. Han hed ikke andet end Georges Louis, men da han, efterhånden som han voksede til, viste sig mærkværdig intelligent og åbenbarede en medfødt smag og en finfølelse, som hans kammerater ikke var i besiddelse af, fik han tilnavnet "Greven", og blev siden aldrig kaldt andet. Han gik for at være overordentlig dygtig i det håndværk, han havde valgt. Han lavede ikke blot smukke møbler, men fuskede tillige lidt i billedskæreri. Der blev sagt, at han var noget overspændt og en ivrig tilhænger af kommunistiske og nihilistiske læresætninger; han læste en forfærdelig masse blodige romaner, var en indflydelsesrig vælger og optrådte på alle offentlige bønder- eller arbejdermøder som en dreven taler.

Defensor havde som forsvar for den anklagede hævdet, at han måtte være vanvittig.

Hvorledes kunne man ellers forklare, at han havde myrdet sine bedste kunder, et par flotte og rige kunder (således sagde han selv om dem), som i de sidste to år havde givet ham arbejde for tre tusinde francs (det udviste hans bøger)? Nej, her var kun en eneste forklaring mulig: vanvid, en fiks idé, der får en mand af underklassen til at hade alle de andre, alle overklassens repræsentanter, alle de "fine" folk, og idet advokaten hentydede til det tilnavn, som man havde givet det forladte barn, udbrød han:

"Lyder det ikke som en ironi, en blodig ironi, egnet til endnu mere at ophidse den ulykkelige unge fyr, som hverken har fader eller moder. Han er en glødende republikaner, ja, mere end det,

han hører til det politiske parti, som republikken tidligere nedskød eller sendte på galejerne, men som den nu åbner sin favn for, det parti, for hvilket brandstiftelse er et princip og mord et selvfølgeligt middel.

Det er disse uhyggelige teorier, som i vore dage udslynges på alle offentlige møder, der har fordærvet denne unge mand. Han har hørt republikanere, ja, selv kvinder, kvinder! kræve Gambettas blod, kræve Grévys blod; hans ånd har taget skade af det, han har villet se blod, se aristokraternes blod!

Mine herrer edsvorne! Det er ikke ham, De skal fælde dom over, det er kommunen!"

En bifaldsmumlen brusede gennem retssalen. Man kunne føle, at advokaten havde vundet sin sag. Den offentlige anklager ønskede ikke at tage til genmæle.

Retsformanden vendte sig derfor til den anklagede med det sædvanlige spørgsmål.

Manden rejste sig.

Han var lille af vækst og hørblond, med et par grå, lyse og skarpe øjne. Hans stemme, der var kraftig og vellydende, forandrede straks, da han havde sagt sine første ord, den mening, tilhørerne havde dannet sig om den spinkle og ret uanselige fyr.

Han talte meget højt med et deklamerende tonefald, men så tydeligt, at hvert af hans ord kunne høres i salens fjerneste afkroge:

"Højstærede hr. retsformand! Da jeg ikke vil indespærres i et galehus, men foretrækker selv guillotinen, vil jeg sige alt.

Jeg har dræbt den mand og den kvinde, fordi de var mine forældre.

Hør mig og døm mig!

En kvinde fødte en søn og sendte ham et eller andet sted hen i pleje. Vidste hun overhovedet noget om, til hvilken kant af verden hendes medskyldige bragte det lille uskyldige væsen, som de dømte til evig elendighed, til en uægte fødsels skændsel, ja, værre end det, til døden, eftersom hun forlod ham, og eftersom plejemoderen, når hun ikke længere fik sin månedlige betaling, således som den slags koner så ofte gør, kunne havet ladet barnet omkomme af sult og af mangel på omsorg og pleje.

Den kvinde, som gav mig sin mælk, var tilfældigvis en brav kvinde og mere moder end min rigtige moder. Hun opdrog mig. Hun gjorde sin pligt og dog gjorde hun uret. Det er meget bedre at lade de ulykkelige stakler, som de rige kaster fra sig ud på landet, som man kaster snavs ned i grøften, omkomme, inden de endnu får forstand på livet.

Jeg voksede op med en ubestemt fornemmelse af, at der var noget ved mig, som jeg burde skamme mig over. De andre børn kaldte mig en dag "uægte". De vidste ikke, hvad det betød, men en af dem havde hørt sine forældre sige det. Jeg kendte heller ikke ordets betydning, men jeg følte den.

Jeg var, det kan jeg godt sige nu, en af de mest opvakte i skolen. Jeg ville være blevet en hæderlig mand, hr. retsformand, måske endog en fremragende mand, hvis mine forældre ikke havde begået den forbrydelse at forlade mig.

Ja, det var en forbrydelse, de begik imod mig. Jeg var offeret, og de var de skyldige. Jeg var uden forsvar, og de var uden medlidenhed. De burde have elsket mig og de kastede mig fra sig.

Jeg skyldte dem ganske vist livet – men er livet en gave? Mit har i alle tilfælde kun været en ulykke. Efter at de så skammeligt forlod mig, skyldte jeg dem i alt fald ikke længere andet end hævn. Den skændigste, den mest umenneskelige og den mest naturstridige handling, man kan begå mod en anden skabning, begik de imod mig.

En mand, som bliver hånet, slår fra sig. En mand, der bestjæles, tager sine ejendele tilbage med magt. En mand, der bedrages, narres og pines, dræber, en mand, der får en lussing, dræber, en mand, der vanæres, dræber. Jeg er blevet mere bestjålet, mere bedraget, pint, moralsk forhånet og vanæret end alle dem, hvis vrede samfundet forstår, undskylder og bærer over med.

Jeg har hævnet mig, jeg har dræbt. Det var min lovlige ret. Jeg har taget deres lykkelige liv til gengæld for den forfærdelige tilværelse, som de havde beredt mig.

Nu vil De måske kalde det fader- og modermord! Men var de min fader og min moder, de to mennesker, for hvem jeg kun var en forhadt byrde, et skændselsmærke, for hvem min fødsel var et skæbnesvangert uheld og mit liv en skræmmende trussel! De søgte en egoistisk nydelse og de fik et uforudset barn. De slettede barnet ud af tilværelsen. Min tur kom til at gøre det samme ved dem.

Og dog, dog var jeg trods alt endnu for kort tid siden lige ved at elske dem!

Jeg har sagt Dem, at det var to år siden, at han, min fader, første gang kom ind til mig. Jeg havde ikke den ringeste mistanke. Han bestilte to stole af mig. Senere hen fik jeg at

vide, at han først hos præsten, under tavshedsløfte selvfølgelig, havde søgt oplysninger om mig.

Han kom tit igen. Han bestilte en del hos mig, og han betalte godt. Sommetider indlod han sig i samtale med mig, og jeg syntes overordentlig godt om ham.

I begyndelsen af dette år tog han sin hustru, min moder, med. Da hun kom, skælvede hun så voldsomt, at jeg troede, hun led af en nervøs sygdom. Hun bad om en stol og et glas vand. Hun sagde ikke noget, hun så omkring på mine møbler med et underligt åndsfraværende blik og svarede ja eller nej på de forkerte steder til alt, hvad han sagde til hende. Da hun var gået, troede jeg, at hun ikke var rigtig klog.

Den følgende måned kom hun igen. Denne gang var hun rolig og viste megen selvbeherskelse. De blev temmelig længe, passiarede med mig om forskellige ting og endte med at gøre en større bestilling. Jeg så dem endnu tre gange uden at ane noget, da hun pludselig en dag gav sig til at spørge mig ud om mit liv, min barndom og mine forældre.

"Mine forældre," svarede jeg, "lad os ikke tale om dem, de var et par kæltringer, der forlod mig."

Hun førte hånden til hjertet og tabte bevidstheden.

"Det er min moder," tænkte jeg øjeblikkelig, men jeg vogtede mig vel for at lade mig mærke med noget. Jeg ville lade hende selv komme.

Nu var det imidlertid min tur til at skaffe mig oplysninger. Jeg fik at vide, at de først var blevet gift i juli måned det foregående år, efter at min moder tre år tidligere var blevet enke. Der var nok blevet sladret en del om, at de allerede mens hendes første mand levede havde holdt af hinanden, men ingen

kunne bevise det. Det var jo mig, der var beviset, mig, som de først havde skjult, og derpå håbet at udslette!

Jeg ventede. Endelig en aften kom hun igen, ligesom tidligere ledsaget af min fader. Hun lod til at være meget bevæget den dag, jeg ved ikke rigtig hvorfor. Ligesom hun skulle til at gå, sagde hun til mig:

"Jeg vil gøre noget for Dem, De ser ud til at være en brav ung mand, og De er en dygtig arbejder; jeg vil hjælpe Dem til at vælge en kvinde, som De synes om, uden at De behøver at tage andre hensyn. Jeg har selv været gift mod mit hjertes ønske, og jeg ved, hvor ulykkelig man bliver. Nu er jeg rig, jeg har ingen børn, jeg kan selv råde over min formue. Tag dette … det er Deres medgift."

Hun rakte mig en stor forseglet konvolut.

Jeg så hende stift ind i øjnene og sagde så:

"De er min moder."

Hun veg tre skridt tilbage og skjulte ansigtet i sine hænder for ikke mere at se mig. Han, hendes mand, min fader, slog sine arme om hende for at støtte hende og skreg til mig:

"De må jo være forrykt!"

Jeg svarede:

"Aldeles ikke. Jeg ved godt, at De er mine forældre. Jeg lader mig ikke sådan narre. Tilstå det, og jeg skal bevare hemmeligheden. Jeg er slet ikke vred på Dem for det, og jeg skal blive ved med at være det, jeg er, en jævn møbelsnedker."

Han trak sin kone med hen imod udgangen. Hun begyndte at hulke. Jeg løb hen til døren, lukkede den af og stak nøglen i lommen. Så fortsatte jeg:

"Se på hende! Se på hende, og prøv så, om De tør nægte, at hun er min moder."

Han var blevet meget bleg. Den tanke, at skandalen, som de hidtil havde undgået, nu pludselig kunne bryde løs, at deres stilling, deres rygte, deres ære med ét slag ville være ødelagt, gjorde ham ude af sig selv af raseri, og han stammede:

"De er en slyngel, der vil presse penge ud af os. Det har man for at være god imod simple folk og tro, at man kan tage sig af dem og hjælpe dem!"

Min moder, der var ganske fra det, gentog den ene gang efter den anden:

"Lad os komme bort! Lad os komme bort!"

Han tog et tag i døren, og da han mærkede, at den var låset, råbte han:

"Hvis De ikke øjeblikkelig lukker op, lader jeg Dem kaste i fængsel for pengeafpresning og vold!"

Jeg havde hele tiden været herre over mig selv. Jeg lukkede døren op, og jeg så dem forsvinde i mørket.

Og pludselig fik jeg en følelse af, at jeg var blevet gjort forældreløs, at jeg var blevet forladt for anden gang, stødt tilbage i rendestenen! Jeg blev overvældet af en forfærdelig sørgmodighed, blandet med vrede, had og lede. Det var, som om al min retfærdighedstrang, hele min æresfølelse, al den kærlighed, som var blevet vist tilbage, rejste sig til oprør. Uden at vide hvad jeg gjorde, løb jeg efter dem ad vejen langs Seinen, som de måtte følge for at komme til stationen i Chatou.

Jeg indhentede dem snart. Det var blevet ganske mørkt. Jeg gik inde i græsset, og jeg listede mig tæt ind på dem, uden at de hørte mig. Min moder græd stadig. Min fader sagde:

"Det er din skyld! Hvorfor ville du absolut se ham? Det var jo vanvid i vor stilling. Vi kunne godt have hjulpet ham på afstand, uden at han kendte os. Da vi dog ikke kan anerkende ham, hvad tjener så disse farlige besøg til?"

Jeg havde hørt nok, og bønfaldende styrtede jeg hen til dem.

"Dér ser I jo, at I er mine forældre," stammede jeg, "I har allerede forstødt mig én gang, kan I nænne at gøre det én gang til?"

Så, hr. retsformand, så løftede han sin hånd imod mig, det sværger jeg Dem til ved min ære, ved loven, ved republikken! Han slog mig, og da jeg greb ham i kraven, trak han en revolver op af sin lomme.

Jeg så rødt, jeg vidste ikke længere, hvad jeg gjorde, jeg havde min passer i lommen, og jeg slog ham med den, jeg slog og slog, så længe jeg kunne.

Hun gav sig til at skrige: "Hjælp! Hjælp! Mord!" og flåede mig i skægget.

Det lader til, at jeg også har dræbt hende. Jeg ved det ikke. Hvor kan jeg vide, hvad jeg gjorde i dette øjeblik?

Da jeg så så dem ligge begge to på jorden, kastede jeg dem i Seinen uden at tænke over, hvad jeg egentlig gjorde.

Således hænger det sammen. – Døm mig nu!"

Den anklagede satte sig atter. Efter denne afsløring blev sagen udsat til næste retssamling. Den skal snart for igen. Hvis det var os, der var de edsvorne, hvad ville vi så gøre ved dette dobbeltmord?

Forpagteren

Baron de Treillis sagde til mig:

"Har De lyst til at åbne jagtsæsonen sammen med mig på min forpagtergård i Marinville? De ville gøre mig en stor fornøjelse med det. Jeg er i øvrigt ganske alene. Jagtterrænet er så vanskeligt tilgængeligt, og huset, jeg overnatter i, så primitivt, at jeg kun tør bede mine allerfortroligste venner om at tage med."

Jeg modtog hans indbydelse.

Den påfølgende lørdag førte toget os til Normandiet. Ved Alvimare stod vi af, og baron René pegede på en meget landlig vogn, forspændt med en ung hest, som var bange for toget, og som en høj, hvidhåret bonde holdt ved bidslet, og sagde:

"Ja, kære ven, det er vor ekvipage."

Manden rakte sin godsherre hånden, som baronen ivrigt trykkede, idet han spurgte:

"Nå, Lebrument, hvorledes går det?"

"Å, jo tak, ved det samme, hr. baron."

Vi steg op i vognen, der lignede et hønsehus, som hang og vippede over to uforholdsmæssig høje hjul. Hesten gjorde et voldsomt sidespring og satte derpå afsted i en kort galop, som fik os til at hoppe op og ned på sæderne ligesom et par gummibolde. Jeg blev hurtig ganske øm, og hver gang, jeg faldt ned på sædet, gjorde det frygtelig ondt.

Med en sagte, enstonig stemme blev bonden ved med at gentage:

"Så, så, gamle dreng, så sagte, så sagte!"

Men den gamle dreng ænsede ikke formaningen og sprang videre som en ung gemse.

Vore to hunde, der sad bag ved os i den tomme del af vognen, havde rejst sig og snusede ud i luften, hvor de allerede vejrede vildtet.

Baronen stirrede sørgmodigt ud over det vide, bølgende og melankolske normanniske landskab, der minder om en engelsk park, en uhyre stor engelsk park, hvor bøndergårdene, omgivet af to eller fire rækker træer og med haverne fulde af undersætsige æbletræer, som gjorde bygningerne usynlige, så langt øjet nåede, tegnede de samme perspektiver af træer, buskadser og tykninger, som gartnerne kunstfærdigt tilstræber, når de opridser parklinjerne på et fyrsteligt gods.

"Jeg elsker denne jord," mumlede René de Treillis pludselig, "jeg føler, at her har jeg mine rødder."

Han var en ublandet normanner, høj og bredskuldret med en noget fyldig mave, en smuk type på den eventyrlystne race, der sejlede ud og grundlagde riger på alle havets kyster. Han var omtrent halvtredsindstyve år, i alt fald mindst en halv snes år yngre end forpagteren, som kørte for os. Det var en meget mager mand, han bestod bogstavelig talt kun af knogler, hvorover der var trukket en hud; han hørte til de bønder, som kan leve et århundrede.

Efter to timers kørsel ad stenede veje over den grønne, ensformige slette, svingede vi endelig ind under en halvt faldefærdig bygning, udenfor hvilken en gammel tjenestepige stod og ventede sammen med en ung knøs, der tog sig af hesten.

Vi gik straks indenfor. Det tilrøgede køkken var højt og rummeligt. Kobberet og fajancen blinkede i skæret fra ildstedet. En kat lå sammenrullet på en stol og sov, og under bordet snorkede en hund. Der lugtede af mælk, æbler, røg og af den ubeskrivelige luft, som er ejendommelig for gamle bøndergårde, og som er sammensat af lugten fra jorden, murene og møblerne, lugten af mangeårige dampende supper, gammel sæbevask og gamle mennesker, en lugt af dyr og mennesker, af døde ting og levende væsener, en lugt af tid, af en tid, der er svundet.

Jeg gik ud i haven. Den var stor, fuld af ældgamle, krogede og forvredne æbletræer, dækkede med frugter, som faldt ned i græsset omkring dem. I denne have mærkedes den ægte normanniske duft af æbler lige så voldsom som duften af de blomstrende oranger på Sydfrankrigs kyster.

Gården var indrammet af fire rækker bøge. De var så høje, at de nu i tusmørket gjorde indtryk af at nå op til skyerne, vinden susede gennem deres kroner, der bevægede sig sagte og mumlede en endeløs, tungsindig klage.

Jeg gik atter ind. Baronen sad og varmede sine fødder ved ilden, mens han hørte på forpagteren, der berettede, hvad der var sket på egnen. Han fortalte først om bryllupper, barsler og dødsfald og derefter om faldet i kornpriserne og kvægbestandens tilvækst. Den blissede, som var blevet købt i Veules, havde kælvet midt i juni, æblemosten havde ikke været så god sidste år, og abrikoserne forsvandt mere og mere, det var en art, som de fleste var hørt op med at dyrke.

Vi satte os til at spise. Det var en fortræffelig, landlig middag, enkel og rigelig, lang og sindig. Under hele måltidet lagde jeg

mærke til det ejendommelige, næsten fortroligt venskabelige forhold, som bestod mellem forpagteren og baronen, og som straks havde overrasket mig.

Udenfor vedblev bøgene at vånde sig i nattevinden, og den ene af vore to hunde, som var blevet lukket inde i en stald, tudede og jamrede sig på en uhyggelig måde.

Ilden var ved at gå ud i den store kamin. Tjenestepigen var gået i seng, og nu sagde også Lebrument:

"Tillader baronen, at jeg går til ro? Jeg er jo ikke vant til at være så sent oppe."

Baronen rakte ham hånden og sagde til ham: "Ja, gå blot min ven," i en så venlig tone, at jeg så snart manden var forsvundet, spurgte:

"Han er Dem nok meget hengiven, den forpagter?"

"Ja, mere end det, det er en tragedie, en gammel, meget enkel og meget sørgelig tragedie, som binder os til hinanden. Jeg skal gerne fortælle Dem den ..."

"De ved, at min fader var oberst i rytteriet. Han havde til oppasser Lebrument, som den gang var en ung fyr, søn af en forpagter. Da min fader tog sin afsked, fæstede han sin tidligere oppasser til tjener. Lebrument var den gang en fyrretyve år, og jeg var lige tredive. Vi boede på dette tidspunkt på vort gods i Valrenne, lige ved Caudebec-en-Caux.

Min moder havde en kammerpige, der var en af de nydeligste piger, man kunne se for sine øjne. Hun var lyshåret, kvik, livlig og væver, en rigtig soubrette, det vil sige af den gamle soubrettetype, som nu er forsvundet. I vore dage går den slags piger øjeblikkelig til bunds. Takket være jernbanerne drager

Paris dem til sig, de kan ikke modstå denne kalden fra den store by, som opsluger dem, så snart de udfolder sig, mens de tidligere blev på deres fødeegn og blev flinke tjenestepiger. Enhver mand, der kommer i deres nærhed, hverver ganske simpelt, ligesom man i gamle dage hvervede soldater, disse kvikke småpiger, og i tjeneste hos os får vi kun racens udskud, alle de, som er klodsede, tykke, vanskabte, plumpe eller for hæslige til at sælge sig. –

Det omtalte lille pigebarn var aldeles henrivende, og af og til, når jeg kunne komme afsted med det, stjal jeg et kys fra hende i en mørk krog, aldrig mere, det forsikrer jeg Dem på min ære, aldrig mere! Hun var i øvrigt en dydig pige, og jeg respekterede min moders hus, en respekt, som nutidens ungdom ikke længere syntes at kende videre til.

Imidlertid gik papas kammertjener, hans tidligere oppasser, den gamle forpagter, som De i dag har gjort bekendtskab med, hen og forelskede sig vanvittigt i pigebarnet. Han var så forelsket, at han var ganske forandret. Det første, vi lagde mærke til, var, at han glemte alt, og at han ikke længere havde den samme omtanke som tidligere.

Hvert øjeblik spurgte min fader ham:

"Hør, Jean, hvad er der i vejen med dig? Er du syg?"

Han svarede:

"Nej, nej, hr. baron, jeg fejler ikke noget."

Han magredes af. Når han skulle varte op ved bordet, slog han glassene itu og tabte tallerkenerne på gulvet. Vi troede, at han havde fået en eller anden nervøs sygdom og sendte bud efter lægen, der mente at opdage symptomer på en begyndende rygmarvslidelse. Min fader, der var meget omhyggelig for sine

tjenestefolk, bestemte sig til at sende ham på et sygehus, og denne beslutning fik fyren til at tilstå, hvad der var i vejen med ham.

Han valgte en morgen, mens hans herre barberede sig, og begyndte i en frygtsom tone:

"Undskyld, hr. baron ..."

"Hvad er der, min ven?"

"Må jeg tillade mig at sige hr. baronen ... at det ... det, som jeg trænger til, det er slet ikke dråber og sådan noget ..."

"Nå, ikke det? Hvad er det da?"

"Det er til at holde bryllup!"

Min fader drejede forbløffet hovedet om imod ham:

"Hvad for noget? Hvad er det, du siger?"

"Jeg siger, at det er til at holde bryllup."

"Til at holde bryllup? ... Du er ... Du er altså forelsket, din rad?"

"Ja, desværre, hr. baron."

Min fader fik et sådant anfald af latter, at min moder råbte gennem væggen inde fra den anden stue:

"Men hvad er der dog i vejen, Gontran?"

Han svarede:

"Å, kom herind, Catherine."

Da hun kom, fortalte han hende med lattertårer i øjnene, at tjeneren ikke fejlede noget som helst andet, end at han simpelt hen var forelsket.

I stedet for at le, blev min moder rørt:

"Hvem er det, du er så forelsket i, min ven?"

Uden at betænke sig, erklærede han:

"Det er Louise, fru baronesse."

Min moder fortsatte stadig lige alvorligt:

"Ja, så må vi jo se at få den sag bragt i orden på bedste måde."

Endnu samme dag tog mama Louise for sig og spurgte hende ud; hun svarede, at hun godt vidste, at Jean var forelsket i hende, og at han flere gange havde erklæret sig, men at hun på ingen måde ville vide af ham. Hun vægrede sig bestemt ved at sige hvorfor.

To måneder gik hen, og i disse to måneder vedblev papa og mama at trænge ind på pigebarnet for at få hende til at gifte sig med Jean. Hun holdt hårdnakket fast ved sit afslag, men svor på, at hun ikke elskede nogen anden og kunne ikke give nogen som helst alvorlig grund for sin fortsatte vægring. Endelig overvandt min fader ved en større pengegave hendes modstand, og de nygifte blev ansatte som forpagtere på gården her. De forlod slottet, og i tre år så jeg ikke noget til dem.

Da de tre år var gået, hørte jeg, at Louise var død af brystsyge. Nogen tid efter døde også begge mine forældre, og der gik atter to år, inden jeg igen traf sammen med Jean.

Endelig et efterår henimod slutningen af oktober fik jeg det indfald at tage hertil for at gå på jagt. Jean, der var en meget samvittighedsfuld forpagter, havde flere gange i sine beretninger om gårdens tilstand forsikret mig, at der var en mængde vildt i omegnen.

En aften, en mørk og trist regnvejrsaften, kom jeg altså hertil. Jeg blev aldeles forbløffet ved at se, at min faders gamle oppasser havde fået kridhvidt hår, skønt han ikke kunne være mere end fem-seks og fyrre år.

Jeg opfordrede ham til at spise til middag sammen med mig, og vi sad lige overfor hinanden ved dette bord, hvor vi to sidder. Det øsregnede. Vi kunne høre vandet piske mod taget, murene

og ruderne og strømme som en syndflod ned i gården. Ovre i stalden tudede min hund, ligesom vore gør det nu i aften.

Pludselig, da pigen, der havde vartet os op, var gået i seng, spurgte forpagteren:

"Hr. baron?"

"Hvad er der, Jean?"

"Jeg har noget at sige Dem."

"Hvad er det, Jean?"

"Ja, det ... det er ikke så nemt."

"Å, snak, sig det bare."

"Baronen husker vel nok Louise, min kone?"

"Ja, vist så, jeg husker hende ganske tydeligt."

"Jeg skulle ... sige Dem noget fra hende."

"Hvad er det for noget?"

"Ja, det ... det er ligesom et slags skriftemål ..."

"Såh? ... Hvad kan det være?"

"Det er ... det er ... ja, jeg ville helst være fri for at sige Dem det, men jeg må jo ... jeg må ... Jo, ser baronen, det var slet ikke brystsyge, hun døde af ... det var ... ja, det var ... af sorg ... Nu skal baronen få det alt sammen.

Så snart hun var kommet her hen, begyndte hun at magres af. Hun tæredes sådan hen, at hun blev helt forandret, og da der var gået et halvt år, var hun slet ikke til at kende igen.

Det var ligesom med mig, førend vi blev gift, det vil sige, det var lige det omvendte.

Jeg fik lægen til at komme og se til hende, og han sagde, at hun havde en leversygdom, en ... en ... ja, han gav den et kunstigt navn. Og så købte jeg dråber og piller og piller og

dråber for over tre hundrede francs. Men hun ville ikke tage noget af det alt sammen, nej, såmænd ville hun ej. Hun sagde:

"Det er ikke umagen værd, stakkels Jean, det går nok over af sig selv."

Jeg forstod alligevel godt, at der var noget, som pinte hende inderst inde. En gang, da jeg kom bag på hende, sad hun og græd. Jeg vidste ikke længere, hvad jeg skulle stille op med hende. Jeg købte tørklæder til hende, og kjoler og pomade til håret og ørenringe, men det hjalp heller ikke, og så forstod jeg, at hun skulle dø.

Så var det en aften i slutningen af november, det sneede, og hun havde ikke været ude af sin seng hele dagen. Pludselig sagde hun til mig, om jeg ikke ville hente præsten, og jeg gik over efter ham.

Så snart han var kommet, sagde hun til mig:

"Hør nu, Jean," sagde hun, "jeg vil skrifte for dig. Det er min pligt. Men du skal tro på, hvad jeg siger. Jeg har aldrig bedraget dig, aldrig. Hverken før eller efter brylluppet, aldrig. Præsten kan bevidne det, for han kender min sjæl lige så godt som jeg selv. Men nu skal du høre, Jean, når jeg dør, så er det, fordi jeg ikke kunne holde ud ikke længere at være hos baronens … ja, fordi jeg holdt alt for meget af baron René … Du forstår mig vel nok, Jean, når jeg siger, at jeg holdt af ham, så betyder det ikke andet. Der har aldrig været noget imellem os. Jeg holdt bare af ham, og det er det, der dræber mig. Da jeg ikke mere så ham, følte jeg, at jeg måtte dø. Hvis jeg havde kunnet blive ved at se ham, slet ikke andet, kunne jeg være blevet ved at leve. Du må love mig, at du vil sige det til ham en gang senere, når jeg ikke er mere. Vil du sige ham det … lov det … Jean, nu, mens præsten

hører på det. Det vil være mig en trøst, at han en dag skal få det at vide, høre og vide, at jeg er død af det ... lover du mig det ...?"

Hvad skulle jeg gøre, hr. baron? Jeg lovede hende, det. Og nu har jeg holdt mit løfte, så sandt jeg er en ærlig mand."

Han tav og så mig stift ind i øjnene.

De kan ikke tænke Dem, kære ven, hvilket indtryk, det gjorde på mig at høre den stakkels mand, hvis kone jeg havde dræbt, sidde her i køkkenet og fortælle mig det, mens regnen strømmede ned udenfor.

Jeg stammede:

"Stakkels Jean! Stakkels Jean!"

Han mumlede:

"Ja, sådan er det, hr. baron, der er ingen af os to, der kan gøre for det, hverken den ene ... eller den anden ... sket er sket ..."

Jeg greb hans hænder, og tårerne steg mig op i øjnene.

Han spurgte:

"Vil De med hen til hendes grav?"

Jeg nikkede samtykkende, det var mig umuligt at fremføre et ord.

Han rejste sig, tændte en lygte, og vi gik ud i regnen. I lyset fra lygten kunne vi se regndråberne, der faldt skråt og hastigt som pile.

Han åbnede en låge, og jeg skimtede nogle sorte trækors.

"Her er det," sagde han pludselig og stod stille foran en stor marmorsten, der lå oven på en grav. Han satte lygten på stenen, for at jeg kunne læse indskriften. Der stod:

LOUISE HORTENSE MARINET,

GIFT MED JEAN FRANCOIS LEBRUMENT,
FORPAGTER.
HUN VAR EN TROFAST ÆGTEFÆLLE.
HENDES SJÆL ER HOS GUD.

Vi knælede begge to, både han og jeg. Lygten stod imellem os, og jeg så regndråberne falde ned på det hvide marmor for atter at springe i vejret og forvandles til vandstøv, der spredte sig ud over den kolde og uigennemtrængelige sten. Og jeg tænkte på den døde og hendes alt for varme hjerte … hendes stakkels … stakkels hjerte …!

Siden den aften er jeg hvert år kommet igen. Jeg ved ikke hvorfor, men jeg bliver forvirret og føler mig til mode, som om jeg var skyldig, når jeg står overfor denne mand, der altid ser ud, som om han skænkede mig sin tilgivelse."

Tombouctou

Som en levende flod glitrede boulevarden, pudret af den nedgående sols stråler. Hele himlen var blændende rød, og bag ved Madeleinekirken slyngede en vældig, flammende sky en skrå ildbyge, der dirrede som dampen fra et bål, ned over den lange avenue.

Som i en apoteose myldrede de spadserende i denne luende lyståge. Deres ansigter var forgyldte, de mørke klæder og hatte havde purpurreflekser, og støvlernes lak glimtede mod fortovets asfalt.

Foran caféerne var der overfyldt af gæster, der drak skinnende og stærkt farvede drikke, som man kunne have antaget for ædle stene, opløste i krystal.

Midt imellem gæsterne i de lette, men mørke klæder, sad to officerer i fuld uniform, hvis guld strålede og blinkede, så at det gjorde ondt i øjnene. De passiarede muntert sammen. Uden at vide hvorfor, var de i godt humør, og i aftenens lysglans sad de og iagttog den forbipasserende mængde, de sindigt slentrende mænd og de hastigt trippende kvinder, som efterlod en liflig og forvirrende parfumebølge.

Pludselig kom en uhyre stor neger spadserende, han var sortklædt med en lys vest, som rundede sig over en veludviklet mave og var pyntet med en guldkæde med en masse dingeldangel. Han lignede en triumfator, og han lo til de forbipasserende, han lo til hele Paris. Han var så høj, at han ragede op over alle andre, og de fleste vendte sig om for at se efter ham.

På én gang fik han øje på officererne, og idet han hensynsløst skubbede gæsterne til side, banede han sig vej hen til dem. Da han var nået hen foran deres bord, fæstede han et par skinnende, henrykte øjne lige på dem, og hans mundvige trak sig lige op til ørerne, så at hans hvide tænder blottedes og lyste som en halvmåne på en sort nattehimmel. De to officerer stirrede forbløffede på denne ibenholtskæmpe uden at begribe, hvad han var så glad for.

Med en stemme, der fik alle de omkringsiddende til al briste i latter, udbrød negeren:

"Næ, goddag, hr. løjtnant!"

Den ene af officererne var bataljonschef, den anden oberst.

Den første sagde:

"Ja, undskyld, men jeg kender Dem ikke. Jeg ved ikke, hvad De vil mig."

Negeren svarede:

"Mig elsker dig meget, løjtnant Védié, belejring Bézi … mange druer … tænke sig om."

Officeren så forfjamsket på det sorte ansigt, mens han rodede rundt i sin hukommelse, og pludselig udbrød han:

"Tombouctou?"

Negeren klaskede sig, strålende over hele hovedet, på lårene og slog en utrolig, stærk og støjende latter op:

"Ja, ja, løjtnant kende Tombouctou, ja, ja."

Kommandanten rakte ham hånden og lo selv hjerteligt med. Men Tombouctou blev på én gang alvorlig. Han greb officerens hånd, og inden denne kunne forhindre det, havde han på arabisk vis bøjet sig over den og kysset den. Kommandanten

blev flov, han trak hurtigt hånden til sig og sagde i en streng tone:

"Så, så, Tombouctou, vi er ikke i Afrika. Sæt dig ned og fortæl mig, hvorledes det går til, at jeg træffer dig her."

Tombouctou skød maven frem og opremsede så hurtigt, at ordene snublede over hinanden:

"Mig tjene mange penge, mig stor restaurant, god spise, prøjserne mig meget snydt, meget med franske køkken. Tombouctou, kejserens kok! Mig nu have to hundrede tusinde francs. Ha! Ha! Ha! Ha!"

Han ligefrem vred sig af latter, og hans øjne lyste af vanvittig fryd.

Officeren, der forstod hans mærkelige sprog, stillede en række spørgsmål til ham og sluttede samtalen med at sige:

"Ja, det har glædet mig at træffe dig, Tombouctou. På gensyn!"

Negeren rejste sig straks, indskrænkede sig til denne gang at trykke den hånd, der blev rakt ham, og råbte, stadig leende:

"Farvel! Megen farvel, hr. løjtnant!"

Han var så tilfreds, at han lo og gestikulerede, mens han gik videre ned ad gaden, hvor alle, der mødte ham, troede, at han var gal.

Obersten spurgte:

"Hvad var dog det for et bæst?"

"En brav fyr og en brav soldat. Jeg kan fortælle Dem, hvad jeg ved om ham. Det er ganske pudsigt.

De ved, at jeg i begyndelsen af krigen 1870 blev indesluttet i Béziéres, som negeren her kaldte Bézi. Vi var ikke belejret, men

blokeret. De prøjsiske linjer omringede os til alle sider. De var uden for vore kanoners rækkevidde, og de skød heller ikke mere på os, men lidt efter lidt udsultede de os.

Jeg var den gang løjtnant. Vor garnison var sammensat af tropper af alle slags, rester af andre regimenter, flygtninge og soldater, som var blevet skilt fra deres hærafdelinger og havde plyndret sig frem. Kort sagt, der var lidt af alt, endog otte algierske soldater, der en aften, uden at det nogensinde blev oplyst hvorfra de kom, var stødt til os. Pjaltede, forrevne, forsultne og døddrukne var de kommet til byens porte, og jeg fik dem under min kommando.

Jeg opdagede snart, at de ikke var til at bøje ind under nogen som helst disciplin, de var altid ude, og de var altid fulde. Jeg gav dem stroppeture, og jeg puttede dem i hullet, men ingen af delene hjalp. De var mange gange forsvundet hele dage igennem, som om de var sunket i jorden, og så dukkede de pludselig atter frem, så drukne, at de ikke kunne støtte på benene. Penge havde de ingen af. Hvor drak de henne? Og hvad, og for hvad?

Det begyndte at pirre min nysgerrighed, så meget mere, som jeg havde fået interesse for disse halvvilde med deres evige latter og deres overgivne barnesind.

Jeg opdagede snart, at de alle blindt adlød den største af dem, den neger, som De så her. Han ledede dem, som han ville, og det var ham, der som en almægtig og enevældig høvding forberedte deres hemmelige udflugter. Jeg kaldte ham til mig og udspurgte ham. Vor samtale varede over tre timer, så vanskeligt var det for mig at forstå hans kaudervælsk. Hvad ham angik, den stakkels fyr, så gjorde han sig de mest uhørte

anstrengelser for at blive forstået. Han opfandt de besynderligste ord, gestikulerede og svedte af lutter ivrighed, tørrede sin pande, pustede og holdt fortvivlet inde for atter at tage fat, når han troede at have fundet en ny måde at forklare sig på.

Endelig forstod jeg så meget, at jeg kunne gætte mig til, at han var søn af en stor høvding, en slags negerkonge fra omegnen af Tombouctou. Jeg spurgte ham om, hvad han hed. Han svarede sådan noget som Chavaharibouhalikhranafotapolara. Det forekom mig nemmere at give ham hans lands navn: Tombouctou, og otte dage senere havde han i garnisonen ikke længere noget andet navn.

Men vi var stadig lige nysgerrige efter at få at vide, hvor den afrikanske eksfyrste gik hen og drak sig fuld. Jeg opdagede det på en meget mærkelig måde.

Jeg var en morgen gået op på voldene for at udspejde terrænet, da jeg pludselig i en vinmark fik øje på noget, der bevægede sig. Det var lige ved vinhøsten, druerne var modne, men det tænkte jeg slet ikke på. Jeg følte mig øjeblikkelig klar over, at det måtte være en spion, der listede sig omkring byen, og jeg arrangerede straks et helt lille udfald for at gribe ham. Jeg tog selv kommandoen efter at have opnået kaptajnens tilladelse.

Ad tre forskellige porte udsendte jeg tre små delinger, der skulle mødes ved den mistænkelige vinmark og omringe den. For at afskære spionen tilbagetoget måtte den ene af delingerne foretage en march på mindst en time. En mand blev stående på udkig oppe på volden og tilkendegav mig ved tegn, at den mistænkelige person, som jeg havde fået øje på, stadig befandt

sig i vinmarken. Under dyb stilhed listede vi os frem, næsten krybende på alle fire i hjulsporene. Endelig nåede vi det angivne punkt, jeg udfoldede nu pludselig hele min styrke, soldaterne styrtede ind over marken og fandt – Tombouctou, der krøb om på alle fire mellem vinstokkene og åd af druerne eller rettere snappede dem ligesom en hund, der snapper et kødben, idet han huggede sin mund ind i klaserne og rev dem løs med tænderne.

Jeg ville have ham til at rejse sig op, men det var ikke til at tænke på, og nu forstod jeg, hvorfor han krøb på alle fire. Så snart han blev løftet op og stillet på benene, vaklede han et øjeblik og strakte så armene ud og faldt næsegrus forover. Aldrig nogensinde før eller senere har jeg set en mand være så drukken.

Vi lavede en båre og bragte ham hjem. Hele vejen lå han og gestikulerede både med arme og ben.

Det var hele hemmeligheden. Bæsterne drak sig fulde i selve druerne. Når de var så medtagne, at de ikke længere kunne stå på benene, blev de liggende, hvor de var, og sov rusen ud.

Hvad Tombouctou angik, så overgik hans kærlighed til vinmarkerne al rimelighed og forstand. Han levede dér som kramsfuglene, som han i øvrigt hadede med en skinsyg rivals blinde had.

Uafbrudt gentog han:

"Kramsfugle æde druer. Rak!"

En aften blev der sendt bud efter mig. Der var ude på sletten blevet opdaget noget, som kom hen imod os. Jeg havde ikke taget min kikkert med, og jeg kunne ikke skelne, hvad det var.

Det lignede en stor slange, der rullede sig op, en procession eller sådan noget lignende.

Jeg sendte mine folk ud imod den mærkelige karavane, der snart efter holdt et triumferende indtog i byen. Det var Tombouctou og ni af hans ledsagere, som på et slags alter, der var lavet af feltstole, bar otte afhuggede og grimasserende menneskehoveder. Den tiende soldat førte en hest, og således videre, alle i rækkefølge.

Jeg fik snart at vide, hvad der var forefaldet. Mine afrikanere havde været på vejen ud til vinmarkerne, da de pludselig fik øje på en prøjsisk deling, som nærmede sig en landsby. I stedet for at flygte havde de skjult sig, og da officererne var sprunget af hesten foran en kro for at få noget at drikke, styrtede afrikanerne frem, jog ulanerne, som troede, at det var et større angreb, på flugt, og dræbte de to skildvagter, foruden obersten og fem af de officerer, som hørte til hans eskorte.

Den dag omfavnede jeg Tombouctou. Da jeg slap ham, lagde jeg mærke til, at han gik dårligt, men han gav sig til at le og sagde:

"Mig forsynet, til mig komme tilbage til mit land."

Tombouctou var nemlig ikke gået i krigen for ærens skyld, men udelukkende for fortjenestens. Alt, hvad han fandt, alt, hvad der forekom ham at have en eller anden værdi, og især alt, hvad der glimrede, puttede han i sin lomme! Og hvilken lomme! Et svælg, der begyndte oppe på hoften og endte nede ved anklerne.

Al guldet fra de prøjsiske uniformer havde han sprættet af og sammen med hjelmprydelser, knapper osv. stoppet det ned i svælget, der var fyldt lige til randen.

Hver dag stak han alt, hvad der skinnede, i sin lomme, lige fra tinstumper til sølvmønter, hvad der til tider kunne give hans skikkelse et mærkeligt omrids.

Det var hans hensigt at bringe det alt sammen hjem til sit land, hjem til strudsene, hvis broder han godt kunne være, denne kongesøn, som beherskedes af trangen til at tilegne sig alt, hvad der glimrede. Hvis han ikke havde haft sin lomme, hvor ville han så have gjort af det? Han ville formodentlig have slugt det.

Hver morgen var hans lomme tom. Han havde altså et hoveddepot, hvor han ophobede sine rigdomme. Men hvor var det? Det lykkedes mig aldrig at opdage det.

Generalen, som havde fået underretning om Tombouctous bedrift, lod hurtigst muligt ligene begrave i den nærliggende landsby, for at ingen skulle opdage, at hovederne var blevet hugget af dem. Den næste dag kom prøjserne atter til landsbyen, hvor de lige på stedet nedskød sognefogeden og syv af de rigeste bønder som en hævn, fordi de måtte have røbet prøjsernes nærværelse.

Det var blevet vinter. Vi var udmattede og fortvivlede. Hver dag udfægtedes der småkampe. De udsultede mænd var næsten ikke mere til at drive afsted. Kun de otte afrikanere (de tre af dem var blevet dræbt) blev ved med at være lige tykke, kraftige, strålende og lige parate til altid at slås. Tombouctou var oven i købet blevet federe.

En dag sagde han til mig:

"Dig være meget sulten, mig godt kød."

Og han bragte mig virkelig en fortræffelig filet. Men af hvad? Vi havde hverken okser, får, geder, eller svin mere, og det var umuligt at opdrive hestekød. Alt det kom jeg forresten i tanker om, da jeg havde slugt kødet. En forfærdelig tanke faldt mig ind. Disse afrikanske negere var født i nærheden af de egne, hvor man spiser mennesker! Og hver dag faldt der så mange soldater rundt om i byen. Jeg underkastede Tombouctou et skarpt forhør. Han ville ikke svare mig. Jeg trængte ikke videre ind på ham, men for fremtiden afslog jeg hans gaver.

Han tilbad mig. En aften, da vi stod på forpost, blev vi overrasket af et frygteligt snevejr. Vi sad på selve jorden. Jeg iagttog medlidende de stakkels negre, der rystede af kulde under de isnende, hvide flokke. Jeg var selv blevet gennemkold og kom til at hoste. I samme øjeblik følte jeg noget falde ned over mig som et stort, varmt tæppe. Det var Tombouctous kappe, som han kastede over mine skuldre.

Jeg rejste mig og gav ham den tilbage:

"Behold den, min ven, du trænger mere til den end jeg."

Han svarede:

"Nej, hr. løjtnant, den for dig, mig ikke behøver, mig hed."

Og han så på mig med et par store, bønfaldende øjne.

Jeg gentog:

"Du skal beholde den, ved du ikke, at du skal lystre mig?"

Tombouctou rejste sig op, tog sin sabel, som han altid forstod at slibe så skarp som en le, og idet han med den anden hånd greb om kappen, som jeg afslog, erklærede han:

"Hvis dig ikke tage kappe, så mig skære itu, ingen have kappen."

Han ville sikkert have gjort det, og jeg gav efter.

Otte dage senere havde vi kapituleret. Nogle af os var det lykkedes at flygte. De andre skulle drage ud af byen for at overgive sig til sejrherrerne.

Jeg var på vej hen til torvet, hvor vi skulle samles, da jeg pludselig blev stående, stum af forbavselse lige overfor en kæmpestor neger, som var klædt i en hvid lærredsdragt og havde en stråhat på hovedet. Det var Tombouctou. Han så strålende ud og spadserede med hænderne i lommerne frem og tilbage foran en lille butik, i hvis vindue der var udstillet to tallerkener og to glas.

"Hvad bestiller du her?" spurgte jeg ham.

"Mig ikke herfra, mig god kok, mig lave mad til oberst i Algier. Nu mig lave mad til prøjserne og dem snyde … snyde meget."

Det frøs ti grader. Jeg stod ved siden af den lærredsklædte neger og rystede af kulde. Han tog mig om armen og trak mig indenfor for at vise mig et mægtigt stort skilt, som han ville hænge ud over sin dør, så snart de franske tropper var ude af byen, for han havde alligevel nogen skamfølelse.

Der stod, opmalet af en eller anden hjælper, følgende:

RESTAURANT TOMBOUCTOU
– forhenværende kok hos Hs. Majestæt Kejseren –
fransk køkken – moderate priser.

Trods den fortvivlelse, der nagede mig i hjertet, kunne jeg ikke lade være med at le, og jeg gjorde intet for at hindre min sorte ven i at begynde på sin forretning.

Herregud, var det ikke bedre end at lade ham komme med mellem fangerne?

De ser, at det er gået godt for ham, og det under jeg ham.

Nu tilhører Béziéres Tyskland. Restaurant Tombouctou er en begyndelse på gengældelsen."

En sand historie

Det stormede udenfor. Det var en rigtig efterårsstorm, fejende og brølende, en af de storme, der dræber de sidste blade, slår dem af grenene og hvirvler dem helt op mod skyerne.

Jagtherrerne var omtrent færdige med deres middag. De havde endnu deres store støvler på, og de blussede stærkt og var meget oprømte. Det var alle sammen normanniske godsejere, halvt junkere og halvt bønder, velhavende og stærke, så kraftigt byggede, at de var mænd for at knække hornene på en okse. Hele dagen havde de jaget hos Blondel, mairen i Eperville. Nu sad de og spiste omkring det store bord hos deres vært, hvis ejendom halvt var et slot og halvt en bondegård.

De talte ikke, de skrålede, de lo ikke, de brølede, og de drak som svampe. De sad med skrævende ben, albuerne på bordet og øjne, der skinnede i lampelyset, og glødede af heden fra det vældige bål, hvis flammer kastede et blodigrødt skær op på loftet. De havde omtrent hele tiden snakket om heste og hunde, men nu var det tidspunkt kommet, da andre tanker vågnede i de halvt omtågede mandshjerner, og de fulgte alle med øjnene en sværtbygget og rundkindet tjenestepige, som kom bærende med store, madfyldte fade i de tykke, røde næver.

På én gang udbrød en lang og bred fyr, som hed Sejour, og som efter først at have studeret til præst var blevet dyrlæge og passede alle egnens dyr:

"Det er satan til pigebarn, De har dér, Blondel, hende er der s'gu krummer i, hva'?"

En rungende latter skyllede gennem stuen, og en ældre godsejer, grev de Varnetot, som var blevet fordrukken og var gået bag af dansen, tog ordet:

"Føj, jeg kommer til at tænke på, at jeg en gang i gamle dage havde en historie med et sådant pigebarn. Den skal De forresten høre! Hver gang, jeg tænker på den, kommer jeg til at huske på Mirza. Det var en hund, jeg havde, og som jeg solgte til grev de Haussonnel, men den blev ved med at løbe tilbage til mig. Til sidst blev jeg gal i hovedet og bad greven om at holde den lænket. Men ved De, hvad dyret så gjorde? Så kreperede den min salighed af sorg!

Nå, men for at komme tilbage til pigen, nu skal De få historien:

Jeg var den gang omkring de fem og tyve, jeg var ugift og boede på mit slot i Villebon. De ved jo selv, at når man er ung og sidder godt i det og ikke ved, hvad man skal gøre af sig selv om aftenen, efter at man har spist til middag, så undersøger man terrænet.

Det lykkedes mig da også at opdage et lille pigebarn, som tjente hos Déboultot i Cauville. De må jo have kendt Déboultot, ikke, Blondel? Nå, for at komme lige til sagen, hun tiltalte mig så stærkt, at jeg en dag gik hen til hendes herre for at foreslå ham en forretning. Han skulle afstå sin tjenestepige til mig, og til gengæld ville jeg sælge ham min sorte hoppe, Cocotte, som han i to år havde haft lyst til.

Han rakte mig hånden og sagde:

"Vel, lad gå med det!"

Dermed var sagen i orden, den små flyttede op på slottet, og jeg selv red min sorte hoppe ned til Cauville og solgte ham den

for trehundrede daler.

I den første tid gik det storartet. Ingen anede det mindste, kun var Rose lidt mere forgabet i mig, end jeg egentlig brød mig om. Hun var nemlig ikke den første, den bedste, skal jeg sige Dem. Der var noget ved hende, ja, jeg ved ikke; hvad jeg skal sige, men det var, ligesom hun havde finere blod i årerne. Jeg tænker mig, at hendes moder har været et sted, hvor herren i huset har haft et godt øje til hende.

Nå, kort sagt, hun tilbad mig, og hun kælede for mig og kaldte mig ved de ømmeste navne og var i det hele taget så fjollet, at jeg begyndte at blive ængstelig.

"Det her må ikke vare længe," sagde jeg til mig selv, "ellers ender det med, at jeg bliver hængende."

Heldigvis har jeg nu aldrig hørt til dem, der bliver hængende. Jeg er ikke af den slags, som lader sig besnære af et par kys. Jeg var allerede beredt på at bryde forholdet, da hun meddelte mig, at hun var frugtsommelig.

Pif, paf! Det var, som én havde fyret to skud af på mig lige i brystet. Men hun var henrykt! Hun kyssede mig og hun lo, og hun kyssede mig igen, og hun dansede rundt i stuen, kort sagt, hun opførte sig, som om hun var blevet skruptosset.

Den første dag sagde jeg ingenting, men om natten lå jeg og overvejede.

Jeg tænkte:

"Sket er sket, men nu må du se, hvorledes du bedst kan klare den."

De kan nok forstå, at det ikke kunne gå. Jeg havde min moder og min fader i Barneville og en søster af mig var gift med grev

d'Yspare i Rollebec, to mil fra Villebon. For enhver pris måtte jeg altså undgå en skandale.

Men hvorledes skulle jeg bære mig ad? Hvis hun kom ud af huset, ville man ane noget, og der ville blive sludret. Og hvis jeg beholdt hende, ville man snart se, hvorledes det var fat, og desuden kunne jeg ikke bekvemme mig til sådan uden videre at skaffe mig af med hende.

Jeg betroede mig til min onkel, baron de Creteuil, en dreven gammel rotte, som selv havde mange erfaringer på det område, og bad ham om råd. Han svarede roligt:

"Der er ikke andet for, du må gifte hende bort, min dreng."

Det gav et sæt i mig:

"Gifte hende bort? Med hvem?"

Han trak på skuldrene:

"Med hvem du vil. Det bliver virkelig din sag og ikke min. Hvis man har en smule omløb i hovedet, hitter man altid på en udvej."

I otte dage gik jeg og tænkte på hans råd og endte med at sige til mig selv:

"Ja, han har ret, det er det eneste, der er at gøre."

Så begyndte jeg at bryde mit hoved for at finde en mand til hende, og tilfældet kom mig til hjælp. En dag havde jeg fredsdommeren til middag, og ved desserten sagde han til mig:

"Nu har mo'r Paumelles søn igen gjort dumheder! Det ender galt med den fyr, men der er ikke noget at gøre ved det, æblet falder jo ikke langt fra stammen."

Denne mo'r Paumelle var et gammelt, durkdrevent fruentimmer, hvis fortid havde været temmelig anløben. For en

daler ville hun være parat til at sælge sin sjæl og sin laban af en søn oven i købet.

Jeg gik hen til hende, og meget forsigtigt, i forblommede ord, søgte jeg at sætte hende ind i sagen.

Men midt i mine omsvøb afbrød hun mig og spurgte uden videre:

"Hvor meget vil De give pigebarnet?"

Hun var snedig nok, den gamle, men jeg var heller ikke tabt bag af en vogn, og jeg havde mine betingelser på rede hånd.

Jeg ejede netop tre stykker jord i nærheden af Sosseville. Jorden hørte til mine tre forpagtergårde i Villebon, men forpagterne beklagede sig altid over, at den lå så langt borte. Jeg overtog derfor selv de tre marker mod at give dem fri for at levere fjerkræ, så længe deres forpagtninger varede. På den måde lod det sig let ordne. Så købte jeg en skråning, som lå ved den ene mark og tilhørte min nabo baron d'Aumonté, og på den lod jeg opføre et hus, som ikke kostede mig mere end femten hundrede francs. På den måde fik jeg lavet en lille gård, som jeg ville give pigen i medgift.

Den gamle gav sig til at skrige op. Det var ikke nok, men jeg holdt fast ved mit tilbud, og vi skiltes uden at blive enige.

Tidlig næste morgen kom knægten selv op til mig. Jeg havde glemt, hvorledes han var, men da jeg så ham, blev jeg beroliget. Han var slet ikke så ilde af en bonde at være, men han så ud til at være en stor kæltring.

Han begyndte med at snakke om helt andre ting, som om det drejede sig om at købe en ko, men det endte dog med, at vi kom til forståelse. Da sagen var nogenlunde afgjort, forlangte han at se jorden, og vi drog af sted over markerne. Det tog tre timer,

for fyren målte det hele op og undersøgte jorden ved at tage knolde op og mase dem ud mellem fingrene, som om han var bange for at blive snydt med varerne. Bygningen var endnu ikke helt færdig, og han forlangte, at den skulle tækkes med skifer i stedet for med strå, fordi det var lettere at holde vedlige.

Derpå sagde han:

"Men så møblerne? Dem giver De vel også?"

Jeg protesterede:

"Det manglede bare. Jeg synes, det kan være nok, at De får en hel gård."

Han slog en hånlig latter op:

"Ja vel, en gård og en unge!"

Mod min vilje blev jeg rød i hovedet, og han fortsatte:

"Enten giver De en seng, et bord, et skab og tre stole eller også bliver der ikke noget af det hele."

Jeg gik ind på hans forlangende.

Vi begav os på tilbagevejen. Han havde endnu ikke sagt et ord om pigen, men pludselig spurgte han med en listig og lidt forlegen mine:

"Men hvis hun nu dør, hvem får så gården?"

Jeg svarede:

"Det gør De naturligvis."

Dette spørgsmål havde han lusket omkring hele morgenen. Fra det øjeblik var der ikke mere vrøvl; med et tilfreds udtryk rakte han mig hånden, og jeg gav ham håndslag. Vi var enige.

Betydelig vanskeligere var det at få overtalt Rose. Hun kastede sig for mine fødder, hun hulkede og hun blev ved med at gentage:

"Og det er dig, som vil have det! Det er dig, som vil have det!"

I en hel uge blev hun ved med at gøre modstand til trods for alle mine bønner og overtalelser. Kvinderne er forfærdelig dumme; når de først har fået en eller anden kærlighed i hovedet, er det ikke muligt at få dem til at tage imod fornuft. Der er ikke den ting, som de bøjer sig for, de tænker bare på deres kærlighed og blæser alt andet et stykke.

Til sidst måtte jeg gøre mig vred og true med at jage hende på porten. Så begyndte hun at give efter, men på den betingelse, at hun af og til måtte få lov til at komme og besøge mig.

Jeg førte hende selv til alteret, betalte brylluppet og gav gilde for hele bryllupsselskabet. Kort sagt, jeg var ikke kneben. Da det var overstået, følte jeg mig noget lettere og stak til Touraine, hvor jeg i et halvt år boede hos min broder.

Da jeg kom tilbage, fik jeg at vide, at hun hver uge havde været på slottet for at spørge efter mig, og jeg havde knapt været hjemme en time, før jeg så hende komme anstigende med ungen på armen. De må tro mig, om De vil, men det gjorde alligevel et vist indtryk på mig at se barnet, jeg tror endda, at jeg kyssede det.

Moderen derimod, hvilken forandring! Hun var blevet mager og bleg, en ruin, et skelet, en skygge! Og gammel så hun ud! Fy for pokker, hvor ægteskabet havde rakket hende til!

"Er du lykkelig?" spurgte jeg mekanisk.

Hun gav sig til at græde, som om hun var pisket, og hulkende, snøftende og hikkende, skreg hun:

"Jeg kan ikke undvære dig længere! Jeg vil hellere dø, jeg kan ikke!"

Jeg var angst for, at nogen skulle høre hende, sådan som hun råbte op, og jeg trøstede hende så godt, jeg kunne, og fulgte hende helt ned til lågen.

Jeg forhørte mig lidt om hende og fik at vide, at manden bankede hende, og at svigermoderen, det gamle asen, pinte livet af hende.

To dage efter kom hun igen. Hun hang sig om halsen på mig og kastede sig på gulvet foran mig:

"Dræb mig, om du vil, men jeg går ikke hjem mere."

Det var akkurat det samme, som Mirza ville have sagt, hvis hun havde kunnet tale!

De begyndte at ærgre mig, alle disse historier, og jeg stak af og blev borte i et halvt år.

Da jeg kom tilbage … ja, da jeg kom tilbage, erfarede jeg, at hun var død for tre uger siden, og at hun hver søndag havde været oppe på slottet … ligesom Mirza. Barnet var også dødt, en uges tid efter moderen.

Hvad manden angår, den udspekulerede rad, så arvede han jo. Det er forresten gået ham godt siden, det lader til, at han har erhvervet sig sine medborgeres agtelse, og nu er han medlem af sognerådet."

Grev de Varnetot tav et øjeblik, så tilføjede han:

"Ja, det er i grunden grinagtigt at tænke sig, at det er mig, han skylder sin lykke!"

Dyrlægen, der meget alvorlig havde hørt på historien, stak et glas brændevin ud, og afsluttede den med et afgørende:

"Ja, det er det, jeg siger, alt hvad man vil, men den slags fruentimmer skal man satan gale mig tage sig i agt for!"

Tejste-klippen

Tejst-jagten er gået ind.

Fra april til begyndelsen af maj, førend de parisiske badegæster arriverer, dukker der pludselig frem på den lille strand ved Etretat nogle ældre herrer med store støvler og stramme jagtfrakker på. De tilbringer fire eller fem dage i Hotel Hauville, forsvinder og kommer igen tre uger senere, hvorpå de efter et nyt, kortvarigt ophold atter forsvinder og denne gang for alvor.

Først det følgende forår ser man dem igen.

Det er de sidste tejst-jægere, de sidste, der er tilbage. For tredive eller fyrre år siden var de en snes stykker, nu er der kun nogle ganske enkelte, men stadig lige fanatiske jægere tilbage.

Tejsten er en meget sjælden fugl med meget besynderlige vaner. Den opholder sig næsten hele året på New Foundlandsøerne, men når parringstiden nærmer sig, drager hvert år en flok af dem over havet for at lægge deres æg og udruge dem stadig på det samme sted, den såkaldte "Tejste-klippe", ved Etretat. De findes kun dér og ikke andre steder. De er altid kommet tilbage og de bliver altid jaget, men alligevel kommer de igen og vil blive ved med det. Så snart ungerne er vokset til, drager de atter bort og bliver borte et år.

Hvorfor slår de sig aldrig ned andre steder? Hvorfor vælger de ikke et andet punkt i den lange, hvide klinterække, som strækker sig fra Pas-de-Calais til Havre, og som hele vejen er ganske éns?

Hvilken magt, hvilket uovervindeligt instinkt, hvilken århundredgammel vane driver disse dyr til stadig at vende tilbage til det samme sted? Hvilken første vandring, hvilket uvejr måske har ført deres forfædre til denne klippe? Og hvorfor bliver ungerne, slægtled efter slægtled, ved at komme igen til den samme plet?

De er ikke talrige. Der er allerhøjst et hundrede stykker, som om det er en eneste familie, der for at følge traditionen foretager denne årlige pilgrimsvandring.

Og hvert forår, så snart den lille flok trækfugle har slået sig ned på klippen, indfinder også de samme jægere sig i byen. Landsbyfolkene har kendt dem, da de var unge. Nu er de blevet gamle, men de møder lige trofast på det sted, hvor de i de sidste tredive-fyrre år har sat hinanden stævne.

Der er ikke den ting i verden, som kunne få dem til at svigte.

Det var en aprilsaften et af de sidste år. Tre af de gamle tejstjægere var allerede kommet, men den fjerde, d'Arnelles, manglede.

Han havde ikke skrevet til nogen og havde ikke givet livstegn fra sig. Alligevel kunne han ikke være død som så mange af de andre, for det ville de have fået at vide. De ventede længe på ham, men forgæves, og besluttede sig til sidst til at gå til bords uden ham. De var omtrent færdige med at spise, da en vogn rullede ind i hotellets gård, og et øjeblik efter trådte den forsinkede ind.

Han satte sig glad på sin plads, gned sig i hænderne og gav sig til at spise med en vældig appetit. Da en af de andre jægere

udtalte sin forundring over, at han var i sort frakke, svarede han roligt:

"Ja, jeg kunne ikke få tid til at klæde mig om."

Så snart middagen var forbi, gik de i seng, for hvis man skal overraske fuglene, må man drage af sted før dagen gryer.

Der kan ikke tænkes noget skønnere end denne tidlige morgen-udflugt.

Klokken tre om morgenen vækker matroserne jægerne ved at kaste sand mod deres ruder. De skynder sig i klæderne og står snart rede ved stranden. Skønt dagningen endnu ikke er begyndt, er stjernerne allerede blevet lidt blegere. Bølgeskvulpet får stenene til at skurre mod hinanden, og vinden er så frisk, at man uvilkårligt gyser til trods for de tykke klæder.

Snart skyder mændene med en skrattende lyd som fra et stykke lærred, der rives over, bådene ned over rullestenene og ud på vandet. Det brune sejl glider op ad masten, svulmer en lille smule, falder atter slapt sammen, betænker sig et øjeblik og bugner så på ny ud som en rund bug og bærer det tjærede skrog henimod det brede havneudløb, der dunkelt skelnes i mørket.

Det lysner på himlen, mørket synes at smelte bort og kysten dukker frem, endnu sløret af en grålig dis, den lange, hvide kyst, der er stejl som en væg.

De passerer Manne-porten, den uhyre hvælvede bue, som et helt skib kan sejle igennem, drejer omkring Coutisse-pynten og Kap Antifer, og på én gang får de øje på en strandbred, hver der sidder i hundredvis af måger. Det er Tejste-klippen.

Klippen er kun som en lille pukkel på klinten og på de smalle klippeafsatser ses fuglehoveder, som stirrer ud mod bådene,

der nærmer sig.

Foreløbig holder dyrene sig ubevægelige og afventende uden endnu at driste sig til at forsøge at komme bort. Nogle af dem, som har taget stade på de mere fremskudte kanter, ser ud, som om de sad på deres hale, og ligner opstillede flasker, for deres ben er så korte, at det, når de går, tager sig ud, som om deres krop var sat på ruller; de kan heller ikke flyve op fra det sted, de står på, men må først lade sig falde ligesom sten, næsten helt ned til menneskene, der står på lur efter dem.

De kender selv deres skrøbelighed, og den fare, som den skaber dem, og har derfor ondt ved at beslutte sig til at flygte.

Men matroserne giver sig til at skrige og slå med nogle kæppe mod rælingen, indtil fuglene bliver så skræmte, at de én efter én styrter sig ud i det tomme rum og lader sig falde omtrent helt ned til havets overflade, hvorpå de med hastige vingeslag arbejder sig opefter og flyver ud mod det åbne hav, hvis ikke en byge af hagl forinden slynger dem tilbage til vandet.

En hel time i træk bliver jægerne ved med således at skyde løs på dem og tvinge dem til at tage flugten, den ene efter den anden; men det kan hænde, at hunnerne, som ligger på reden, ikke vil af sted, men bliver liggende og gang på gang lader sig skyde på, indtil de røde bloddråber sprøjter ud på den hvide klippe, mens dyret udånder uden at have forladt sine æg.

Den første dag jagede d'Arnelles med sin sædvanlige iver, men da de på ny ved ti-tiden drog af sted i et strålende solskin, som kastede store trekanter af lys ned over kystens hvide

udskæringer, så han ud til at være lidt bekymret og faldt ofte i tanker.

Så snart de igen kom hjem til hotellet, kom en slags sortklædt tjener hen til ham og spurgte ham hviskende om noget. Han så ud, som om han betænkte sig, og svarede tøvende:

"Nej, i morgen."

Den næste dag begyndte jagten forfra. D'Arnelles skød ofte forbi, skønt dyrene lod sig falde ned næsten lige foran hans bøsseløb. Hans venner lo og spurgte ham drillende, om han var forelsket eller om han bar på en eller anden hemmelighed, der lagde beslag på hans tanker.

Til sidst indrømmede han det:

"Ja, ærlig talt, jeg bliver nødt til snart at tage af sted, og det er det, der ærgrer mig."

"Hvad for noget? Skal De af sted? Hvorfor?"

"Å, jeg har en forretning at besørge. Jeg kan ikke blive her længere."

Og de talte om andre ting.

Da de havde spist frokost kom den sortklædte tjener atter ind, d'Arnelles gav ham befaling til at spænde for, og tjeneren skulle lige til at gå, da de tre andre jægere lagde sig imellem og gav sig til at tigge og plage for at beholde deres ven.

Til sidst spurgte den ene:

"Ja, men herregud, den forretning kan da ikke være så alvorlig, siden De allerede har kunnet opsætte den i to dage."

D'Arnelles blev meget forlegen og gav sig til at overveje; han udkæmpede åbenbart en strid mellem sin fornøjelse og en eller anden kedelig og besværlig forpligtelse.

Efter at have grundet længe mumlede han endelig tøvende:

"Sagen er, at … at jeg ikke er her alene … Jeg har min svigersøn med."

En hel række overraskende udbrud svarede ham:

"Deres svigersøn? … Men hvor er han henne?"

Han blev pludselig flov og helt rød i hovedet:

"Hvad behager? … Ved De da ikke? … Han … han står ude i stalden … han er død."

Der blev en forbløffet tavshed.

D'Arnelles fortsatte, mere og mere forvirret:

"Jeg har haft den sorg at miste ham, og da jeg skulle føre liget hjem til Buseville, gjorde jeg en lille omvej for ikke at blive borte fra jagten, men De kan nok forstå, at jeg ikke kan blive her længere."

Den dristigste af jægerne tog ordet:

"Ja, men … da han nu er død … så … ja, så forekommer det mig, at han godt kan vente en dag til."

De to andre betænkte sig heller ikke længere, men erklærede:

"Ja, det er sikkert nok."

D'Arnelles så ud, som om han blev lettet for en tung byrde, men alligevel spurgte han, endnu lidt forlegen:

"Oprigtig talt … er det Deres mening?"

De tre andre svarede med én mund:

"Ja, det manglede minsandten bare, i hans tilstand kan to dage da hverken gøre fra eller til."

Dette svar beroligede fuldkommen d'Arnelles, og han vendte sig om mod bedemanden og sagde:

"Ja, min ven, så venter vi til i morgen."

Et minde

Forårets første solskin vækker altid med sit blide kærtegn minderne fra min ungdom til live. Der er en alder, hvor alt er godt, muntert, bedårende og berusende. Jeg har dejlige minder fra denne skønne forårstid.

Husker I, gamle venner og brødre, de glade år, hvor hele livet kun var sejr og latter? Husker I vore udflugter i omegnen af Paris, vor strålende fattigdom, vore ture i de frisk udsprungne, grønne skove, vor friluftsbegejstring i de små beværtninger langs Seinens bredder og vore banale, men herlige elskovseventyr?

Jeg vil fortælle om et af disse eventyr. Det er tolv år siden, at jeg oplevede det, og det forekommer mig allerede at være så gammelt, så gammelt; jeg synes, at det ligger ved den anden ende af livet, inden jeg kom til omdrejningen, den fæle omdrejning, hvor jeg pludselig fik øje på rejsens afslutning.

Jeg var den gang femogtyve år og var lige kommet ind til Paris, hvor jeg var ansat i et ministerium. Søndagene forekom mig som enestående festdage, fyldt med et overmål af lykke, og dog foregik der aldrig noget egentlig overraskende.

Nu er hver dag søndag for mig, men jeg længes ofte tilbage til den tid, da jeg kun havde én søndag om ugen. Det var en vidunderlig dag. Jeg havde seks francs at ofre på den.

Den søndag, jeg vil fortælle om, vågnede jeg tidligt om morgenen med den fornemmelse af frihed, som kun

kontormennesker kender, en følelse af at være befriet, at have fred og ro og være uafhængig.

Jeg lukkede mit vindue op. Det var et storartet vejr. En høj blå himmel hvælvede sig over byen, der var fuld af solskin og svaler.

Jeg skyndte mig at klæde mig på og komme afsted, da jeg ville ud i skoven for at indånde duften af det friske løv. Jeg stammer nemlig oprindelig fra landet og har levet hele min opvækst i græs og mellem grønne blade.

Paris var i færd med at vågne, varmen og solskinnet satte byen i godt humør. Husenes facader glimtede, portnerens kanariefugle kvidrede af fuld hals i deres bure, og gaderne lyste af en lystighed, der kastede glans over ansigterne og fremkaldte smil alle vegne, som om det unge og klare solskin fyldte alle levende og alle døde ting med en hemmelighedsfuld tilfredshed.

Jeg gik ned til Seinen for at tage med en af bådene ud til Saint-Cloud.

Hvor jeg frydede mig over ventetiden på bådebroen! Det var mig, som om jeg skulle rejse til verdens ende, ud til nye og underfulde lande. Omsider så jeg båden komme frem under en af broernes buer. Den så ganske lille ud med sin fjerbusk af røg, men den blev større og større og forvandledes til sidst i min fantasi til en hel oceandamper.

Den lagde til, og jeg gik ombord.

Dækket vrimlede med søndagspyntede mennesker i iøjnefaldende dragter med spraglede bånd og med skarlagenrøde ansigter. Jeg stillede mig helt hen i forstavnen og så kajerne, træerne, husene og broerne glide forbi. På én gang fik jeg øje på den store viadukt: Point-du-Jour, som går tværs

over floden. Her ender Paris og landet begynder. Bag ved den dobbelte bue af broer udvider Seinen sig pludselig, som om den føler, at den nu har fået plads og frihed. Den forvandles og bliver til en stille og fredelig flod, som ved foden af skovklædte bakker flyder igennem marker og langs med fristende skove.

Efter at båden var sejlet midt imellem to øer, drejede den omkring en bakke med et mylder af hvide huse.

En stemme råbte:

"Bas-Meudon!"

Lidt længere nede ad floden meldte den samme stemme:

"Sèvres!"

Og endnu længere nede:

"Saint-Cloud!"

Jeg gik i land. Jeg skyndte mig igennem den lille by og ud ad landevejen, der fører op til skoven. Jeg havde medtaget et kort over omegnen af Paris for ikke at fare vild på de mange veje, der i alle retninger gennemskærer de små skove, som pariserne tyer ud til.

Så snart jeg var kommet ind i skyggen, foldede jeg kortet ud for at lægge min plan. Vejen var yderst nem at finde, når jeg først drejede til højre, så til venstre og derpå endnu en gang til venstre, ville jeg være i Versailles ved mørkets frembrud. Jeg havde bestemt, at jeg ville spise til middag i Versailles.

Jeg gav mig til at gå ganske langsomt under det nysudsprungne løv og indåndede med velbehag den liflige duft af grøde og knopper. Mine skridt blev langsommere og langsommere, jeg glemte alt, hvad der hed blæk og papir, protokoller, kontorer, chefer og kolleger, jeg tænkte på alt det lykkelige, som uundgåeligt måtte hænde mig, og på fremtiden,

der gemte sig bag det ukendtes slør. Tusinde minder fra min barndom dukkede op i mig, kaldt til live ved duften af land, og jeg lod mig rive med af denne fortryllelse, af skovens skønhed og junisolens varme stråler.

Af og til satte jeg mig ned for at se på de mange små blomster, som voksede op ad bakkerne, og som jeg fra min barndom vidste navnene på. Jeg syntes, at jeg kendte dem alle sammen igen, som om det var de samme, jeg som dreng havde set derhjemme. De var røde, gule og lilla, fine og yndefulde, nikkende på lange stænger eller gemmende sig tæt ned mod jorden. Insekter af alle former og alle farver, korte og tykke, lange og tynde, enkelte ganske fantastiske i deres bygning som hæslige, mikroskopiske uhyrer, kravlede sindigt og fredeligt op ad græsstrå, der bøjede sig under deres vægt.

Jeg blev efterhånden træt og lå nogle timer og sov i græsset, hvorpå jeg, udhvilet og styrket af søvnen, fortsatte min vandring.

Foran mig åbnede sig en henrivende allé, gennem hvis spinkle løv soldråberne regnede ned overjorden og faldt på nogle hvide margueritter, der lyste langt bort. Det så ud, som om alléen aldrig hørte op, men tom og stille fortsatte sig i det uendelige. Kun en stor, tyk bi summede igennem den; af og til satte den sig for at drikke honning på en blomst, der bukkede sig under den, men den fløj næsten straks op for på ny at sætte sig længere henne.

På én gang fik jeg nede i den anden ende af alléen øje på to mennesker, en mand og en kvinde, der kom gående imod mig. Jeg blev ærgerlig over at blive forstyrret i min rolige spadseretur og skulle lige til at springe over grøften og gå ind i tykningen,

da det forekom mig, at de kaldte på mig. Det var rigtigt nok, kvinden vinkede ad mig med sin parasol, og manden, der var i skjorteærmer og havde sin frakke over den ene arm, gjorde med den anden fortvivlede tegn til mig.

Jeg gik hen imod dem. De var begge to meget røde i hovederne og skyndte sig alt, hvad de kunne, hun trippede travlt, og han halede ud med lange skridt. Man kunne se på deres ansigter, at de var trætte og gnavne.

Så snart jeg var kommet inden for hørevidde, spurgte kvinden:

"Å, min herre, kan De ikke sige os, hvor vi er? Min mand, det fjols, er faret vild, skønt han påstod, at han var så udmærket kendt her i skoven."

Jeg svarede rolig og overlegent:

"De går i retning af Saint-Cloud, frue, og vender ryggen til Versailles."

Med et blik fyldt med harmdirrende medlidenhed til sin ægtefælle udbrød hun:

"Gud, det er da ikke sandt? Vender vi ryggen til Versailles? Og det var dér, vi skulle spise til middag!"

"Ja, det skal jeg også, og jeg er netop på vej dertil."

Med det tonefald af grænseløs ringeagt, som kvinder ynder at udtrykke deres raseri med, gentog hun et par gange med hånlige skuldertræk:

"Har man kendt mage! Har man kendt mage!"

Hun var ganske ung, køn og mørkhåret med en lille fin skygge over overlæben.

Manden svedte og tørrede sin pande. Det var åbenbart et par parisiske småborgere. Han gjorde indtryk af at være udmattet

og fortvivlet.

Han mumlede:

"Ja, men kære lille skat, det var jo dig, som … som …"

Hun gav ham ikke lov til at tale ud:

"Var det mig? … Nå, nu var det mig! Det var måske mig, som begyndte at gå uden at spørge om vej, fordi jeg påstod, at jeg kendte den så udmærket godt? Var det mig, som ville dreje til højre, da vi skulle ned ad bakken, og som forsikrede, at jeg på en prik vidste, hvor vi var? Var det mig, der absolut ville slæbe Cachou med …?"

Hun havde endnu ikke sagt det sidste ord, førend hendes mand, som om han blev grebet af et pludseligt vanvid, udstødte et skrig, et langt, skingrende og barbarisk hyl, som ikke kan gengives i noget sprog, men som lød omtrent som: "Tiiitiiit!"

Den unge kone lod imidlertid hverken til at blive forbavset eller forskrækket over det; hun fortsatte blot, uden at ænse det:

"Nej, det er virkelig ikke til at holde ud at leve sammen med mennesker, som tror, at de ved alting bedre end alle andre. Var det mig, der i fjor steg op i toget til Dieppe i stedet for at stige op i det, der gik til Havre, var det, spørger jeg? Var det mig, som væddede om, at Letourneur boede i Rue des Martyrs? … Var det mig, der ikke ville tro, at Céleste stjal?"

Og hun blev ved med stedse stigende raseri og med en forbløffende tungefærdighed. De mest uventede og de mest overvældende beskyldninger dyngede hun oven på hinanden, hun gennemgik de mest intime situationer i deres samliv og bebrejdede sin mand hver af hans handlinger, hver af hans tanker, hvert af hans forsøg og hver af hans bestræbelser i tiden, fra de var blevet gift, og til dette øjeblik.

Han prøvede på at standse hende og berolige hende og stammede:

"Ja, men kære lille skat … det kommer jo slet ikke sagen ved … Du glemmer den fremmede herre … Hvad må han tænke om os? … Det kan virkelig ikke interessere ham."

Hans ynkelige blikke søgte ind i krattet på siden af vejen, som om han ville trænge ind i dets dybe og hemmelighedsfulde fred og finde et sted, hvor han kunne flygte ind og gemme sig for alles øjne. Fra tid til anden udstødte han på ny det samme hyl, et skingrende og langtrukkent "Tiiitiiit!" Jeg troede, at det var en vane, han havde, en følge af en eller anden nervøs sygdom.

Pludselig syntes den unge kone at have udtømt sit repertoire, og hun vendte sig om imod mig og sagde, idet hun med en forbavsende hastighed skiftede tone:

"Hvis De tillader, kan vi måske få lov til at følges et stykke med Dem, for at vi ikke igen skal fare vild og risikere at komme til at tilbringe natten her i skoven?"

"Med største fornøjelse," svarede jeg og bukkede.

Hun tog min arm og gav sig til at tale om en masse forskellige ting, om sig selv, om sit liv, sin familie og sin forretning. De havde en handskebutik i Rue Saint-Lazare.

Hendes mand gik ved siden af hende og stirrede vedholdende ind mellem træerne, mens han hvert øjeblik udslyngede sit: "Tiiitiiit!"

Til sidst spurgte jeg ham:

"Hvorfor skriger De sådan?"

Ulykkelig og forlegen svarede han:

"Det er min stakkels hund, som er blevet borte."

"Hvad for noget? Har De mistet Deres hund?"

"Ja. Den er knapt et år gammel og den har aldrig før været uden for butikken. Jeg tog den med, for at den skulle få lov til at løbe lidt i skoven. Den havde aldrig før set hverken græs eller træer og derfor blev den aldeles tosset. Den gav sig til at gø og springe omkring og til sidst løb den ind i skoven og forsvandt. Jeg må forresten sige, at den var meget bange i toget, og det er måske det, som har gjort den kulret, for den lystrede ikke spor, da jeg kaldte på den, den blev ved med at løbe. Og nu sulter den nok ihjel derinde!"

Den unge kone snerrede uden så meget som at vende sig om imod manden:

"Hvis du havde ladet den blive i snoren, var den ikke løbet sin vej. Når man er så dum som du, skal man ikke holde hund."

Han indvendte frygtsomt:

"Ja, men kære lille skat ... Det er jo dig, som ..."

Hun standsede med et ryk og stirrede ham lige ind i øjnene, som om hun ville rive dem ud af hovedet på ham, hvorpå hun igen begyndte at overvælde ham med bebrejdelser.

Aftenen faldt på. Det disede slør, der ved mørkets frembrud lægger sig over jorden, begyndte langsomt at folde sig ud, og skoven fyldtes af den ejendommelige kølige friskhed, som er nattens forløber.

Pludselig stod den unge mand stille og begyndte febrilsk at famle rundt på sin krop:

"Du gode Gud, jeg tror, at jeg har ..."

Hun så på ham:

"Hvad har du nu?"

"Jeg har ikke passet på … jeg glemte, at jeg havde min frakke på armen."

"Nå, og hvad så?"

"Jeg har tabt min tegnebog … og mine penge ligger i den."

Hun rystede af vrede og måtte snappe efter vejret for at få luft:

"Det manglede bare! Du er umulig, ganske umulig! Har man nogensinde kendt mage til dumhed! At tænke sig, at man har kunnet gifte sig med sådan en idiot! … Ja, du må virkelig lede efter den, og jeg vil råde dig til at finde den. Jeg går videre til Versailles med den herre. Jeg har ikke lyst til at sove i græsset i nat."

Han svarede blidt:

"Ja, lille skat, men hvor skal jeg træffe jer?"

Jeg havde fået en restaurant anbefalet, og jeg sagde ham navnet på den.

Han vendte om og gik tilbage, bøjet ned mod jorden, som han ængstelig undersøgte, mens han stadig hvert øjeblik skreg: "Tiiitiiit! Tiiitiiit!"

Det varede længe, inden han forsvandt, men mørket, der stadig blev tættere, slettede ham omsider ud. Det sidste, vi skelnede, var et utydeligt omrids af hans skikkelse, men endnu længe blev vi ved med at høre hans ynkelige: "Tiiitiiit, tiiitiiit, tiiitiiit", der, efterhånden som det blev mørkere, lød mere og mere uhyggeligt.

Jeg påskyndede vore skridt og følte mig glad og lykkelig i det lune tusmørke sammen med den lille ukendte kvinde, der støttede sig til min arm.

Jeg ledte efter nogle smigrende ord, men jeg fandt ingen og tav, forvirret og lyksalig.

Pludselig stod vi ved en landevej, der skar alléen, og til højre nede i en dal fik jeg øje på en hel by.

Hvad kunne det være for et sted?

En mand kom gående. Jeg standsede ham og spurgte ham om det. Han svarede:

"Bougival."

Jeg blev aldeles forbløffet:

"Hvad behager? Er det Bougival? Er De sikker på det?"

"Ja, vist er jeg så, jeg bor der selv."

Den unge kvinde brast i en hjertelig latter.

Jeg foreslog hende, at vi skulle tage en vogn for at komme til Versailles, men hun svarede:

"Nej, det manglede bare, det her er alt for grinagtigt, og jeg er alt for sulten! Desuden er jeg ikke spor af ængstelig for min mand, han klarer sig såmænd nok. Det er en hel velgerning at slippe af med ham i nogle timer."

Vi gik ind i en restaurant ved bredden af vandet, og jeg dristede mig til at tage et værelse, hvor vi var alene.

Hun spiste med god appetit, drak champagne, blev overstadig, lo og sang og gjorde alle mulige dumheder … selv den største af alle.

Det var første gang, at jeg var meddelagtig i et ægteskabsbrud.

Vagabonden

Nu var han krøbling og fattig, men han havde kendt bedre dage.

Da han var femten år, var han på landevejen til Varville blevet kørt over af en vogn, som havde knust begge hans ben. Fra den tid havde han levet af at tigge på vejene og i gårdene, stavrende rundt på et par krykker, som efterhånden havde skudt hans skuldre op i højde med ørene, så at hans hoved sad som mellem to høje.

Han var et hittebarn. Præsten i Billettes havde fundet ham i en grøft aftenen før Allesjælesdag. Han var blevet døbt Nicolas Toussaint, den offentlige velgørenhed havde taget sig af ham og opdraget ham, og han havde aldrig lært noget som helst. En dag havde landsbyens bager for løjers skyld trakteret ham med et par glas brændevin, og i halvfuld tilstand var drengen dinglet ind under vognen, som gjorde ham til krøbling. Siden den tid drev han rundt som vagabond uden at være i stand til at foretage sig andet end at tigge.

Tidligere havde baronesse d'Avary overladt ham et slags hundehus med halm i ved siden af hønsehuset i forpagtergården, som hørte til slottet. Dér havde han tilbragt sine nætter, og dér var han også sikker på, når det kneb hårdt, at få et stykke brød og et glas æblemost af pigerne i køkkenet. Det hændte oven i købet ret ofte, at den gamle baronesse selv kastede nogle sous til ham, når hun så ham oppe fra vinduet eller fra terrassen. Nu var hun død.

I landsbyerne fik han ikke noget videre. Han var for godt kendt; i fyrre år havde man set ham slæbe sin pjaltede og

forkrøblede krop på de to krykker fra hus til hus, og man var blevet ked af ham. Alligevel ville han ikke søge andre steder, for han kendte ikke andet her på jorden end den egn, hvor han var født, og de tre-fire landsbyer mellem hvilke han henlevede sin ynkelige tilværelse. Han havde selv optrukket grænserne for sit betleri-distrikt, og det ville aldrig være faldet ham ind at vove sig uden for dem. Han vidste ikke, om verden strakte sig længere bag de træer, som lukkede for hans synskreds, og han spurgte aldrig sig selv om det. Det hændte hyppigt, at bønderne i deres ærgrelse over altid at møde ham ved deres markskel eller langs grøftekanterne, råbte til ham: "Hvorfor går du ikke andre steder hen i stedet for altid at humpe om her?"

Han svarede ikke, men skyndte sig bort, grebet af en ubestemmelig skræk for det ukendte, den skræk, som kun kendes af den fattige, der ubevidst frygter en masse ting, nye ansigter, forhånelser, mistænksomme blikke fra mennesker, der ikke kender ham, og frem for alt gendarmerne, som to og to marcherer om på landevejene og får ham instinktmæssigt til at dukke sig bag en busk eller en dynge sten.

Når han på afstand så deres blanke knapper lyse i solskinnet, blev han pludselig mærkelig smidig. Han lod sig dumpe ned fra sine krykker og faldt til jorden som en klud, rullede sig sammen som en kugle og blev ganske lille og usynlig som en hare i sit skjul. Hans brunlige pjalter havde samme farve som jorden, og gendarmerne gik videre uden at have set ham.

Han havde i øvrigt aldrig haft noget udestående med dem, men skrækken sad ham i blodet. Han måtte have arvet den fra sine forældre, som han ikke havde kendt.

Han ejede intet tilholdssted, intet tag, ingen hytte, intet ly. Han sov over alt; både sommer og vinter listede han sig med beundringsværdig behændighed ind i lader og stalde og forsvandt altid igen, inden nogen havde bemærket hans nærværelse. Han kendte alle de huller, hvorigennem han kunne snige sig ind i bygningerne, og da han ved brugen af krykkerne havde fået forbløffende armkræfter, kunne han alene ved hjælp af hænderne klatre op på kornlofterne, hvor han mange gange blev liggende en fire-fem dage uden at røre sig, hvis han på sin vandring havde sammentigget en tilstrækkelig forsyning af levnedsmidler.

Han levede, ligesom dyrene i skovene, midt imellem menneskene uden at kende nogen og uden at elske nogen. Hos bønderne vakte han kun en slags ligegyldig ringeagt og en overfladisk modvilje. De havde givet ham tilnavnet "Klokken", fordi han svingede mellem sine krykker som en klokke mellem sine bærepinde.

I de sidste to dage havde han intet fået at spise. Ingen gav ham mere noget. Ingen ville vide af ham mere.

Når bønderkonerne stod i deres døre og så ham komme, råbte de allerede på afstand til ham:

"Vil du se til, du kommer af vejen, din dagdriver! Det er ikke tre dage siden, at du var her for at tigge!"

Han drejede sig om på sine krykker og humpede til det næste hus, hvor han blev modtaget på samme måde.

Konerne forsikrede indbyrdes hinanden fra dør til dør:

"Vi kan jo da ikke føde på det kræ hele året i gennem."

Ikke desto mindre trængte kræet hver dag til at få noget at spise.

Han havde slæbt sig gennem Saint-Hilaire, Varville og Billettes uden at få så meget som en sous eller en gammel skorpe. Nu satte han alt sit håb til Tournolles, men der var to mil derhen ad landevejen, og da hans mave var lige så tom som hans lomme, følte han sig så udmattet, at han næsten ikke kunne humpe videre.

Han begav sig alligevel på vej.

Det var i december, og en iskold vind fejede over markerne og peb gennem de nøgne grene. Skyerne fo'r i galop hen over den mørke og lave himmel, som om de havde hastværk. Krøblingen kom kun langsomt frem, han flyttede besværligt sine krykker, den ene efter den anden, idet han brugte det ene forvredne ben, som han havde tilbage, og som endte i en klumpfod, der var indsvøbt i pjalter som støttepunkt.

Af og til satte han sig på grøftekanten og hvilede sig nogle minutter. Sulten udviklede hans uudviklede og tunge sjæl med en tåget fortvivlelse. Hans hjerne havde kun en eneste tanke: Mad! Men han vidste ikke, hvorledes han skulle skaffe den.

I tre timer slæbte han sig således møjsommeligt frem ad den lange vej, og da han fik øje på taget af de første huse, fremskyndede han sine bevægelser.

Den første bonde, som han mødte og bad om en almisse, svarede:

"Nå, er du nu der igen, dit bæst! Kan vi da aldrig blive af med dig?"

Cloche gik videre. Ved hver eneste dør blev han hundset med grove ord, og døren blev smækket i for næsen af ham, uden at han fik noget. Tålmodig og hårdnakket fortsatte han sin gang, men ikke så meget som en sous faldt der af til ham.

Så prøvede han gårdene uden for byen; han humpede gennem marker, der var opblødte af regnen, og han var så træt, at han næsten ikke længere formåede at løfte sine krykker.

Over alt blev han jaget bort. Det var en af de triste dage, hvor hjertet snører sig sammen, hvor sjælen bliver dyster og humøret skralt, og hvor hånden hverken åbner sig for at give eller hjælpe.

Da han havde været alle de steder, han kendte, lod han sig falde ned på en grøftekant udenfor Chiquets gård. Hans krykker lå ved siden af ham, og han blev siddende længe uden at røre sig. Han var alt for sløv til rigtig at trænge til bunds i sin grænseløse elendighed.

Han håbede, han vidste ikke på hvad, men det ubevidste håb, der bor i os alle, holdt ham oppe. Han håbede, at der her på denne grøftekant i den bidende blæst pludselig skulle komme den mystiske hjælp, som man altid venter skal indfinde sig enten fra Himlen eller fra menneskene, uden at man spørger sig selv hvorledes, hvorfor eller gennem hvem det skulle ske. En flok sorte høns kom forbi ham. De søgte efter føde i jorden, som ernærer alle skabninger; hvert øjeblik huggede de med næbbet ned på en frø eller et usynligt insekt og derefter fortsatte de deres langsomme, men sikre søgen.

"Klokken" betragtede dem uden at tænke på noget som helst, da han pludselig, mere i sin mave end i sin hjerne fik den idé, eller snarere den indskydelse, at et af de dyr ville være godt at spise, når det blev stegt over et bål af tørre grene.

Den tanke, at han var i færd med at begå et tyveri, strejfede ham ikke et øjeblik. Han tog en sten, der lå inden for hans rækkevidde, og da han var meget behændig, ramte han straks

den nærmeste høne. Den faldt om på siden, bevægede vingerne et par gange og var så død. De andre høns tog skyndsomst flugten, vrikkende på deres tynde ben, mens "Klokken" på ny stablede sig op på sine krykker, og med bevægelser, der lignede hønsenes, hinkede han efter sit bytte.

Men i samme øjeblik, han havde nået den lille sorte plet, fra hvilken der flod en tynd stribe rødt blod, fik han et så voldsomt puf i ryggen, at han tabte sine krykker, styrtede og trillede en halv snes skridt hen ad jorden. Det var Chiquet, der ude af sig selv af raseri styrtede sig over tyven og slog løs på ham, blindt og ubændigt, således som kun en bonde, der er blevet bestjålet, kan slå. Med hænder og fødder bearbejdede han kroppen på krøblingen, der ikke kunne forsvare sig.

Gårdens folk kom til og gav sig til at hjælpe gårdmanden med at prygle tiggeren. Da de omsider var blevet trætte af at slå, samlede de ham op, slæbte ham med sig og lukkede ham inde i brændehuset, mens der gik bud til gendarmerne.

"Klokken", der var halvdød, blødende og udpint af sult, blev liggende på gulvet. Det blev aften, det blev nat, og den næste dag begyndte at gry – han havde stadig ikke fået noget at spise.

Først ved middagstid kom gendarmerne. De åbnede meget forsigtigt døren; de ventede, at fangen ville sætte sig til modværge, for Chiquet påstod, at vagabonden havde kastet sig over ham, og at det kun med stort besvær var lykkedes ham at forsvare sig.

Den ene af gendarmerne råbte:

"Nå – op med sig!"

Men "Klokken" kunne ikke mere bevæge sig. De forsøgte at rejse ham op, men det var ham ikke muligt at støtte på benene.

De troede, at det var en list eller ond vilje fra den forhærdede forbryders side, og de to bevæbnede mænd gav sig til at skubbe til ham og hale i ham, indtil de med magt fik ham anbragt på krykkerne.

Han blev skræmt, han følte den samme angst som vildtet for jægeren, musen for katten. Ved en overmenneskelig anspændelse lykkedes det ham at holde sig oprejst.

"Nå, så afsted!" befalede gendarmen.

Han hinkede bort. Alle gårdens folk stod og så ham drage af. Kvinderne truede ad ham med knyttede hænder, og mændene grinte hånligt og sendte plumpe skældsord efter ham. Endelig var han da blevet snuppet! Nu kunne man da for satan blive af med skroget!

Han humpede afsted mellem de to gendarmer. Han havde den fornødne fortvivlede energi til at holde sig på benene og slæbe sig videre til om aftenen. Han var fuldkommen sløv, han forstod ikke længere, hvad der skete med ham, han var alt for skræmt til at opfatte noget som helst.

Alle folk, de mødte, blev stående stille for at se ham gå forbi, og bønderne mumlede:

"Det er nok en eller anden tyveknægt!"

Endelig hen imod aften nåede de sognets største by. Så langt havde han aldrig før været. Han gjorde sig ingen som helst tanke om, hvad der foregik omkring ham, eller hvad der skulle blive af ham. Alle disse forfærdelige ting, de nye ansigter og de nye huse lammede ham aldeles.

Han mælede ikke et ord, han havde intet at skulle have sagt, for han forstod intet mere. Der var i øvrigt gået så mange år, siden han sidste gang havde talt med andre, at han næsten

havde mistet tungens brug; desuden var hans tanker alt for uklare, til at de kunne udtrykkes i ord.

Han blev spærret inde i byens fængsel. Gendarmerne tænkte slet ikke på, at han kunne trænge til at få noget at spise, og han blev overladt til sig selv til den næste dag.

Men da de tidlig om morgenen kom for at forhøre ham, fandt de ham liggende død på gulvet.

De blev meget overraskede.

Drukkenbolten

Det stormede. Nordenvinden fejede hen over himlen de vældige, tunge vinterskyer, der på deres vej slyngede byger ned over jorden.

Det oprørte hav brølede og rasede mod kysten; ind over stranden skyllede mægtige, tykke og skummende bølger, der brast med en larm som fra artillerisalver. De kom ganske langsomt, den ene efter den anden, de var høje som bjerge, og hvirvelvindende spredte i fine sprøjt langt ud i luften det fine skum, der brast frem på deres hoveder som sveden på en konges pande.

Stormen borede sig hvinende og stønnende ind i den lille dal ved Yport, flåede tagstenene af tagene, sønderbrød skodderne, væltede skorstenene og sendte så voldsomme pust ind gennem gaderne, man ikke kunne gå uden at holde sig ved murene. Et barn ville være blevet revet med som et blad og hvirvlet op over husene ud på markerne.

Alle fiskerbådene var halet højt op på land af angst for, at havet ved flodtid skulle skylle dem med sig, og nogle matroser havde søgt ly bag de runde skrog, der var væltet halvt om på siden, og sad og betragtede himlens og vandets vrede.

Lidt efter lidt rejste de sig og gik, for mørket sænkede sig over uvejret og indhyllede det gennempiskede hav og de oprørte elementers rasen.

Til sidst var der kun to mænd tilbage, to kraftige, normanniske fiskere med en hagekrans af stridt skæg, en hud, som var hærdet af vind og saltsprøjt, og blå øjne med et sort

punkt i midten, rigtige sømandsøjne, der kan se langt ud mod horisonten og er lige så gennemtrængende som øjnene på en rovfugl. De lå med hænderne i lommen og ryggen skudt op mod vinden, på hovedet havde de en ulden kabuds, der gik dem helt ned til øjnene.

Den ene af dem sagde:

"Nå, går du så med, Jeremias? Der er lige tid til at få sig et lille slag domino. Det er mig, som gi'er."

Den anden betænkte sig endnu lidt, spillet og brændevinen fristede ham, men han vidste godt, at hvis han gik med hen til Paumelle, ville han igen drikke sig fuld, og tanken om konen, der var ganske alene hjemme i hytten, holdt ham tilbage.

Han sagde:

"Man skulle tro, at du havde væddet om, at du kunne drikke mig fuld hver aften. Noget må det s'gu da indbringe dig, og det er altid dig, der betaler."

Samtidig kunne han ikke lade være med at le ved tanken om alt det brændevin, han havde fået gratis, og hans latter var tilfreds som altid hos en normanner, der har fået en anden til at give penge ud.

Mathurin, hans kammerat, trak ham i armen:

"Å, snak, kom nu bare med, Jeremias. Det er min salighed ikke en aften, hvor man kan gå hjem uden at have fået noget varmt i maven. Hvad er du bange for? Lad du bare konen varme sengen til dig."

Jeremias svarede:

"Forleden aften kunne jeg s'gu ikke hitte døren … de måtte næsten fiske mig op af grøften foran huset."

Han lo igen ved dette brændevinsminde og drev langsomt og halvt modvillig hen mod Paumelles beværtning, hvis oplyste vindue skinnede i mørket. Mathurin trak i ham, vinden skubbede bag på, og han lystrede disse to magter, som det var ham umuligt at modstå.

Det lave rum var fuldt af matroser, røg og skrigen. Alle disse vadmelklædte mænd sad med albuerne på bordet og råbte op for at skaffe sig ørenlyd. Jo flere gæster, der kom til, des højere skrålede de for at trænge igennem støjen, og dominobrikkerne blev dunket ned mod bordenes marmorplader for at forøge larmen.

Jeremias og Mathurin satte sig hen i en krog og begyndte på et parti, mens det ene lille glas efter det andet tømtes ned i halsen på dem.

Da det første parti var forbi, spillede de flere og stak endnu flere glas ud. Mathurin fyldte stadig i glassene, mens han blinkede med det ene øje til værten, en stor og tyk mand med et gloende rødt ansigt. For hvert glas, Jeremias tømte, lo han med et smørret grin, som om han var medvider i et eller andet anslag. Jeremias blev ved med at tylle sig med brændevin, hans hoved dinglede, han slog med mellemrum en fjollet, halv dyrisk latter op og stirrede med en sløv og tilfreds mine på sin kammerat.

Alle gæsterne forsvandt. Hver gang en af dem åbnede yderdøren for at gå, trængte stormen ind i beværtningen, fik røgskyerne til at bølge, satte lamperne, der hang i tynde jernkæder, i svingning og fik deres flammer til at vifte frem og tilbage. På samme tid hørte man det dumpe brag af en bølge, som brast mod kysten, og vindens pibende tuden.

Jeremias havde løsnet sit halstørklæde og sad fuldkommen drukken med det ene ben strakt ligeud og den ene arm hængende slapt ned; i den anden hånd havde han et par dominobrikker.

De var nu blevet alene tilbage med værten, som nysgerrig kom hen til dem.

Han spurgte:

"Nå, Jeremias, hvordan ser der ud inden i dig? Har du fået tørsten slukket?"

Jeremias lallede:

"Nej, det er jo netop det mærkelige, at ... jo mere ... jeg ... jeg drikker ... des mere tørstig bliver jeg."

Værten blinkede lumsk til Mathurin og sagde:

"Og din broder Mathurin? Hvor kan han være henne i aften?"

Sømanden trak munden op til et tavst grin:

"Han har det s'gu varmt nok, hvor han er, bryd dig bare ikke om det."

Og de så begge to på Jeremias, som triumferende lagde dobbelt-sekseren ud til en nyt spil og erklærede:

"Værs'go ... jeg er parat!"

Da de havde spillet partiet færdigt, sagde værten:

"Hør, lille børn, jeg trænger min salighed til at komme til køjs, men bliv I bare siddende. Jeg lader lampen brænde, og her er en liter til. Der er for tyve sous til stregen. Du lukker nok døren udefra, Mathurin, og stikker nøglen ind under skodden, ligesom du gjorde forleden aften?"

Mathurin svarede:

"Bare rolig, det skal nok blive besørget."

Paumelle gav sine to sene gæster hånden og stavrede besværligt op ad trappen. En lille tid rungede hans tunge skridt gennem huset, så forkyndte en dump knagen, at han var kommet i seng.

De to mænd blev ved med at spille. Fra tid til anden øgedes stormens raseri, den ruskede i dørene, så væggene rystede og de to gæster løftede hovedet, som om de ventede, at nogen skulle komme ind. Så tog Mathurin brændevinsflasken og fyldte på ny Jeremias' glas.

Men på én gang slog uret tolv slag. Den hæse klang lød, som om der blev banket på en kasserolle, og slagene dirrede længe med en skinger bliklydstone.

Mathurin rejste sig øjeblikkelig ligesom en matros, hvis hundevagt er endt:

"Nå, Jeremias, lad os så se at komme afsted."

Det faldt den anden betydeligt vanskeligere at komme på benene, men omsider lykkedes det ham ved at holde sig til bordet. Så dinglede han over imod døren og fik den lukket op, mens Mathurin slukkede lampen.

Da de var kommet ud på gaden, låsede Mathurin døren, således som han havde lovet værten det, og sagde derpå:

"Godnat, vi ses i morgen!"

Og han forsvandt i mørket.

Jeremias gik tre skridt frem, så vaklede han, strakte hånden ud og traf en mur, der hjalp ham til at holde sig oprejst. Da han var kommet nogenlunde i ligevægt, slap han muren og begav sig på vej. Af og til kom et vindpust farende gennem den snævre gade, og skubbede ham frem, så at han blev nødt til at løbe et

par skridt, men i samme øjeblik det var ovre, stod han stille; han havde mistet sin drivkraft og svingede frem og tilbage på sine usikre ben.

Instinktmæssigt fulgte han dog retningen mod sit hus, ligesom fuglene søger mod reden. Endelig kendte han sin dør og gav sig til at famle hen over den for at finde nøglehullet og få nøglen stukket ind.

Han kunne imidlertid ikke finde det og bandede sagte. Til sidst fyldtes han af et dumpt raseri og dunkede løs på døren med knyttede næver, mens han af alle kræfter råbte på sin kone, for at hun skulle komme og hjælpe ham:

"Mélina! Hej, Mélina!"

For at støtte sig lænede han sig med hele sin vægt mod døren, den gav efter, og han tumlede forover ind i huset og faldt næsegrus på gulvet. I samme øjeblik følte han noget tungt løbe over sit legeme og flygte bort i mørket.

Han rejste sig ikke igen, han var fuldstændig fra det af skræk, forvirrede forestillinger om spøgelser og gengangere dukkede op i hans hjerne og fyldte den med gru; længe blev han liggende uden at turde gøre en eneste bevægelse. Men da det omsider gik op for ham, at der ikke mere var noget, der rørte sig, fik han lidt af sin brændevinstågede fornuft tilbage.

Han lettede forsigtigt hovedet op fra gulvet og satte sig over ende. Han ventede endnu længe, men endelig samlede han alt sit mod og kaldte:

"Mélina!"

Hans kone svarede ikke.

Pludselig glimtede en tvivl, en ubestemmelig anelse, en begyndende mistanke frem i ham. Han rørte sig stadig ikke;

han sad ganske stille på gulvet midt i mørket og søgte at samle sine tanker. Hans slutninger var usikre og upålidelige som hans ben, men han klyngede sig til dem.

Han sagde:

"Hør, en gang, Mélina, hvem var det? Hvem var det? spørger jeg. Sig mig det bare, jeg skal ikke gøre dig noget."

Han ventede, men intet svar lød gennem mørket, og han gav sig til at tænke højt:

"Jeg er så fuld, så fuld! Det var ham, den anden, som ville have, at jeg skulle drikke … den slyngel! … Og nu er jeg så fuld, så fuld!"

Han tav lidt, så spurgte han igen:

"Sig mig, hvem det var, Mélina, hører du, ellers gør jeg en ulykke!"

Efter på ny at have ventet fortsatte han med den fulde mands langsomme, men stivsindede logik:

"Det var ham, der fik mig trukket med hen til … til denne hersens tyveknægt Paumelle … akkurat ligesom de andre aftener, bare for at jeg ikke skulle gå hjem … Han er med i det … den … den kæltring!"

Langsomt arbejdede han sig op på sine knæ. En blind vrede greb ham og blandede sig gærende med rusen.

Han gentog:

"Sig mig, hvem det var, Mélina, hører du, ellers får du prygl … det vil jeg bare lade dig vide!"

Han var omsider kommet på benene og han dirrede af et ubændigt raseri, som om alkoholen, han havde i kroppen, havde fænget ild i hans årer. Han gjorde et skridt fremad,

stødte mod en stol, greb den og vaklede videre hen til sengen; han famlede ned i den og følte sin kones varme legeme.

Denne berøring gjorde ham ude af sig selv og han brølede:

"Nå, så du er der, din skøge, og du vil ikke svare!"

Han løftede stolen i sin stærke sømandsnæve og lod den med voldsom kraft falde ned foran sig. Et skrig lød fra sengen, et vanvittigt, sønderrivende rædselsskrig. Det hidsede ham endnu mere, og han gav sig til at slå løs med stolen, som når man tærsker korn i en lade. Snart var der intet mere, der rørte sig. Stolen var smadret, han havde kun det ene ben tilbage i hånden, men han blev ved med at slå med det.

Pludselig holdt han inde og spurgte, stønnende af anstrengelse:

"Nå, nu vil du måske sige det, hva'?"

Mélina svarede ikke.

Ødelagt af træthed og udmattet af sin egen voldsomhed, satte han sig atter på gulvet, hvor han lidt efter strakte sig ud og faldt i søvn.

Da dagen gryede, trådte en nabo, som var gået forbi og havde set døren stå åben, ind i stuen. Han fandt Jeremias ligge snorkende på gulvet ved siden af resterne af en stol og i sengen en uformelig masse af kød og blod.

Æbleskiverne

En mild efterårssol skinnede gennem de gamle egetræer ned over gården. Under den af køerne tæt afgnavede grønsvær lå jorden, gennemtrængt af rigelig regn og så fugtig, at den svuppede under fødderne. Æbletræerne, der bugnede af æbler, såede deres bleggrønne frugter ned i det mørkere grønne græs.

Fire unge heste gik, tøjrede i en lang række, og græssede; af og til holdt de inde og vrinskede op mod huset. Hønsene oplivede med deres brogede farver møddingen foran stalden, hvor de kaglende spankede omkring og galede og skrabede med fødderne, mens de to haner, bestandig galende, ledte efter orme til deres høns, som de hidkaldte med en skingrende klukken.

Leddet ud mod skoven blev åbnet, og en mand kom ind i gården. Han kunne vel være en fyrre år, men han så ud, som om han var tres, han var rynket og kroget og gik med langsomme skridt, der tyngedes af vægten af de klodsede, halmfyldte træsko. Hans alt for lange arme hang ned på begge sider af kroppen. Da han kom i nærheden af hovedbygningen, gav en gul køter, som stod lænket ved foden af et mægtigt pæretræ ved siden af en tønde, der tjente den til hus, sig til at logre med halen og gø og springe omkring til tegn på glæde.

Manden råbte:

"Rolig, Finot!"

Hunden tav.

En kone kom ud fra huset. Hendes brede, flade knoglede legeme tegnede sig under en ulden vest, som var knappet

stramt om livet. Et alt for kort, gråt skørt nåede kun halvt ned på benene, som var skjult i blå strømper; også i hendes træsko var der halm. En hvid hue, der var blevet gul af ælde, dækkede hendes glatkæmmede, tynde hår, og hendes brune, kantede, hæslige og tandløse ansigt havde det sløve og barbariske udtryk, som ofte findes hos bønder.

Manden spurgte:

"Nå, hvorledes går det?"

Konen svarede:

"Pastoren siger, at det er på det sidste. Han står ikke natten igennem."

De gik sammen ind i huset.

De måtte gennem køkkenet for at komme ind i sovekammeret, som var lavt og mørkt og fik sit sparsomme lys gennem et lille vindue, foran hvilket der hang en stump hjemmevævet tøj. Store, tykke loftsbjælker, som var tilrøgede og brunede af tiden, gik tværs over værelset og bar det tynde loft, over hvilket der dag og nat løb hundreder af rotter.

Det bulede og fugtige lergulv så ud, som om det var fedtet, og allerbagest i værelset skimtedes sengen som en ubestemmelig hvid plet. En regelmæssig hæs lyd, et anstrengt, rallende og pibende åndedræt, der ledsagedes af en slags gurglen som fra en pumpe, der er i stykker, udgik fra den mørke alkove, hvor en gammel mand, konens fader, lå og stredes med døden.

Manden og konen gik hen til sengen og stirrede sløvt og resigneret på den døende.

Svigersønnen erklærede:

"Ja, det er jo tydeligt nok. Han slipper ikke natten over."

"Nej, sådan har han ligget og rallet siden middag."

De tav.

Den gamle lå med lukkede øjne, og hans jordfarvede ansigt var så tørt, som om det var skåret ud i træ. Hans mund stod åben, og hvert af hans gurglende og hivende åndedræt skød det grålige lærredslagen over hans bryst i vejret.

Efter en lang tavshed sagde svigersønnen:

"Der er ikke andet at gøre end at lade ham ligge, til han får en ende på det. Vi kan ikke hjælpe ham. Det er alligevel kedeligt for bønnernes skyld, de skulle jo gerne plukkes af i morgen, én kan jo ikke vide, hvor længe vejret holder."

Denne tanke lod til at ængste konen. Hun grundede lidt, så erklærede hun:

"Vi kunne da vente med begravelsen til lørdag, så har du i morgen til bønnerne."

Bonden stod og tyggede lidt på det, så sagde han:

"Ja, men se, i morgen må jeg jo indbyde til begravelsesgildet, og det tager vel nok en fem-seks timer at komme turen rundt fra Tourville til Manetot."

Konen grundede to eller tre minutter, inden hun svarede:

"Klokken er jo ikke tre endnu, så du kunne da begynde turen i dag og komme hele Tourville-kanten igennem. Du kan roligt sige, at han er kreperet, for meget vejr har han da inte igen."

Manden blev ganske forbløffet over denne tanke og gav sig omstændeligt til at afveje alle følgerne og alle fordelene af den. Endelig erklærede han:

"Det kan der være noget i. Så går jeg."

Han gik hen imod døren, men vendte om og sagde efter at have betænkt sig lidt:

"Du har jo ikke noget at bestille, så du kunne skrælle nogle æbler og bage fire dusin æbleskiver til dem, der kommer til begravelsen, for noget må de vel have at styrke sig på. Du kan tænde op i ovnen med kvaset, der ligger ude i skuret, det er tørt."

Han listede sig ud af værelset, gik ud i køkkenet og lukkede madskabet op. Han tog et langt brød ud, skar omhyggeligt en skive af, og strøg derpå krummerne, der var smuldret ned på bordet, sammen i sin hånd og kastede dem ind i munden, for at intet skulle gå til spilde. Så skrabede han med spidsen af sin kniv lidt saltet smør af bunden på en brun lerkrukke, smurte det på brødet og gav sig til at spise med den samme langsomhed, han besørgede alt andet med.

Da han var færdig, gik han atter over gården, tyssede ad hunden, som på ny gav sig til at gø, drejede om ad vejen, der gik langs med hans grøft, og fjernede sig i retning af Tourville.

Da konen var blevet alene, gav hun sig i lag med arbejdet. Hun dryssede noget mel ud over bordet, og begyndte at røre dejen til æbleskiverne. Hun ældtede den længe, vendte og drejede den, masede den og rullede den, indtil hun til sidst trillede den sammen til en stor hvidgul kugle, som hun lod blive liggende på det ene hjørne af bordet.

Så gik hun ud for at hente æblerne og for ikke at gøre træet skade ved at slå æblerne ned, stod hun op på et trug, så at hun kunne nå grenene. Hun undersøgte omhyggeligt frugterne for kun at tage de modne, som hun samlede sammen i sit forklæde.

En stemme kaldte på hende ude fra vejen:

"Hej, madam Chicot!"

Hun vendte sig om. Det var naboen, Osime Favet; han skulle ud og læsse gødning af på sin mark og han sad på agebrættet og dinglede med benene.

Hun svarede:

"Er det Dem, Osime?"

"Ja, det er såmænd. Hvordan går det med den gamle?"

Hun slog om i en ynkelig tone:

"Ak Gud, han er såmænd næsten færdig. Han skal begraves på lørdag klokken syv, at De ved det, det er derfor jeg skal til at bage æbleskiver."

Naboen svarede:

"Nå, ja herregud, den vej skal vi jo alle. Godt held med æbleskiverne! Og hils!"

"Tak, det skal jeg," svarede hun.

Og hun fortsatte sin æbleplukning.

Da hun havde fået nok, gik hun ind i sovekammeret for at se til faderen, som hun ventede at finde død. Men allerede henne i døren skelnede hun hans hivende og anspændte åndedræt, og for ikke at spilde tiden gik hun ikke hen til sengen, men fortsatte sin tilberedelse af æbleskiverne.

Et for et blev æblerne trillet ind i et tyndt lag dej og lagt i række langs kanten af bordet. Da hun havde lavet otte og fyrre, som lå i fire rækker bagved hinanden, mente hun, at det var bedst at tænke på suppen, og hun hængte en gryde op over ilden for at koge kartoflerne. Hun var nemlig kommet til det resultat, at det ikke var til nogen nytte at tænde op i ovnen den dag, da hun også havde hele den næste dag til forberedelserne.

Henad fem kom manden hjem. Så snart han trådte inden for døren, spurgte han:

"Er det forbi?"

Hun svarede:

"Næ, ikke endnu, han raller stadig."

De gik hen for at se på ham. Den gamles tilstand var fuldstændig uforandret. Hans hårde og hæse åndedræt var hverken blevet hurtigere eller langsommere, men arbejdede lige så regelmæssigt som et tårnur. Hvert sekund kom det igen med en lidt forskellig tone, efter som det slap ind eller ud af brystet.

Svigersønnen så lidt på ham og sagde så:

"Han dør nok, inden man tænker over det, ligesom et lys, der går ud."

De gik ud i køkkenet og uden at tale med hinanden, gav de sig til at spise. Da de var færdige med suppen, spiste de en skive brød, hvorpå de vaskede op og gik tilbage til værelset, hvor den døende lå.

Konen, der havde den osende køkkenlampe i hånden, holdt den hen foran faderens ansigt. Hvis man ikke hørte ham trække vejret, skulle man sikkert have troet, at han var død.

Ægteparrets seng stod gemt i den anden ende af værelset i et slags indhug. Uden at sige et ord til hinanden gik de i seng, slukkede lyset og lukkede øjnene. Et øjeblik senere akkompagneredes den døendes regelmæssige rallen af to forskellige slags snorken, den ene dybere og den anden mere pibende.

Oven over dem løb rotterne over loftet.

Ved det første daggry vågnede manden. Den gamle levede endnu. Det gjorde ham ganske forfjamsket, og han gav sig til at ruske i konen, som plejede at kunne finde på råd:

"Hør, Phémie, skynd dig at vågne, han er ikke færdig endnu. Hvad synes du, vi skal gøre?"

"Du kan stole på, at han ikke slipper dagen igennem. Det behøver vi såmænd ikke at være bange for, og jeg kan ikke tro, at mairen vil sige nej til, at vi alligevel begraver ham i morgen. Det gjorde de jo ved den gamle Renard, som også døde midt i høsten."

Konens betragtning slog ham ved sin rigtighed, og han gik ud i marken.

Da han var gået, tog konen fat på at bage æbleskiverne og gøre rent over det hele.

Klokken tolv var faderen endnu ikke død. Daglejerne, der var kommet for at hjælpe til ved plukningen af bønnerne, kom i grupper ind for at se på den gamle, der var så længe om at få en ende på det. Hver af dem kom med en lille bemærkning, og så gik de atter ud i marken.

Klokken seks om aftenen trak den gamle endnu vejret. Svigersønnen blev alvorligt forskrækket:

"Hvad i alverden skal vi nu gøre, Phémie?"

Hun vidste heller ikke, hvad de skulle stille op. De gik hen til mairen. Han lovede, at han skulle lukke øjnene og give sin tilladelse til, at begravelsen kunne finde sted den påfølgende dag. Distriktslægen, som de derefter henvendte sig til, indvilligede for at vise sig imødekommende overfor mairen i at datere dødsattesten en dag tidligere, og manden og konen gik beroligede hjem.

De gik i seng og sov ind ligesom aftenen før, og deres kraftige snorken blandede sig med den gamles åndedræt, der nu var blevet svagere.

Men da de vågnede næste morgen, var han ikke død.

Det var som et tordenslag. De stillede sig op ved den gamles hovedgærde og betragtede ham mistroisk, som om han med hensigt ville spille dem et puds og lå og morede sig over det. Det var særlig tanken om den tid, der gik til spilde, som fyldte dem med harme imod ham.

Svigersønnen spurgte:

"Hvad skal vi nu gribe til?"

Hun vidste det ikke og nøjedes med at svare:

"Det er en rar redelighed, denne her!"

Det var umuligt at få sendt besked rundt til de indbudte, som kunne ventes hvert øjeblik. De besluttede sig derfor til at vente for selv at forklare dem sagen.

Ti minutter før syv indfandt de første sig, konerne, der var sortklædte og med et slør over hovedet, kom gående med bedrøvede miner. Mændene, som følte sig ilde til mode i deres klædesfrakker, så mere ubekymrede ud, de kom to og to og drøftede deres forretninger.

Chicot og hans kone, der var lige forfjamskede, modtog dem med dyb nedbøjethed. Grædende tiltalte de begge på én gang og i munden på hinanden den første gruppe. De forklarede, hvorledes det forholdt sig, fortalte om den forlegenhed, de var kommet i, bød stole, undskyldte sig og blev ivrige i håb om at bevise, at alle andre ville have gjort ligesom de. Da de først havde begyndt, blev de ved med at tale, så at ingen kunne få indført et eneste ord.

De gik fra den ene til den anden:

"Hvem skulle have troet det? Hvor kunne vi ane at det ville trække så længe ud?"

De indbudte var aldeles bestyrtede og lidt skuffede, som folk er, når de pludselig går glip af en forventet højtidelighed. De vidste ikke, hvad de skulle gøre, de, der stod op, blev stående, og de, der sad, blev siddende. Omsider gjorde nogle af dem tegn til, at de ville gå. Men Chicot holdt dem tilbage.

"I har vel nok tid til at smage på en bid brød alligevel," sagde han, "vi har bagt æbleskiver, og det er da ikke værd at lade noget gå til spilde."

Denne oplysning fik ansigterne til at klare op, og gæsterne begyndte at snakke dæmpet sammen. Lidt efter lidt fyldtes gården; de først ankomne lod nyheden gå videre til dem, der kom sidst. De hviskede sammen, og tanken om æbleskiverne satte dem i godt humør.

Kvinderne gik indenfor for at se på den døende. De blev stående lidt foran sengen, korsede sig, mumlede en bøn og gik igen. Mændene, der var mindre lystne efter den slags skuespil, nøjedes med at kaste et blik ind igennem vinduet, der stod åbent.

Madam Chicot udviklede dødskampens forløb:

"Ja, sådan har han ligget i to hele dage, og der har ikke været den mindste forskel. Han er hverken værre eller bedre. Lyder det ikke ligesom en post, der ikke har mere vand?"

Da de alle havde set den døende, tænkte de på æbleskiverne. Der var alt for mange gæster, til at de alle kunne være i køkkenet, og bordet blev derfor båret ud foran døren. De fire dusin gyldentbrune, appetitlige æbleskiver, der var stablet op

på to store fade, fangede alles blikke. Hver af gæsterne strakte armen ud for at tage sine, angst for, at der ikke skulle være nok. Men da alle havde fået, var der endnu fire tilbage.

Chicot erklærede med munden fuld:

"Det skulle han bare se, den gamle, det ville ordentlig ærgre ham! Han har alle sine dage været tosset efter æbleskiver."

En stor gemytlig bonde svarede:

"Ja, hva' herregud, nu får han s'gu ikke flere. Hver sin tur!"

I stedet for at stemme gæsterne vemodige syntes denne betragtning at sætte dem i godt humør. Det var rigtigt nok, nu var det deres tur til at spise æbleskiverne.

Madam Chicot, som var fortvivlet over, hvad det kostede, gik hvert øjeblik ned i kælderen for at hente æblemost. Den ene kande tømtes efter den anden. Latteren piblede frem, stemmerne blev højrøstede og der blev råbt op, som man plejer at råbe op ved slutningen af et måltid.

Pludselig viste en gammel kone, der tilskyndet af en nysgerrig frygt for det mysterium, som snart skulle hænde hende selv, var blevet hos den døende, sig ved vinduet.

Med en skarp, gennemtrængende røst skreg hun:

"Han er færdig! Han er færdig!"

Alle tav. Kvinderne rejste sig hastigt for at gå ind og se efter.

Det var sandt nok, han var død. Han var hørt op med at ralle. Mændene så på hinanden, slog øjnene ned og følte sig ilde til mode. De havde endnu ikke fået æbleskiverne tyggede færdigt. Det var et uheldigt øjeblik, han havde valgt, den gamle.

Chicots var holdt op med at græde. Nu var det forbi, og de havde fået ro i sindet. De blev ved med at gentage:

"Vi vidste nok, at det ikke kunne vare længe. Når han bare havde kunnet bestemme sig i nat, så var vi sluppet for al den forstyrrelse. Men det er forresten lige meget, nu er han jo død. Han kan blive begravet på mandag, og så kan vi jo spise æbleskiver én gang til."

Gæsterne bød farvel og gik hjem. Undervejs drøftede de begivenheden og var i grunden glade over, at de havde været med til den, og over, at de havde fået noget godt at spise og drikke.

Da manden og konen var blevet alene, så de på hinanden, og hun sagde med et ansigt, der var fortrukket af ærgrelse:

"Vi bliver nødt til at bage fire dusin æbleskiver til. Bare han dog havde kunnet bestemme sig til det i nat!"

Manden svarede mere resigneret:

"Nå, ja, herregud, det er alligevel noget, der ikke sker hver dag."

Rædsel

Det begyndte langsomt at blive mørkt.

Damerne var blevet inde i villaens dagligstue. Herrerne sad og røg, dels med benene overkors og dels overskrævs på havestolene omkring det runde bord, der var sat uden for havedøren og dækket med kopper og likørglas.

Deres cigarer lyste som øjne i mørket, der fra minut til minut blev tættere. Der var lige blevet talt om en frygtelig ulykke, som var hændt dagen forud: to mænd og tre kvinder var druknet i floden foran haven, lige for øjnene af de tilstedeværende.

General G... sagde:

"Ja, den slags ting er uhyggelige, men man kan ikke sige, at de er rædselsfulde.

Rædselsfuld er et gammelt ord, der siger meget mere end: forfærdelig. En forfærdelig ulykke som den, vi her taler om, kan røre og betage én, men den får ikke éns forstand til at vakle. Skal man virkelig føle rædsel, så må der mere til end en sjælsrørelse, mere end synet af en gyselig død; man må mærke en hemmelighedsfuld gysen, få et indtryk af, at man står overfor noget udenfor naturen. En mand, der dør, selv om det er under ganske særlige uhyggelige omstændigheder, indgyder én ikke rædsel; en slagmark er ikke rædselsfuld; selv de hæsligste forbrydelser er sjældent rædselsfulde.

Lad mig hellere fortælle Dem to eksempler, som jeg selv har oplevet, og som har fået mig til at forstå, hvad rædsel er.

Det var under krigen i 1870. Vi var på tilbagetoget til Pont Audemer, efter at vi var marcheret gennem Rouen. Arméen,

tyve tusinde mand omtrent, tyve tusinde mand på flugt og i opløsning, ødelagte, udmattede og modstandsløse, skulle atter samles i Havre.

Jorden var dækket af sne. Det begyndte at mørkne. Vi havde intet fået at spise den foregående dag, og tilbagetoget foregik i største hast, for prøjserne var ikke langt borte.

Gustent blege, plettede af skyggerne fra træerne, der stod omkring gårdene, lå de normanniske marker under den tunge, sorte og bedrøvelige himmel.

Der hørtes ikke andet i det matte, farveløse tusmørke end en slap og ubestemmelig, men alligevel altfyldende støj af endeløse fodtrin blandet med en svag klirren af sabler og tornystre. Sammenbøjede og snavsede, ofte tillige pjaltede, slæbte mændene sig afsted, hastede gennem sneen med lange, afkræftede skridt.

Hændernes hud klæbede sig fast til bøssekolbernes stål, for det frøs stærkt den nat. Flere gange så jeg en eller anden lille rekrut standse og tage sine sko af for at gå barfodet, så forpint var han i sit fodtøj.

Han gik videre og hvert af hans fodspor var fyldt med blod. Efter nogen tids forløb satte han sig på en grøftekant for at hvile et par minutter, og han rejste sig ikke mere. Hver eneste mand, der satte sig, var dødens bytte.

Ak, hvor mange lod vi ikke tilbage af sådanne stakkels udslidte soldater, som troede, at de om lidt, så snart de blot havde hvilet deres stivfrosne fødder en smule, kunne marchere videre! Men så snart de hørte op med at bevæge sig, og det sløve blod ikke længere blev sat i omløb i det gennemisnede legeme, blev de grebet af en uovervindelig mathed, der klæbede dem

fast til jorden, lukkede deres øjne og på nogle sekunder lammede den overanstrengte, menneskelige mekanisme. De sank let sammen, så at panden tyngedes ned mod deres knæ, uden at de dog faldt helt omkuld, for deres lemmer var blevet ubevægelige og hårde som træ, det var umuligt at få dem bøjet eller rettet ud.

Vi andre, de mere kraftige iblandt os, blev ved med at gå; vi var gennemisnede lige til marven, men halvt mekanisk fortsatte vi de samme bevægelser frem i mørket og sneen over de kolde og dødbringende marker. Vi knugedes af sorgen og fortvivlelsen over nederlaget, og pintes af en forfærdelig følelse af forladthed, afslutning, død og tilintetgørelse.

Pludselig fik jeg øje på to gendarmer, der kom slæbende med en underlig, lille, gammel og skægløs mand med et virkeligt højst besynderligt ydre.

De ledte efter en officer, for de troede, at de havde fanget en spion.

Ordet "spion" forplantede sig som en løbeild gennem rækkerne, og der dannede sig en kreds omkring fangen.

En stemme råbte:

"Skyd ham!"

Og soldaterne, der var lige ved at falde om af udmattelse og kun holdt sig oprejste ved at støtte sig til deres geværer, blev med ét grebet af det dumpe og dyriske raseri, som driver en mængde til at anrette et blodbad.

Jeg ville tale, jeg var den gang bataljonschef, men ingen lystrede længere de overordnede, og jeg ville bare selv være blevet skudt.

Den ene af gendarmerne sagde til mig:

"Nu har han fulgt efter os i tre dage, og han spørger alle ud om artilleriet."

Jeg prøvede på at forhøre den sølle fyr:

"Hvem er De? Hvad vil De? Hvorfor følger De efter arméen?"

Han fremsnøvlede nogle ord i en uforståelig dialekt.

Det var i sandhed en løjerlig skabning! Hans skuldre var smalle, hans blik så skulende og hans holdning så forvirret og ængstelig, at jeg virkelig ikke et øjeblik tvivlede om, at det var en spion. Han så ud til at være gammel og svag. Når han troede, at jeg ikke så på ham, sendte han mig nogle sløve, ydmyge og lumske blikke.

Mændene omkring os skreg:

"Hen til muren! Til muren med ham!"

Jeg sagde til gendarmerne:

"I svarer mig til fangen ..."

Jeg havde endnu ikke talt ud, da en pludselig fremtrængen væltede mig omkuld, og på et sekund så jeg manden blive grebet af de rasende soldater, løftet op og slynget til jorden, gennembanket og slået, sparket, slæbt hen ad vejen og til sidst kylet op imod et træ. Mere end halvdød sank han om i sneen.

I samme øjeblik knaldede geværerne. Soldaterne skød på ham, ladede på ny deres våben og skød igen med dyrisk umættelighed. De sloges med hinanden for at komme til og defilerede forbi liget, mens de blev ved med at skyde på det, ligesom når man defilerer forbi en kiste for at bestænke den med vievand.

Men pludselig lød et skrig:

"Prøjserne! Prøjserne!"

Og allevegne fra hørte jeg som en endeløs larm, hæren sætte i skrækslagent løb.

Panikken, der var født af skuddene, som rettedes mod den sølle vagabond, smittede dem, som selv havde affyret dem og som uden at forstå, at det var dem, der havde vakt skrækken, skyndsomst tog flugten og forsvandt i mørket.

Jeg blev alene tilbage foran liget sammen med de tre gendarmer, der af pligtfølelse var blevet hos mig.

De forsøgte at rejse det gennemskudte, slappe og blodige legeme.

"Vi må undersøge ham," sagde jeg.

Jeg rakte dem en æske vokstændstikker, som jeg havde i lommen. Den ene af soldaterne lyste for den anden, og jeg stod midt imellem dem.

Gendarmerne, der gennemrodede liget, opremsede:

"Klædt i en blå bluse, hvid skjorte, et par bukser og et par sko."

Den første tændstik slukkedes og den anden blev tændt. Manden fortsatte, han vendte den dødes lommer:

"En kniv med hornskaft, et ternet lommetørklæde, en tobaksdåse, en stump seglgarn, et stykke brød."

Den anden tændstik gik ud, og nummer tre blev strøget.

Efter længe at have befølt liget, erklærede gendarmen:

"Der er ikke mere."

Jeg sagde:

"Klæd ham af. Han har måske et eller andet skjult under klæderne."

Og for at begge soldaterne kunne komme til, påtog jeg mig selv at lyse for dem. Ved et hurtigt opflammende og hurtigt

slukkende skær fra tændstikken, så jeg dem et for et tage klædningsstykkerne af den døde, blødende og endnu varme klump menneskekød.

Pludselig afbrød den ene af dem:

"Det var som satan, hr. kommandant! Det er en kvinde!"

Jeg kan ikke sige dem, hvilken ejendommelig skærende angstfornemmelse, der fo'r mig gennem hjertet. Jeg kunne ikke tro det, og jeg knælede ned i sneen foran den uformelige, blodige masse for bedre at se. Det *var* en kvinde.

De to gendarmer stod ganske målløse og forfjamskede og ventede på, at jeg skulle fremsætte min mening.

Men jeg vidste hverken, hvad jeg skulle tro eller tænke.

Endelig sagde den ene af dem meget langsomt:

"Måske kom hun for at lede efter sin dreng. Han er vel ved artilleriet, og hun har måske ikke hørt fra ham."

Den anden svarede:

"Ja, det er vel det mest sandsynlige."

Men jeg, som havde set de mest forfærdelige ting, jeg gav mig til at græde. Overfor denne døde kvinde, midt på den sorte slette i den iskolde nat, overfor dette mysterium, overfor denne ukendte myrdede følte jeg før første gang, hvad dette ord "rædsel" vil sige.

Den samme følelse mærkede jeg i fjor, da jeg forhørte en af de overlevende af Flatters-ekspeditionen, en algiersk tiraillør.

De kender enkelthederne ved dette uhyggelige drama. Men der er dog én, som De ikke kender.

Obersten gik mod Sudan gennem ørkenen, tværs over det uhyre territorium, hvor tuaregerne huserer. Tuaregerne lever i

hele det sandhav, som strækker sig fra Atlanterhavet til Ægypten og fra Sudan til Algier, og er en slags røvere, der kan sammenlignes med dem, som i gamle dage hærgede havet.

Førerne, der ledede kolonnen, hørte til chambaa-stammen fra Ouargla.

En dag, da der var blevet slået lejr midt i ørkenen, erklærede araberne, at kilden lå et stykke længere borte, og at de ville tage alle kamelerne med og drage hen efter vand. En eneste mand advarede obersten og sagde ham, at der var forræderi med i spillet. Flatters troede det ikke og ledsagede vand-ekspeditionen sammen med ingeniørerne, lægerne og næsten alle officererne. De blev alle sammen hugget ned omkring kilden, og kamelerne ført bort i fangenskab.

Kaptajnen for den arabiske besætning i Ouargla, der var blevet tilbage i lejren, overtog kommandoen over de overlevende, spahier og tiraillører, og tiltrådte tilbagetoget. Bagagen og alle levnedsmidlerne måtte lades tilbage i lejren, da de ikke havde kameler til at bære dem. De begav sig altså på vej ud i denne ensomhed uden skygge og uden ende, ud under den sviende sol, der brændte over deres hoveder fra morgen til aften.

En stamme nærmede sig dem og bød dem dadler som tegn på underkastelse. Dadlerne var forgiftede. Næsten alle franskmændene døde og deriblandt den sidste officer.

Der var nu kun nogle spahier tilbage, af hvilke den ene var vagtmesteren Popéguin, samt nogle indfødte tiraillører af chambaa-stammen. Endelig var der endnu to kameler, men de forsvandt en nat sammen med to arabere.

Da forstod de overlevende, at de ville blive nødt til at æde hinanden, og så snart de to mænds flugt med de to dyr var blevet opdaget, skiltes de, og gav sig til at marchere hver for sig i det bløde sand under den stegende sol i over et bøsseskuds afstand fra hinanden. Således gik de hele dagen, og kom de til en kilde, gik den første hen og drak af den; når han havde drukket og atter fjernet sig i den tidligere afstand, kom turen til den næste og således fremdeles, indtil de alle havde slukket deres tørst.

Hele dagen vandrede de på denne måde adskilte og rejste hver for sig på den hede og sandede flade, den støvsky, der i ørkenen på lang afstand betegner en vandringsmand.

Men en morgen drejede den ene af dem pludselig skråt af og gik hen imod sin sidemand. Alle de andre standsede for at se til.

Manden, som den udhungrede soldat marcherede henimod, gjorde intet forsøg på at flygte, men kastede sig fladt ned på jorden, lagde sin bøsse til kinden og sigtede på den kommende. Da han mente, at afstanden passede, skød han. Den anden blev ikke ramt og blev ved med at gå fremad, idet han nu på sin side tog sigte og med ét skud dræbte sin kammerat.

I samme nu kom de alle løbende fra alle sider for at få deres part. Den, der havde skudt, skar den døde i stykker og delte ud. Derpå skiltes de atter og marcherede videre med den samme afstand imellem sig, disse uforsonligt allierede, indtil det næste mord igen skulle nærme dem til hinanden.

I to dage levede de af det menneskekød, som de havde delt. Så meldte sulten sig på ny, og den samme, der havde dræbt første gang, skød atter en af sine kammerater. Og for anden

gang sønderlemmede han som en slagter liget, delte det mellem sine kolleger og beholdt kun selv sin ration.

På denne måde fortsattes dette menneskeæder-tilbagetog.

Den sidste franskmand. Pobéguin, blev slagtet ved kanten af en brønd, aftenen før den dag, da der endelig kom hjælp.

Begriber De nu, hvad jeg forstår ved ordet: *Rædsel*?"

– – –

Dette fortalte general G… os forleden aften.

Originaltitler og førsteudgaver

Hånden: *La Main*, i *Le Gaulois* 23. december 1883.

På dødslejet: *La Confession*, i *Le Gaulois* 21. oktober 1883.

Farvel: *Adieu*, i *Gil Blas* 18. marts 1884 under pseudonymet Maufrigneuse.

En fader: *Le Père*, i *Gil Blas* 20. november 1883 under pseudonymet Maufrigneuse.

I gamle dage: *Jadis*, i *Le Gaulois* 13. september 1880.

En kujon: *Un lâche*, i *Le Gaulois* 27. januar 1884.

Drengen: *Le Petit*, i *Le Gaulois* 19 august 1883.

Et brev: *Lettre trouvée sur un noyé a été*, i *Gil Blas* 8. januar 1884 under pseudonymet Maufrigneuse.

Skælmsstykker: *La Farce*, i *Gil Blas* 18. december 1883 under pseudonymet Maufrigneuse.

Dobbeltmordet: *Un parricide*, i *Le Gaulois* 25. september 1882.

Forpagteren: *Le Fermier*, i *Le Gaulois* 11. oktober 1886.

Tombouctou: *Tombouctou*, i *Le Gaulois* 2. august 1883.

En sand historie: *Histoire vraie*, i *Le Gaulois* 18. juni 1882.

Tejste-klippen: La Roche aux Guillemots i *Le Gaulois* 14. april 1882.

Et minde: *Souvenir*, i *Gil Blas* 20. maj 1884 under pseudonymet Maufrigneuse.

Vagabonden: *Le Gueux*, i *Le Gaulois* 9. marts 1884.

Drukkenbolten: *L'Ivrogne*, i *Le Gaulois* 20. april 1884.

Æbleskiverne: *Le Vieux*, i *Le Gaulois* 6. januar 1884.

Rædsel: *L'Horrible*, i *Le Gaulois* 18. maj 1884.

Om "Hånden og andre fortællinger"

Forfatter: Guy de Maupassant (1850-1843).
Org.udg.: *Œuvres complètes illustrées de Guy de Maupassant*, Libraire Paul Ollendorff, Paris 1899-1904.
Denne udgave efter: *Samlede værker af Guy de Maupassant: Haanden og andre fortællinger*. På Dansk ved Loulou Lassen. Hermann Petersens Forlag (Forhen A. Christiansen), København 1912.
Oversætter: Loulou Lassen (1876-1947).
Redigeret af: Kim N. Jensen
Forside: Paul Balluriau (1860-1917): Illustration til fortællingen *"Vagabonden" (Le Gueux)*, fra forside til *Gil Blas* 12. januar 1896.

ISBN 978-87-7628-389-6
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-582-2 (Ølstykke 2018).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk